

Vadas Gyula

PÉCS,
AZ ÖNIGAZGATÓ KÖZÖSSÉGEK
VÁROSA

Vadas Gyula

Pécs, az önkormányzatok közössége városa

A könyv kiadását
Csizi Péter alpolgármester
támogatta

Vadas Gyula

PÉCS,
AZ ÖNIGAZGATÓ KÖZÖSSÉGEK
VÁROSA

Tizesek, utcakapitányságok, negyedmesterségek

Pécsi Lokálpatrióta Szövetség

Pécs, 2013

Lektorálta

Szilágyi László üzemmérnök
Vajda László építészmérnök

Minden jog fenntartva!

© Vadas Gyula dr., 2013

ISBN 978-963-08-7381-9

TARTALOM

Előszó (Várkonyi György egri főkapitány)	9
Bevezető	11
Szemléletváltás szükségeltetik!	19
Mértéktartó fejlődés	25
Jövőbe látó pécsi városfejlesztők	31
Az öngazgató közösségek felé... ..	39
Városdiagnosztika	71
Városfejlesztési alapelveim	93
Összefoglaló táblázatok	103
Az antihunitákról	107
Városfejlesztés, avagy lélek- és környezetrombolás?	117
Utószó	159

Az igazi Széchenyi tér, ami a mienké volt...

Páva Zsolt polgármester úrnak,
Hoppál Péter frakcióvezető úrnak,
Nagy Csaba és *Csizi Péter* alpolgármester uraknak,
Kövári János bizottsági elnök úrnak,
Kovács Katalin vezető főtanácsos asszonynak,
Csaba Ders főépítész úrnak
és minden nemzetben gondolkodó
pécsi családnak és lakosnak

ajánlja

a Szerző

ELŐSZÓ

A mai világban — leegyszerűsítve — a gazdaság vagy piac képviseli az egyéni érdeket, a gazdagságot, a haszonelvűséget, melynek értékmérője a *pénz*; míg a társadalom maga a közérdek, a munkamegosztás, az egymásért való munkálkodás, az együttélés, melynek kötőszöve az *erkölcs*. A kettő közötti egyensúly biztosítására hivatott maga az állam, más néven a politika. Alapvető kérdés ezért, ki kezében van a hatalom, mert mindig a politika dönti el, meddig terjedjen a piac logikája és meddig a társadalomé. Akkor nevezhető egy állam jónak, egy kormányzás hatékonynak, ha egyensúlyban tartja a társadalom és a gazdaság elvárásait, és nem engedi egyiket a másik területére terjeszkedni. Szeretném az előző gondolatsorból az erkölcsöt, mint kötőszöveget kiemelni, létfontosságát hangsúlyozni *Berzsenyi Dániel* kétszáz éve versbe öntött gondolataival alátámasztva:

*Így minden ország támasza, talpköve
A tiszta erkölcs, melly ha megvész:
Róma ledül, rabigába görbed.*

A fenti elemzés kapcsán több kérdésre is választ kereshetünk. Vajon az állam felülről — törvényekkel, rendeletekkel — képes-e rendben tartani, szabályozni a társadalom erkölcsi állapotát, egyáltalán milyen hatással van arra? A mára kialakult munkamegosztás, specializáció összes szintjét csak központi akarattal lehet kezelni, vagy van más alternatíva? Az egyén milyen szerepet játszhat ezek megvalósításában? Egyáltalán mi van velünk, hová jutottunk, miért vagyunk folyamatosan elégedetlenek, miért érezzük rosszabbul magunkat napról napra? Hová lettek értékeink, miért gondoljuk, hogy nincs bűn? Hová lett a szolidaritás? A nemzedékek miért feszülnek egymásnak, ahelyett hogy

láncként kapcsolódnának össze, biztosítva a folytonosságot? Hová lett a valós és természetes tekintély tisztelete? Miért nem akarunk gyermeket, miért nem vállalunk kötelezettségeket, miért kerüljük a felelősségvállalást, miért pusztítjuk környezetünket? Mi ez az igénytelenség, a deviancia terjedése, a másság kultusza, a média túlzott hatalma? Miért gyorsítjuk fel az időt, a percet istenítvé a távlatok helyett? Miért nem vagyunk jelen? Nem ott vagyunk, ahol kéne, s ahol vagyunk, ott sem vagyunk teljesen jelen. Miért sodródunk, miért az elidegenedés, az örökös elvágyódás, melynek eredménye a boldogtalanság? Miért nem tudunk együtt élni másokkal? Miért nem látunk az orrunknál tovább, miért nem vesszük észre, hogy minden téren folyamatosan átvernek hiszékenyséünk miatt? A reklámok, a hitelezők, a kufárok... Mindenütt önzés, közösségek szétesése, halál. Nos, többek között ezekre a kérdésekre is keresi a választ a szerző ebben a könyvében.

A válasz egyik kérdésre sem egyszerű, hiszen az elmúlt több mint hatvan esztendő fenekestül felforgatta a világot. Átalakította az embert, elvette tőle az alkotás, a teremtés örömét, a felelős gondolkodást, kikezdte és megkérdőjelezte a korábbi értékeket úgy, hogy életképes újakat képtelen volt állítani helyükbe. Szétszakította a közösségeket, majd szisztematikusan megszüntette azokat, előre vetítve ezzel a családok tömeges felbomlását, az elbizonytalanodást. Ennek következménye a józan ítélőképesség elvesztése, a bizalmatlanság, egyben a hiszékenység terjedése, a manipulálható ember kialakulása és a mindent behálózó korrupció. A ma embere azt gondolja, hogy vele kezdődött a világ, és vele is lesz vége. Micsoda gőg, micsoda tévedés! Bizony, jó lenne az ősökre nézni, hibáikból és erényeikből tanulni.

Breznay Imre írja az *Egri fertálmesterségről* című könyvében: „A történelemben nincs ugrás, éppen úgy, mint a természetben sincs. A jelen a múlton épül föl s a jövő alapja a jelen; a múltat tisztelni tehát a legnemesebb hagyomány s a régiek példáját követni: okos célszerűség és célszerű okosság.”

Vegyük hát észre: láncszemek vagyunk a nagy körforgásban. Tegyük ma a múltra alapozva, ezzel a jövőt építve. Jó szívvel ajánlom minden tettere kész, közösségért aggódónak Vadas Gyula gondolatébresztő könyvét.

Várkonyi György,
az Egri Fertálmesteri Testület főkapitánya

BEVEZETŐ

Négyszögből domborul a kupola,
félhold, kereszt megkékvült fénybe karcol
hegyoldal lenget ferdült hátteret,
motor, gyerekszáj dzsessz-zsivajt kavar,
harang kondul,
 eget hasít riadt galambcsapat:
fejét fölkapja Hunyadi lova

Lovász Pál: *Pécsi pillanat*

A pécsi polgármesterség már több városfejlesztési elképzelést, tervezetet, stratégiát készített az utóbbi két évtizedben,¹ amelyekből rendre kimaradt maga a városi lakosság. Éppen azok az emberek, akikért a városfejlesztési elképzelések készülnek. S most főképpen a pécsi lakosoknak a hajdani jól működő szomszédsági közösségeire gondolok, amiket mihamarabb vissza kell szerveznünk Pécs mindennapi életébe. Azt az antihunita² elvtársak által alaposan meggyötört, megalázott, sínylődő városi lakosságot felejtik ki ezen iratokból a szerzők, amelyeknek a városfejlesztési tervezetek jól-rosszul történt megvalósításait el kell szenvednie. Hiszen sem a tervezők, sem a melléjük odarendelt, felkért bírálók vagy a hozzájuk kéredzskedő szakemberek nem ismerik — mert nem ismerhették meg! — a Magyar Királyságban régen kiválóan működött, sokféle

¹ Csak a legutóbbiakat említem: *Ököváros-ökorégió program koncepciója* (BIOKOM, 2004), *Pécs hosszú és középtávú stratégiája* (EcoCortex, 2007), *Integrált városfejlesztési stratégia* (2008), *Pécs város településfejlesztési koncepciója* (2009), *Helyzetfelmérés Pécs településfejlesztési koncepciójának megalapozásához* (2012). Rendes bibliográfiai adatokat nem rögzíthettem, mert ezen írásműveknél hiányzik a szerzők, a kiadási hely és a kiadó megjelölése, vagyis éppen azon adatok, amiket a címnegyedívből szoktunk kiolvasni.

² Antihunita: magyarellenés bel- és külföldi személy.

önkormányzati-önigazgatási közösséget, tisztséget, például a tizeset³, utcaközösséget⁴, negyedmesterséget⁵, avagy a különféle bírói tiszteket, mint az erdőbíró, patakbíró, legénybíró, fogott bíró, hídbíró, majorbíró, borbíró, pacal- vagy székbíró és mások.⁶

Ismét készül Pécsnek egy újabb — immáron a sokadik — városfejlesztési tervezete. Erőst foglalkoznunk kell a jobbításával addig, amíg még lehet; addig, amíg a polgármesterségen a városi képviselőtestület nem véglegesíti azt; addig, amíg nem történik ismét valamilyen jóvátehetetlen hiba. Láthatunk erre igen csúnya, taszító példákat, amik már szinte helyrehozhatatlanok: ott éktelenkednek Pécs belvárosában vagy egy-egy külső városrészében; ott sorjáznak-rondulnak peremein. Az EKF-ekre gondolok. *Az európai kulturális örökségeknek.* De ide számítandók a városnak az antihuniták dicstelen uralgása alatt az ökgyatra és tehetségtelen városfejlesztők és építészeik által létesített urbánus sivatagok is: a több ezer családot senyvesztő szocialista lakótelepek és a lakosokat egymástól elválasztó-elszigetelő lakótelepi lakások — az antihuniták „létező szocializmusának” kopár, sivár meddői, „szocialista városaik” ez idő szerint el-tüntethetetlen, felszámolhatatlan gulágjai, koncentrációs táborai.

Azért izgat engem szerfelett az ügy, mert azt észlelém az eddigi sok-sok, a városfejlesztési tervekhez történt hozzászólás, vélemény, korábbi és mostani tanulmány olvastán, az elkészült munkaanyagok ismeretében és a lefolytatott

³ A székely falvak tizesekre tagolódtak, több tizes alkotta a falut. A falutizes vezetője a tizesbíró volt. Az újkori székely tizes önigazgatási hagyománnyal és változó mértékű önállósággal rendelkező településrész, társadalmi-önkormányzati egység, szomszédsági csoport. A lakosok tizesstudata összeegyeztetődik több hasonló csoport falutudatával, várostudatával. A tizes szót rövid *i*-vel ejtjük és írjuk.

⁴ Az utca nemcsak közterület, hanem alsó fokú közigazgatási egység is a XVI–XIX. sz.-ban a magyar lakosságú városokban. A lakók által választott előjárók (az utcakapitány, a tizedes vagy tizesbíró, tízházigazda) révén a magisztrátus (vagyis a város belső és külső tanácsa) rendelkezéseinek a végrehajtója volt.

⁵ Városi közigazgatási egység. Élén a negyedmester (fertyálmester) állott. A magyar többségű városokban a XVIII. sz.-ban sok helyütt működtek negyedmesterségek. Jobbára az 1848. évi XXIII–XXVI. tc.-kel szűntek meg. A negyedmestereknek változó feladataik voltak (adószedés, számvetőség, üzenetközvetítés, jóléti rendszet, tűz- és vagyonvédelem, katonaság beszállásolása stb.).

⁶ Az önigazgató közösségekre megemlíthetem még a céheket, a kalandos társaságokat, a kapuközösségeket, a hídközösségeket, a közbirtokosságokat, az esztenatársaságokat, a kalákákat is. Ezek tárgyunk szempontjából most érdektelenek.

tájékozódó beszélgetések, viták után, hogyha nem lesz gyökeres szemléletváltás az új, a majd 2014 őszétől érvényes pécsi városfejlesztési koncepcióban, akkor az ugyanolyan lesz, mint a korábbiak: „embertelenített”, „lakosságtalanított”. Pusztán gazdasági-építészeti-technokrata szempontok uralganak el benne. És a sokak által hőn áhított szemléletmódváltás — divatos szóval: a paradigma-váltás — ismét elmarad. Ezért aztán szeretett városom kilátásai tíz esztendő múlva is (márpedig a nemzeti elkötelezettségű városvezetés nagyon igyekszik) ugyanott lesznek, ahol most: *gödörben*.

Nem lenne kellemes, ha mi, pécsiek, úgy járnánk pár év múlva is, amint „volt szerencsénk” az antihunita diktátorok idegen hadsereg támogatásával fenntartott, a magyar nemzetet elnyomó és megalázó uralkodása alatt (az ún. Rákosi–Gerő-féle ávós diktatúrában, valamint az ún. Kádár–Aczél-féle negédes diktatúrában), hogy a városfejlesztési tervezet szerint egyszer csak, mintegy varázsütésre, újabb gusztustalan „magasház” emelkedne ki valahol Pécs köz-igazgatási területén; avagy újabb urbánus kőszivatagok⁷ keletkeznének a Kórház téren és a főpályaudvar környékén is; netán divatos („modern”) építészeti förmedvények nőnének ki Pécs talajából egy-két kietlen városi terünkön, mint amilyen például a taszító és sivár Kodály-kocka, a lélektelen és rút Tudáskocka meg a hasonló, a fontoskodó-okoskodó építészek által tervezett városi torz-szülemények. És mindeme csúfságok a *fenntarthatóság blablája* jegyében. (Adjunk hálát a Magyarok Istenének, hogy nem Kodály Centrumnak és nem Tudáscentrumnak nevezték el eme undormányokat a „fölöttébb dús képességű” korábbi pécsi vagy máshonnan származó építészek, várostervezők és egyéb szakértők.)

A Széchenyi téri urbánus kőszivatagnak a polgármesterség épülete előtti részén állva olyan érzésem van, mintha egy „modern” városi temetőben lennék. „Gratulálok” a morbid építésztervezőknek (akik nyilván sok százmillió forinttal rövidítették meg a pécsiek költségvetését „fantáziadús” elgondolásaikért) meg azoknak a „széles műveltségű” helyi urbánus szakértőknek és hivatalnokoknak, akik merészelték jóváhagyni a Széchenyi téri urbánus szörnyszülemény tervét,

⁷ Az urbánus kőszivatagnak természetesen semmi köze sincs Pécs vízháztartásához. A szivatag olyan száraz terület, ahol az évi csapadék mennyisége 0–150 mm között van, rendkívül száraz, talajtakaró nélküli, gyér állat- és növényvilágú terület. Több fajtája van: homok-, kő-, kavics-, szikla-, agyag- és sósivatag. Az urbánus kőszivatag metaforikus kifejezés a város egyes részeinek sivár, kietlen, csúnya, kopár, barátságtalan, egyhangú, unalmas mivoltára.

és halált megvető bátorsággal kényszerítették rá azt a város lakosságára.⁸ Persze a Kossuth tér, a Jókai tér és a 48-as tér sem különb legidősebb testvérénél. Felteszem, kedves siklósi várunk belső udvarát is ugyanazok a sivár agyú urbánus építészek és kivitelezők csúfolták meg, akik Pécs belvárosába is belerondítottak. Kár, hogy nincsenek már meg a régi jó pécsi kalodák.

Megjegyzés. Az urbánusok azok a cselekedeteikben, gondolkodásukban a nemzeti valóságunktól jócskán elrugaskodott, gyökértelen, népi-nemzeti hagyományainkat nem gyakoroló, azokat pocskondiázó, történelmünket nem ismerő, idegen, főleg „nyugati” eszméket ajnázó, liberális agyi vírusokkal fertőzött városi (többnyire buta-pesti) egyének, akik a valódi közösségi életvitelt, az igazi nagycsaládi életet, a munka becsületét és szeretetét rég elfelejtették (vagy sohasem tudták); akik silány elméleteket gyártanak (mert agyuk fertőzött és lusta), badar filozófiákat körmölnék (mert egymást másolják), hitvány műalkotásokat festenek vagy faragnak (mert még rajzolni sem tudnak), vacak irományokat adnak ki (mert sem prózát, sem verset írni nem képesek), gyatra zeneműveket hoznak létre (mert lelkileg elszíkesedettek), és az efféle satnya urbánus ténykedésükre természetesen milliárdokat „nyernek” pályázatokon.

Ámbátor ha rendszeresen kapálnának a földeken a tűző napon, mint a magyar parasztok (akiket lenéznek és kigúnyolnak a „pesti” kabaréban), akkor meggyógyulhatnának, és nem mondanának annyi számárságot és írnának annyi badarságot össze, nem termelnének és halmoznánek fel annyi urbánus szemetet, mint az utóbbi 150 esztendőben, amivel mind a magyar nemzet szellemi-lelki-erkölcsi környezetét szándékoztak és szándékoznak megfertőzni, megbetegíteni, tönkretenni.

Ilyen urbánus szemét például, csak a legújabbak közül, a nemzeti hagyományok helyébe fondorlatosan becsempészett, negédes nyugati gondolatvírusokból összeállított memetikai csomagjuk: a tőke, az áruk, a szolgáltatások és a munkaerő szabad áramlása (a négy ún. európai uniós „szabadságelv”), aminek a mammonisták (pénzimádók) jelentős gazdasági erőfölénye általi kötelezővé tételével akadályozzák Kárpát-medencei hazánk gazdasági talpra állását is; avagy a „liberalizálj, privatizálj, deregulálj” velejéig hamis szólamaik, amikkel újabb — most megint nyugati — birodalmi függésbe kényszeríthették-taszíthatták a magyar nemzetet.

Aztán fölöttébb helyesnek tartanám, ha nem a dekadens nyugati (euroatlanti) kultúra mindent elárasztó, giccsesen csilingelő, félrevezető és kártékony

⁸ Hiába igyekezett Páva Zsolt, Pécs eddigi polgármestereinek egyik legkiválóbbja, megmenteni kedves Széchenyi terünket. Az esetlen EKF-tervek miatt a főtér urbánus kőszivataggá változtatását már nem lehetett megakadályozni, mert iszonyú pénzeket kellett volna a városnak büntetésül valakiknek visszafizetnie. Ez meg semmiképpen sem ment volna, mivel a hajdan volt szép városunk tönkretételére felesküdt s a pécsiek életszínvonalának a megnyomorítására szakosodott, csalárdul megszerzett hatalmukhoz foggal-körömmel ragaszkodó, korábbi antihunita vezetők óriási, 44 milliárdos adósságba hajszolták bele a szerencsétlen pécsieket.

„fenntarthatóság blablája” lenne a pécsi városfejlesztési tervezetek vezérelve. (De hát a magyar államnak is van „fenntarthatósági stratégiája”, ugye?) Akkor, amikor az egyre erősödő, jórészt éppen az egész hanyatló nyugati kultúrát érintő társadalmi-gazdasági válságjelenségek azt jelzik, hogy az ún. gazdasági növekedésnek az általuk szorgalmazott működési módja éppenséggel nem fenntartható. Akkor meg minek? — kérdezem tisztelettel a nyugati gondolat-vírusokkal megfertőződött és a mi városunk kormányzási múltját alig vagy egyáltalán nem ismerő, de hangadó pécsi urbánus értelmiséget. Ők azonban, mint a vak bányaló, bátrak és hajthatatlanok: ragaszkodnak kártékony elveik fenntarthatóságához, és vonakodnak felismerni Pécsnek az antihuniták diktatúrája alatti előrehaladott leépülését, meg a városnak az 1990-es rendszerváltás utáni maradványdiktatúrában történt szánalmas vonaglását, és továbbra is szorgalmasan gyártják hagymázos elképzeléseiket, miközben a legártatlanabb gyermekarccal biztosítanak minket, szerencsétlen pécsi lakosokat arról, hogy ők természetesen jól akarnak — nekünk. Ismerős antihunita érvelés, ugye?

Fondorlatos antihunita csapda a „fenntartható fejlődés”! A nyugatiak által a magyar nemzetre erőltetett idétlen fogyasztás és a nyakló nélküli gazdasági növekedésnek éppenséggel az idétlen fogyasztás révén történő kierőszakolása eleve ellentétes a „fenntartható fejlődés” elvével. Hasonló ez az egészséges életmódnak az egészségügyben vagy a köznevelésben való szajkózásához. Hát ki az az eszement vajon, aki szántszándékkal egészségtelenül akar élni; aki beteg óhajtana lenni? Ám fölöttébb bosszantó, hogy az egészséges életmód a nemzetet és a természetet kizsákmányoló, a mammonisták által teremtett létezési feltételek között — akárcsak a „fenntartható fejlődés” — nem érvényesíthető! De azért sem ennek, sem a fenntartható fejlődésnek a kívánalmát nem dobhatjuk ki az ablakon.

Viszont más, jóval hatékonyabban szabályozó vezérelvet kell választanunk a cselekvéseink irányítójává, a mindennapi életünk irányítójává — a nyugati kultúrkörben általánosan érvényes *káinista* „erkölcs” helyett. S ez a mi ősi szittya *Hunor–Magyar erkölcsi értékrendünk*, ami tetszhalálából a hagyományos nemzeti öngazgató közösségeinknek a nemzet életébe való visszaszervezése révén eleveníthető meg. Ezen öngazgató közösségek leginkább a többnemzedékes nagycsaládok alkotta szomszédsági közösségek (vagyis a tizesek), a belőlük alakuló utca kapitányságok, majd az ezeket összefogó negyedmesterségek, s mindezeknek a polgármesterséggel való egybeszerveződése.

Megjegyzés. Az ősi magyar nemzettől idegen a fentebb szóba hozott káinista „erkölcs”, amit évszázadok óta nyugati antihunita körök terjesztenek előszeretettel a Kárpát-medencében is a magyarság megrontására. Ennek fő tétele: aki nálad jobb valamiben, azt hallgattasd el, terjessz róla hazugságokat, állítsd félre, lehetetlenítsd el, taposd el, semmisítsd meg!

Amikor a mindennapi élet elkerülhetetlen küzdelmeiben két fél (pl. két testvér, egyén; két csoport, vállalat, párt, hadsereg) *egymás kárára* vívja a harcot, az összetűzésből mindig *a gyengébb erkölcsű* kerül ki győztesen; amikor az óhatatlanul keletkező konfliktusokat az egyik fél *a másik kárára* akarja megoldani, *mindig a laza erkölcsű kerekedik felül*. Eme ellenszenves magatartási megnyilvánulásnak a lényege a másokból való élésben, a mások kárára való élésben rejlik. Előképe a *Bibliában* van leírva Káin és Ábel történetében, s a mai, főképpen az ún. euroatlanti világban, e magatartásfajtát kényszeríti ránk az élet szinte minden területén a ránk telepedett pénzhatalmi elit.

E magatartásfajta sajátosságai, jellemző vonásai: a másik ember vagy csoport feletti mindenáron való győzelem (a cél szentesíti az eszközt); az ön- és/vagy a csoportérdek mindenek felett való érvényesítése; a szakrális erkölcsi rend szerint élők felkutatása, lezüllesztése a káini „értékrend” szintjére, s ha az nem sikerül, kiirtásuk. A mások rovására történő érdekérvényesítés, a mások kárára való élés az állatvilág egyedeire jellemző magatartás.

A káinista teljes ellentéte a Hunor–Magyar-féle erkölcsi értékrend, ami a többnemzedékes nagycsaládban fölnövekedő testvérek egymás iránti olthatatlan szereteten és barátságán alapul, ill. mindazon, aminek azokból törvényszerűen következnie kell. A mi erkölcsi értékrendünknek a sarkköve a testvérbarátság, s ez a valahai pusztai létezésünkől fakadt. Két fél küzdelme a mi felfogásunk szerint nem egymás ellen, hanem egymásért folyik; nem a pillanatnyi győzelemért, hanem a jövőnk kiteljesítéséért. E küzdelemnek a célja mindig a másik fél szunnyadó értékeinek a felélesztése, az „ellenfél” fölemelése, képességei kiteljesítése azért, hogy a másokért való élést érvényesítő erkölcsiségünknek maradéktalanul megfelelhessen.

Az efféle harcnak nincs vesztese. Akik eme erkölcsi rend szerint élnek, azok teremtenek, gazdagítják környezetüket és önmagukat. Mi valljuk és vállaljuk az egymásért és a teremtetett értékekért való közös küzdelmet. Ez a társak felemelésén keresztül önmagunkért is folyik, próbatétel a számunkra. Mindegyikünkben a legjobbakat kísérel meg előhozni, mert a küzdelem nem egymás ellen, de egymásért, magasabb — szent — szándékok megvalósulásáért folyik. A testvérbarátság személyekre, közösségekre, nemzetekre is vonatkozik. Ez volt a hajdani vérszerződéseink lényege, de ilyen a magyar–lengyel örök barátság. Török rokonainknál *arkadaş* a megfelelője, a bolgároknál a *pobratyimsztvo*.

Az egymásért vállalt küzdelem szerint, a másokért (és nem a másokból) való élés jegyében élő társadalmakban nem a káinisták ún. demokráciája, egy arctalan tömegnek tulajdonított uralom, hanem szakrális elvek által irányított rend — a hierarchia, a „szent uralom” — határozza meg az egyének és a kisebb-nagyobb közösségek egymáshoz való viszonyát. Az ilyen erkölcsi rendű társadalmakban minden és mindenki ott és addig jut szerephez, ahol és ameddig a képességeit a leghatékányabban, illetve a legeredményesebben tudja használni a köz javára, a közjóért és a másik emberért.

Az emberek magatartásának a mai, a leggyakrabban megnyilvánuló fajtája a szembenállás, az ellenségeskedés a másik emberrel, a hatalomért való a harc, a másik ember feletti uralkodás,

a másik ember kizsákmányolása, az anyagi javak megszerzéséért folytatott embertelen küzdelem, a mértéktelenség, a szerzés és a felhalmozás.

A magyar nemzeti erkölcs a Hunor–Magyar-féle értékrendet, a szittya hagyományt követi, amiben a másik ember testvérünk, akiért áldozatot is tudunk hozni. A magyar lelkiség jellegzetes vonása a becsületesség és az elesettek megsegítése. Eme erkölcsi hozzáállással népmeséinkben lépten-nyomon találkozhatunk. *Magyarnak lenni szent küldetés, vállalás, vallás.*⁹

Szemléleti hibának tartom azt is, hogy a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8) Korm. rendelet hatálya nem terjed ki a települések családjainak, szomszédságainak, közösségeinek az erősítésére, a társas támogatási rendszerek építésére, egymás segítésére, az önkéntesség helyi intézményére. Ezek fel sem vetődnek a rendeletben, amiből mintha valamiféle „embertelen fejlesztés” képe rajzolódna ki, hiszen éppen az ilyen-olyan közösségek létének a jobbítása nem kívántatik meg; nem szól az öniszervezés kiterjesztéséről; beéri a települések egyes kiválasztottjainak az elképzelései jövőbeni megvalósításának a pusztán felsorolásával. Mintha a települések családok, szomszédságok, lakóhelyi közösségek nélküli képződmények lennének!

Számomra egyértelmű, hogy ha Pécs fejlesztéséről értekezünk, akkor legeslegelőször is a városban élő, szomszédsági és egyéb hasznos közösségekbe szerveződött, különféle kisebb és nagyobb családok öniszervező képességéről kell szólnunk, s csak az után a fejlesztés természeti, gazdasági, építészeti, technikai és egyéb vonatkozásairól. Azt javaslom ezért, hogy a pécsi városfejlesztési tervbe feltétlenül kerüljön bele az öniszervezés kiteljesítése, jelesen a *Pécsi Tized Szervezet* kiépítése, a tizedesek, utca kapitányságok, negyedmesterségek felállítása és e közösségeknek a polgármesterséggel való együttműködése egybe-össervezése. Mi több, ez legyen, vagyis az *öniszervező közösségek*, a mindenkori városfejlesztési tervet vezérelve az ún. fenntartható fejlődés helyett!

⁹ A megjegyzésben felsorakoztatott gondolataimat *Pap Gábor* művészettörténésznek, a nemzet tanítójának és tanárának az előadásai alapján foglaltam egybe.

Hunor és Magyar
(szittyá aranylelet)

A nemzet igaz tanítója, tanára,
Pap Gábor művészettörténész

SZEMLELETVÁLTÁS SZÜKSÉGELETETIK!

A városfejlesztést tehát valahogyan másképpen kell szervezni Pécsen is, mint amiképpen eddig, a II. antihunita időszakban¹ volt. A mai megyei jogú Pécs — akárcsak a régi mezőváros, avagy a hajdani szabad királyi város Pécs — kitűnően egybeszervezhető tizesekből, utca kapitányságokból és negyedmesterségek-ből, hiszen ezeknek szinte azonos érdekeik vannak, közösségi céljaik is hasonlóak. A fejlesztési célok elérésében érdekelt tizesek jól ösztönözhetőek a városrészi és a városi tervek megvalósítására is, merthogy a pécsi életminőség javításában közvetlenül érintettek. Erősödik attól a polgármesterség is (no, nem a hivatali, de az emberi oldala!), ha az egyes városrészeket képviselő negyedmesterségekre és negyedmesterekre, utca kapitányságokra és utca kapitányokra, tizesekre és tizesbírókra támaszkodik, aminek révén a városfejlesztésben óhatatlanul megkövetelendő szubszidiaritás elve — a helyiek által helyben végzett ügyintézés — is érvényesülhet.

Pécs sikeres jövőbeli fejlesztését az ősi magyar tizesekre — a szomszédsági közösségekre, az atyafiságokra — kell alapozni, ám ezeket előbb még vissza kell vezetni a város mindennapi életébe. Az önigazgató tizesekkel megfelelően tagolt önkormányzat teszi lehetővé a családok közösségeinek a közvetlen és közvetett részvételét Pécs kormányzásában, egyszersmind biztosítja a szövetkezett családok-szomszédságok szándékainak valóra válását és váltását azáltal is, hogy e képviseleti rendben mind a tizesbírók, mind a szomszédságok tagjai jól ismerik egymást és a települési életkörülményeket. Ősi városunk önkormányzata

¹ A II. antihunita időszak 1945-től 2010-ig tartott. Az első 1919-ben volt. A szemérmetlen antihuniták „dicsőséges Tanácsköztársaságnak” nevezik ma is a begöngyölt különítményeseik — a Lenin-fiúk — 133 napon át tartott tombolását, a terrort, a magyar honfiak gyilkolását. Erről lásd például Tormay Cécile, irodalmi Nobel-díjra is jelölt írónk *Bujdosó-könyv* és Fekete István, a csodálatos állatregények szerzőjének *Zsellérek* c. regényét.

zökkenőmentes működésének a város célszerűen tagolt, nagyjából egyenlő létszámúra osztott, bizonyos öngazgatási képességekkel is bíró tizes közösségein, az őket összefogó utca kapitányságokon, az ezek fölötti negyedmesterségeken, majd pedig a polgármesterségen kell nyugodnia.

A tizesek és az őket átfogó szervezetek nem kizárólag felülről irányítottak voltak; ők maguk is befolyásolták egy-egy város magisztrátusát vagy a falusi bírót. E régi önkormányzati szervezeti rendet kell nekünk visszahozni szeretett városunkba, Pécsre; és ezt az öngazgatási szervezeti rendet kell újra elterjesztenünk kies hazánkban, a Kárpát-medencében.

Elengedhetetlen a tizesek közösségeire épülő, merőben új városfejlesztési stratégia kialakítása. Ehhez persze a szomszédsági közösségeket ki kell fokozatosan alakítanunk a városunkban. Ez nem kis feladat, és bizony évekig eltarthat! A tizeseket be kell vonni Pécs jövőbeni városfejlesztési terveinek az elkészítésébe, a város gazdasága és versenyképessége növelési módszereit és eszközeit a tizesekkel egybe kell fogni. *Ez szemléletváltást igényel, ami nehéz és elhúzódó mentális küzdelem lesz Pécsen is, ám annak utána a városi pénzek felhasználásának a hatékonysága jelentősen megnőhet.*

A tizesek sajátos ösztönzésével valóban hosszú távra tervezhető Pécs közösségi, társadalmi, gazdasági, kulturális stb. fejlesztése. Az új szemléletű városfejlesztési stratégia helyesen felismert és megfelelő érdekekre alapítva ösztönzi a tizeseket saját versenyképességük erősítésére. A „kék gazdaság” elveinek és módszereinek a tizesek majdani szövetkezeteibe való beépítése pedig szintén fokozhatja a város egészének a versenyképességét, s a foglalkoztatás, a jövedelmek, az életminőség, az elégedettség növelését és a családok boldogulását célozza.

A felülről irányított, a város lakosságára rátukmált településfejlesztés sehol a világon nem sikeres (lásd a félresikerült pécsi EKF-es terveket). A lakosság meg nincs még ösztönözve sem a pécsi urbánusok városfejlesztési elmeszüleményeinek a megvalósítására; a családok a saját városuk fejlesztése iránt érdektelenek. (Hatáskörök átadásával, megosztásával ezt orvosolni lehet.) Pécsi szakértők erről így írnak²: „A településfejlesztés folyamatának egyik sajátossága...

² Trócsányi András – Stefán Klára: A pécsi fiatalok városképe és reprezentációja mentális térképek alapján. In Tóth József et al. (szerk.): *Társadalomföldrajzi kutatások makro-, mezo- és mikrotérségekben*. Pécs, 2009, Publikon Kiadó, 127–138.

hogy a társadalomnak egy szűk — általában hozzáértő — csoportja hozza meg azokat az intézményesített döntéseket, amelyek akár évtizedekre, évszázadokra meghatározzák a település térbeli viszonyait, annak további lehetőségeit.” Ez így volt. Sajnálatos, de így van ma is. Ám reméljük, a jövőben nem ekképpen leend. A hozzáértő szakemberek szűk csoportja még igaz is lehetne — általában. De Pécs esetében e kitétel egyenesen hátborzongató. Mert ugyan minek tartsuk, ha nem a városfejlesztési kóklerség csúcsának, az Uránváros, a Megyeri Kertváros, az Árpádváros és Meszes egyhangú, csúnya, a pécsiek senyvesztésére szolgáló lakóépületeit... a volt kesztyűgyár Tettye alá épített ocsmány irodaházát... a Mecsek városi oldalának idétlen épületeit... a belváros peremén felhúzott, gusztustalan tízemeletes panelházakat... a Pécsi Tudományegyetem egy-egy, a tervezője által bizonyára „modernnek” gondolt, ám valójában jellegtelen, rút épületeit: a műszaki kar kifejezéstelen telephelyét; az egysíkú orvostudományi elméleti tömböt a hajdani, gyönyörű Zrínyi Miklós Honvéd Gyalogsági Hadapródiskola helyén; a bölcsészkar (az antihuniták által erőszakkal megszüntetett egykori jezsuita főgimnázium) kertjébe odarondított fehér kockát... avagy a Széchenyi, a Jókai, a Kossuth és a 48-as tér elcsúfítását; a ronda kollégiumot a szörnyű Tudásközpont és a torz Kodály Központ között? És sorolhatnám még az elborzasztó példákat. Hozzáértő szakemberekről tehát — Pécs esetében legalábbis, 1949 után — nem beszélhetünk.

Úgy tűnik, a pécsi fejlesztési tervezeteket az előző évtizedekben néhány fantáziátlan urbánus állítgatta össze valóságtól elrugaszkodott elképzelésekből, antihunita vágyálmokból és félinformációkból. A csúnya, ronda (= modern) épületek és lakótelepek szörnyű, ugyanakkor szomorú látványa arra kell sarkalljon bennünket, pécsi lakosokat, hogy városunk jövőjét ne engedjük még egyszer idegeneknek kiszolgáltatni; városunk jövőjét nem szabad egyes helyi urbánusok és idegen, főképpen buta-pesti, magukat építésznek, sőt művésznek mondott tervezők rémlátomásaira, fikcióira³ hagynunk, hanem a leendő tizesek, utca kapitányságok és negyedmesterségek valós érdekeire és városunk mindenkori adottságaira kell alapoznunk.

³ Lásd a határtalan város, Balkán kapuja, kultúra városa, nemzetközi regionális kulturális központ, kulturális várostervezés, kreatív ipar, kulturális ipari klaszter, egészségipar, egészségpólus, kulturális turizmus és az egyéb badarságokat, amiknek a kitalálói konfabulációs képességről igen, ám városfejlesztési tehetségről nem tettek tanúbizonyságot. Egyik csoport tervezete sem vált be, viszont sok száz millió forintot elvittek a pécsiek kasszájából.

A részvételi várostervezéssel, a megvalósítást és a közösségi ellenőrzést szolgáló szakértői szervezettel növeljük a tervezési hatékonyságot, a bizalmat, a közösségi összefogást. Az alulról kimunkálandó pécsi városfejlesztési stratégia a tizesek, utca kapitányságok, negyedmesterségek érzékenységének a feltárása révén elősegíti Pécs városfejlesztési tervezeteinek az egységesítését és egyesítését, együttes hatékonyságot és szélesebb részvételt nyújt a távlati, a járási, megyei és nagytérégi fejlesztésekhez és a legkülönbözőbb közösségi hálózatok kialakulásához.

A tizesek, utca kapitányságok, negyedmesterségek a fejlesztési stratégián keresztül érvényesíthetik városrészük érdekeit. Következésképpen a tizek közösségeknek egy afféle városstratégiához fűződne érdeke, aminek a célja az ők utca kapitányságuk és negyedmesterségük (azaz városrészük) versenyképességének és az ők egymással való együttműködésének a kialakítása és megőrzése a város többi negyedmesterségének a verseny- és együttműködési képességével. Vagyis a város tizesei, utca kapitányságai és negyedmesterségei *egymással versenyeznek*, ugyanakkor *együttműködnek* egymással, s ezáltal fel is emelik, meg is nemesítik egymást! Ez az ősi Hunor–Magyar-féle erkölcsi rend érvényesülése, ez minden egészséges közösségi fejlődésnek az alapja!

Tehát nem az a fő kérdés, hogy miképpen áll városunk versenyképessége a többi városéhoz, a megye, a Kárpát-medence vagy Európa többi településéhez képest. Nekünk nem a többiek versenyképességéhez kell mérnünk magunkat! Hanem igenis leendő tizeseink, utca kapitányságaink, negyedmesterségeink egymással való verseny- és együttműködési képességét kell erősíteniünk — nyilván ésszerű határokon belül. S az majd már önmagától növeli városunk versenyképességét a környező településekkel szemben! Nekünk egy alapos szemléleti fordulatot (paradigmaváltást) kell tennünk Pécs városfejlesztési tervezetének a kidolgozásában! Ez pedig nem lehet más, mint városunk leendő belső önzorgatási közösségei együttes boldogulásának a mindenkire feletti érvényesítése a tervezésben és a mindennapokban! Gyökeres szemléleti fordulatot kívánunk tenni tehát a pécsi városfejlesztési tervezetek elkészítésében!

Pécs város fejlesztése csak akkor lehet hatékony, ha a feladat ellátására egy jó szakemberekből álló előkészítő csoport a fentiek szellemében egységes városdiagnosztizálási módszert vezethet be, s az arra alapozott fejlesztést összehangolja a majdani tizesek érdekében végzendő, ellátandó feladatokkal. A közösségi szempontokat erőteljesen képviselő városfejlesztésnek tehát a tizesekre kell épí-

tenie, ám érvényesítenie kell a lefektetett elvekből eredő, a sajátosságoknak megfelelően alkalmazható módszereket.

Mondják egyes pécsiek — vitázó feleim — (még az ún. szakemberek is!), hogy a tizesek felett rég eljárt az idő, azok egy korábbi társadalmi berendezkedéshez — a Magyar Királysághoz — köthetőek, ezért jelenleg nem szervezhetőek vissza a településeink életébe. Ez egyszerűen nem igaz! Aki ezt állítja, meglehetősen tájékozatlan!

A tizes eredetileg atyafisági (nemzetségi) közösség volt. Eredete őseink szittyaországi katonai szervezeti rendjére vezethető vissza. Sűrű faluhálózatunk a hajdani tizesekből állt össze, a városainkban a tizesek utca kapitányságokba, azok pedig negyedmesterségekbe szerveződtek. Magyarországon mindenütt megtalálhatóak voltak, ha más néven is, ezen önkormányzati-önigazgatási képződmények: Pozsonytól a szepességi városokon át Kassáig, Máramaroszigettől a Székelyföldre, Brassótól Aradig és Temesvárig, Szabadkától Csáktornyaig, Muraszombattól Sopronig és megint Pozsonyig.

Ma a Székelyföldön, amint fentebb már említém, állítják vissza a tizeseiket a góbék, és a közbirtokosságaikat is. Egerben 16 negyedmester dolgozik most is gyönyörű városáért Várkonyi György főkapitány uram segédletével.

A tizesek nem azért oszlottak fel, a negyedmesterségek nem azért tűntek el, mert eljárt felettük az idő! Korántsem! Az egri azért szűnt meg 1949-ben, mert a II. világháború után újjászerveződő, eleven polgári demokráciánkat terrorral megsemmisítő antihuniták azt is betiltották. A székely tizesek azért szűntek meg, mert az oláh antihuniták betiltották őket, az ősi közbirtokosságokat meg felszámolták, és tsz-ekbe hajtották be a góbékat. Testvérvárosunkban, Kolozsvárott, a múlt század '40-es éveinek elején a 100-nál is több tizes közösséget az ősi városunkba másodszor is visszatérő antihunita hatalom oszlatta fel. Az antihuniták csak károkat okoztak a nemzetnek!

Manapság egymás után alakulnak a SZEM-közösségek⁴ településeinken, sok helyütt régóta, 20 éve működik már polgárőrség. Törökszentmiklóst például nyolc negyedre osztották fel, azok élére egy-egy negyedmester került, akik a SZEM-eket egybefogják. Hódmezővásárhelyt utca kapitányságok, máshol

⁴ SZEM: Szomszédok Egymásért Mozgalom. A nemzeti rendőrség erkölcsileg is támogatja. Bár ezek csak bűnmegelőzésre szerveződnek, de működnek, és akár alapjai is lehetnek a jövő szomszédsági tizeseinek.

utcaközösségek alakultak. Hasonló pécsi közösségi kezdeményezésekről is van tudomásom (Aranyhegy, Uránváros, Meszes, Zidina).

Szóval nézzenek utána azok, akik azt mondják, hogy a tizesek (a szomszédsági közösségek) felett eljárt az idő. Ilyen számárságokat csak a gyökértelen, liberális, kozmopolita gondolatvírusokkal fertőzött urbánus értelmiség gondolhat. Más települések sorra előzik meg városunkat, mert azokban nincs annyi „modern értelmiségi”, gyökértelen urbánus, mint Pécsen. A tizesek, utcakapitányságok, negyedmesterségek és a majdan rájuk építendő „kék gazdaság”, valamint a Hunor–Magyar erkölcsi értékrend felelevenítése nélkül Pécs a jövőben is a hanyatlás városa marad. És a parazita antihuniták tort ülhetnek felette.

A mérték a hajdani pécsi negyedmesterségek, a magyar városok, a magyar nemzeti hagyományok. Bár szabad tanulni idegenektől, de az idegené sohasem lehet mérték ősi magyar nemzetünk számára.

Én igazi paradigmaváltást szorgalmazok, és javasolom: *legyen Pécs az önigazgató közösségek városa!* Ez igen, ez paradigmaváltás: visszatérés a nemzeti hagyományokhoz, a sikeres pécsi önkormányzati hagyományokhoz!⁵ Az én vezérelvem a hosszú távú városfejlesztési koncepcióban az önigazgatás erősítése és érvényesítése a lakosság szomszédsági közösségei révén (tizesek, utcakapitányságok, negyedmesterségek, polgármesterség — az első hármat még helyre kell állítanunk), majd ezekre ráépíteni a városgazdaságot és egyebeket, például a Kiss Tibor docens úr által régóta szorgalmazott kék gazdaságot és az általam szorgalmazott tizes szövetkezeteket, üzemeket, önkéntes tevékenységeket.

Vitapartnereimnek felhoztam példának az egri fertálmesterséget, amit úton-útfélen hirdetek másoknak is, az eleven székely tizeseket, a más városokban alakuló szomszédsági szervezeteket. Hiába! Vitapartnereim „komoly érvekkel” ecsetelik, miért *nem* lehet a javaslatomat megvalósítani.

Mindezek ellenére úgy vélem, a Pécs — *az önigazgató közösségek városa fejlesztési elképzelésemnek* helyet kell kapnia az új városfejlesztési tervzetben. Lényeges a város jövője szempontjából, hogy a Magyar Királyság hajdani, jól működő önkormányzatai példa legyenek ifjúságunk előtt, illetve hogy a használható nemzeti hagyományainkat helyreállítsuk a mostani körülmények közé, és ezekre is alapozzuk Pécs fejlesztési irányát.

⁵ Az Aidinger Jánosok, a Nendtvich Andorok, az Esztergár Lajosok, a Páva Zsoltok... szóval az igazi polgármesterek viszik előre a várost.

MÉRTÉKTARTÓ FEJLŐDÉS

Auream quisquis mediocritatem
diligat, tutus caret obsoleti
sordibus tecti, caret inuidenda
sobrius aula.

Aki az arany középszert
választja, biztonságban ment marad
a rozoga kunyhó mocskától, józanul ment marad
az irigylendő palotától.

Quintus Horatius Flaccus: *Ódák* (2, 10, 5–8)

(Ritoók Zsigmond fordítása)

Az illetékes minisztérium településfejlesztési tervezet készítését rendelte el a városoknak és a falvaknak. Így Pécs polgármestersége is készített városfejlesztési tervezetet a 2014–2020 közötti időszakra. Ennek az elvi-elméleti alapja maga a *fenntarthatatlan* „fenntartható fejlődés”. Vajon miért? Hát mert az Európai Unió birodalmi központjának a bürokratái ezt írják elő a tervezőknek (meg hát e hívó szóra fizetik a pályázati pénzeket).

Én persze nem értek egyet ezzel, mármint a *fenntarthatatlan fenntartható fejlődésnek a mindenhol való erőltetésével*, ám kénytelen-kelletlen tudomásul kell vennem a brüsszeli parancsot. Néhány gondolatot azért leírok e szerintem már elkopott, elhasználódott, a tervezést akadályozó és éppen emiatt lecserélendő vezérparadigmáról.

A „fenntartható fejlődés” divatos globalista, euroatlanti, mammonista szólamná vált az idők folyamán, az utóbbi 30 esztendőben. Trójai faló, aminek a belsejében a New York-i és a londoni pénzügyi háttérhatalom csempészi be ügynökeit, bankárait a nemzetek kormányaiba, gazdaságába, hogy *továbbra is fenntarthatassák az eddigi fenntarthatatlan fejlődést*: Földünk, a természet és a társadalmak szemérmetlen kizsákmányolását. A birodalmi bankárok által marionettbábként vezérelt bürokraták és politikusok kötelességszerűen mormolják a fenntarthatóság mantráját — szerte Európában. Blabla!

Ilyent is hallottam már: „azokat jutalmazták, akik a legfenntarthatóbban halásznak”. De hallottam fenntartható iskoláról, fenntartható szociális gondoskodásról, fenntartható idősellátásról, fenntartható városfejlesztésről, fenntartható városüzemeltetésről, fenntartható támogatásról stb. „A magyar kormány nem fenntartható módon szorította le a hiányt” — jelentette ki az egyik MSZ(M)P-s antihunita 2012. május 6-án, aki ráadásul „a merjünk kicsik lenni” komcsi vezérszólammal is biztatgatta elvetemült párttársait.

Az efféle idéetlen mondatok, érthetetlen szövegek miatt is komoly fenntartásaim vannak a fenntartható fejlődéssel meg a fenntarthatósággal szemben. *A fenntartható* jelző annyira kiüresedett, hogy szinte semmit sem mond, inkább zavaró a használata. Manapság szinte minden a fenntarthatóság körül forog, a bürokraták azzal fekszenek és kelnek — nem csak Brüsszelben, Pécsen is. Holott ha jobban belegondolunk, fenntartható fejlődés nincs.

Kutatásaim szerint a birodalmi bürokraták által értelmezett jelenlegi fejlődési folyamatok (és egyéb környüállásaik) semmiképpen sem fenntarthatóak. Ez a termodinamika II. főtételeiből, az ún. entrópia tételéből ered. Az entrópia egy rendszer rendezetlenségi fokát jellemzi; a tétel meg azt mondja ki, hogy egy zárt rendszer állapota időben termikus egyensúly felé halad. Balázs Béla és Hetesi Zsolt tanulmánya alapján¹ elmondom röviden, miképpen is van az, miszerint a globalisták által szorgalmazott neoliberais gazdasági fejlődés nem fenntartható.

Ha meg tudjuk állapítani, mitől fenntartható egy rendszer, mik a fenntarthatóság ismérvei (meghatározzuk a lényeges értékelési tényezőket), akkor elvileg könnyen eldönthetjük, hogy vajon egy valós esetben teljesülnek-e ama feltételek, megjelennek-e egy valós helyzetben a fenntarthatósági ismérvek.

Figyeljük meg gondosan a természetes rendszer (az ökoszisztéma) működését, és írjuk le szabatosan a működési folyamatait! A természetes rendszer évmilliók óta működik, vagyis „fenntartható” rendszernek tekinthető, mivel a folytonosan keletkező entrópia a rendszeren kívülre kerül, az evolúció nem áll le (nem keletkezik tökéletes szimmetria a rendszerben). A mai társadalmi-gazdasági rendszerek működése viszont a keletkező entrópiát nem képes ön-

¹ Balázs Béla – Hetesi Zsolt: Ember és természet fenntartható holisztikus rendszerben. In Turchany, Guy (szerk.): *A fenntartható fejlődés holisztikus megközelítése*. Budapest, 2012, Magyar Professzorok Nemzetközi Szövetsége, 55–64.

magán kívülre helyezni (entrópiája [rendezetlensége] állandóan nő, a rendszer valószínűsége csökken), ezért nem fenntartható (nem homeosztatikus, nem egyensúlyi) a rendszer.

Egy hasonlóság azért van közöttük. A társadalmi-gazdasági rendszerek működése egyetlenegy fontos vonatkozásban hasonlít a természetben található evolutív rendszerek működésére, s ez éppen a legnagyobb teljesítmény elve szerinti működés. Emiatt képes a társadalom uralni a Földet a természetes rendszerek tetemes kárára. A lényeg viszont más a két esetben, jelesül az energia forrásában és a rendszerhez viszonyított növekvő entrópia szerveződésében.

Ugyanis

1. a mai társadalom olyan energiaforrásokat használ, amelyek valamikor, kedvező geológiai körülmények között, hosszú-hosszú idő alatt keletkeztek, ám csak véges nagyságú raktárak, lerakatok. A természetes rendszerek viszont a Napból jövő folyamatos sugárzást hasznosítják.

2. E raktárakhoz, azaz a fosszilis forrásokhoz való hozzáférés sebessége — a technika és a technológia jelen állása mellett — jelentősen meghaladhatja a napenergiához való hozzáférés sebességét. Merthogy akármilyen fejlett technika mellett sem lehet több napenergiát hasznosítani 100%-nál (ez elvi korlát), mivel a Földre érkező napsugárzás energiaárama véges.

3. A társadalom a gazdaság működtetése, az ipari és mezőgazdasági termelés során, a szolgáltatások végzésekor és egyéb ténykedése folytán óriási mennyiségű hulladékot termel, amit alig hasznosít újra. A természetben, a természeti rendszerben ez ismeretlen, az anyag körforgása teljes.

4. Földünk részben zárt rendszer. Az anyagáramlás szempontjából lényegében zárt, míg az energiaáramlásokéból nyitott. Az ökoszisztéma az energiaátalakítások során keletkező entrópia többletet hőfotonokban a világűrbe sugározza. Ám a társadalmi rendszer jelenlegi CO₂-kibocsátása miatt a hőfotonok egy része a légkörben csapdába kerül.

A következő oldali táblázat az összefüggéseket rendezi és veti össze.

A fentiek miatt tehát semmiképpen sem fenntartható a jelenlegi gazdasági fejlődés. Felmerülhet ama kérdés is, hogy miképpen lehetne a keletkező hatalmas mennyiségű hulladékot eltüntetni? Például ama rengeteg betondarabot, ami majd a pécsi silányító- és senyvesztőtelepek — Megyeri Kertváros, Árpád-város, Meszes stb. — valamikori ledózerolása után itt marad a nyakunkon. Globálisan, azaz földi méreteken úgy oldhatóak meg az efféle kellemetlen

feladatok (most még csak gondolatban), hogy a nagy tektonikai lemezek szubdukciós zónájába süllyesztjük el a világhulladékot, ami aztán a lemezmozgások révén a litoszféra alatti magmába gyűródik, s egy majdani feláramlásakor (nyilván évmilliók [?] múlva) ismételten használhatóvá válik a hajdani hulladék. Na, de ez ma még utópia.

	TERMÉSZETI RENDSZER	TÁRSADALMI RENDSZER
AZ ENERGIA FORRÁSA	rendszeren kívüli (napsugárzás)	rendszeren belüli (fosszilis)
AZ ENERGIA FAJTÁJA	folyton áramló (megújuló)	egyszer képződött (nem újul meg ama időszakban, amiben a társadalom kimeríti)
AZ ENTRÓPIA	kikerül a világűrbe	a hőszugárzás részben a rendszeren belül marad
A HULLADÉK HELYE	a hulladék alrendszerének kiinduló nyersanyaga	a hulladék évszázadok óta halmozódik, teljes egészében a rendszeren belül marad
A RENDSZER NYITOTTSÁGA	nyitott, az energia kívülről áramlik be, az entrópia kiáramlik belőle	túlnyomórészt zárt, az energia belső raktárakból származik, az entrópia belül marad
A RENDSZER ENTRÓPIÁJA	nem növekszik, egyensúlyban marad	növekszik, bizonytalanná válik
HAJTÓERŐ	legnagyobb teljesítmény elve	

1. táblázat. A „fenntarthatatlanság” összefüggései

De hát itt van még a biomasszával történő „fenntartható energiatermelés” is, ami éppen az ellenkező hatást fejt ki, mint amit a brüsszeli központú birodalom butakrata kiagyalói szándékoznak — vagyis éppen a „fenntarthatatlanságot” támasztja alá. A biomasszára alapozott energiatermelés erőltetésével az Európai Unió uborkaegyenestéssel szórakozgató és a falusi tyúkketrecek méricskélésével foglalatoskodó, túlfizetett butakratái tönkretetik a termőföldünket és a tájat, benne természetesen az ott lévő települések lakóit. Következtetés: az EU butakratái sem „fenntarthatók”. Kérdés: a valamiképpen hatalmi helyzetbe került, fenntarthatatlan butakraták miképpen papolhatnak fenntarthatóságról? Hiteles ez?

<p>fenntarthatóság (fn) TÁRSADALMI-GAZDASÁGI NÖVEKEDÉSI MÓD, amivel a szükségleteink úgy elégítendőek ki, hogy ne korlátozzuk a jövőendő nemzedékeket az ők saját majdani szükségleteik kielégítésében <i>rokonai:</i> alátámaszthatóság, elfogadhatóság, megvédhetőség, igazolhatóság, megőrizhetőség, élıhetőség stb.</p>	<p>mértéktartás, mértékletesség (fn) ERKÖLCSI ERÉNY, amelynek érvényesítésével a javakat <i>a természet és az igazságosság rendje szerint</i> használjuk, és nem korlátozzuk a jövőendő nemzedékek képességét, hogy ők is ugyanígy tehessenek, amiképpen mi <i>rokonai:</i> mérséklet, önuralom, önmérséklet, határt szabó magatartás, korlátozás, féken tartás stb.</p>
<p>fenntartható (mn) elfogadható, támogatható, védhető, igazolható, karbantartott, rendezett, harmonikus, homeosztatikus, egészséges, kiegyensúlyozott, egyensúlyi, rendes, normális, megfelelı stb.</p>	<p>mértéktartó, mértékletes (mn) kiegyensúlyozott, valamihez szabott, visszafogott, irányadó, mértékadó, egyensúlyos, higgadt, kiszámítható, mérsékelt, fegyelmezett, józan, arányos, egymással megférő, arányosságával és szabályosságával kellemes benyomást keltő, arany középút stb.</p>
<p>fenntartható fejlődés TÁRSADALMI-GAZDASÁGI FEJLŐDÉSI MÓD, amelynek a révén a szükségleteink akként elégülhetnek ki, hogy nem korlátozzuk a jövőendő nemzedékeket az ők majdani szükségleteik kielégítésében <i>rokonai:</i> rendezett, rendes, kiegyensúlyozott, összehangolt, összerendezett, normális, támogatható, megfelelı stb. fejlődés</p>	<p>mértéktartó fejlődés ERKÖLCSI ALAPÚ FEJLŐDÉSI MÓD, amelynek az érvényesülésével a javak <i>a természet és az igazságosság rendje szerint</i> használnak, és nem korlátozódnak a jövőendő nemzedékek képességei abban, hogy az ők javaik ugyanígy használódjanak <i>rokonai:</i> féken tartott, mérsékelt, korlátozott, kiegyensúlyozott, összehangolt, kiszámítható stb. fejlődés</p>
<p>fenntartható fejlesztés TÁRSADALMI-GAZDASÁGI FEJLESZTÉSI MÓD, amelynek a révén a szükségleteinket úgy elégíthetjük ki, hogy nem korlátozzuk a jövőendő nemzedékek képességeit az ők szükségleteik kielégítésében</p>	<p>mértéktartó fejlesztés ERKÖLCSI ALAPÚ FEJLESZTÉSI MÓD, amelynek az érvényesítésével a javakat <i>a természet és az igazságosság rendje szerint</i> használjuk, és nem korlátozzuk a jövőendő nemzedékek képességeit abban, hogy ők a javaikat ugyanígy használják, mint mi</p>

2. táblázat. A fenntartható és a mértéktartó összevetése

A „fenntartható fejlődés” helyett én egyébként is a *mértéktartó fejlődés* fogalmát használom. A mértéktartó fejlődés *erős erkölcsi indíttatású*, nem növe-

kedési, az önkormányzatokat és a vállalatokat a társadalmi felelősség fokozott vállalására ösztönzi, ennél fogva sokkal alkalmasabb vezérparadigma lehet, mint leváltandó elődje. Másrészt meg a mértéktartó fejlődés tartalmazza az ún. fenntarthatósági elvet is.

Tehát egy másik megoldás az lehetne, ha a „fenntartható fejlődés” helyett *a mértéktartó fejlődés vezérparadigmáját alkalmaznánk* a városfejlesztési terveinkben. Meg hát az öngazgató közösségeket. Aztán tanuljunk hun–magyar eleinktől: vajon miképpen gazdálkodhattak ők úgy, hogy nem termeltek sem hulladékot, sem szellemi-erkölcsi szemetet? És hát nem akarták „dzsenderizálni” meg „homoszexualizálni” sem a gyermekeiket — a mi őseinket.

A fenntarthatatlan „fenntartható fejlődés”

JÖVŐBE LÁTÓ PÉCSI VÁROSFEJLESZTŐK

Hallom, olvasom (mióta a saját városfejlesztési elképzelésemen időzöm), hogy a pécsi városfejlesztési szakemberek és mások is sokan, mind valamiféle paradigmaváltás szükségességét hirdetik és kívánják a városfejlesztésben is, ám továbbra is csak a dekadens Nyugat „fenntarthatóság” paradigmája körül forog a tervezés, és nem is gondolnak bele abba, hogy valójában van-e még értelme egy harmincéves, elkoptatott (és hazug) vezérelvnek. Jól tudjuk: a „fenntarthatóság” trójai faló, amiben a New York-i és a londoni mammonista háttérhatalom csempészi be a globalistákat az európai nemzetek gazdaságába, hogy továbbra is „fenntarthatassák” az eddigi szörnyű „gazdasági fejlődést”: a Föld és lakói szemérmetlen kizsákmányolását.

Elkezdttem utánajárni a pécsi városfejlesztési ügynek, gyűjtöttem, rendszereztem a pécsi városfejlesztési szövegeket, lakosok és szakemberek hozzájárulását, más települések fejlesztési tervezeteit.

Az internet telis-tele van a legkülönbélebb változtatni akaró egyének elképzeléseivel, ötleteivel, hosszabb-rövidebb írásaival (Városkooperáció, A fal), a változtatás, a másképpen, azaz jobban tenni akarás szükségességét hirdetőkkal, a paradigmaváltás kívánalmával. Sok-sok olvasnivalót találek, ezekből idézek hát mondandóm alátámasztására párat. Mégis az az érzésem — bár ne lenne igazam! —, hogy nem lesz semmiféle hön áhított paradigmaváltás az új pécsi városfejlesztési koncepcióban! Minden marad a régiben, az antihuniták győzelmet aratnak felettünk. Pedig az alábbi idézetek jeles pécsi szerzői — velem együtt — mást kívánnak!

„Pécs irányításának és fejlődésének stratégiai megújítása több okból is szükségyszerű. A város gazdasága, társadalma és közszeztora egyaránt válságban van. A regionális és globális környezet turbulens és negatív változásai erős külső hatásként érvényesülnek. Átalakulóban van a városi kormányzás szabályozási,

politikai/közjogi modellje, erős centralizációs trendek érvényesülnek. A városi társadalom kifáradóban van, nem csak bizalomhiány, hanem éleződő, mélyülő konfliktusok érzékelhetőek csoportok, városrészek, rétegek és intézmények között. A város túl van egy erősen extenzív fejlődési perióduson (EKF), amely sok tekintetben megváltoztatja a város működési mechanizmusait, feltételeit is. Lezárult az uniós csatlakozás első, tanulási fázisa, a fejlesztési források felhasználásában, az európai értékek beépítésében sokkal nagyobb kreativitásra, önállóságra, »saját vízióra« van szükség.”¹

„A fenntartható Pécs... majdnem kizárólagosan a város társadalmára vonatkoztatva értelmezhető. Ha a város társadalma nem fenntartható pályán alakul, az egyéb fenntarthatósági metszeteknek (pl. természeti környezet, gazdaság) semmi értelme sincsen. ...a fenntartható Pécs egy olyan városi (pécsi) társadalmat jelent, amelynek struktúrája (pl. demográfiai vagy a társadalmi egyenlőtlenségeket, a hatalmi, befolyásolási viszonyokat illetően) fenntartható. Ilyen viszonyok nélkül mit sem számít a fizikai vagy gazdasági, vagy természeti környezet valamilyen állapotának, illetve becsült változásainak a fenntarthatóvá minősítése. A fenntartható lokális társadalmak egyik fontos ismérve az autonómia — vagyis annak a lehetősége, hogy a lokális társadalom egyes szervezett vagy informális csoportjai, a városi társadalom »tagjai« autonóm módon legyenek képesek viszonyulni ügyeikhez, problémáikhoz stb. (A viszonyulás képessége most jelentse az alakító erővel bíró beleszólás lehetőségeit is.) Pécs társadalma hosszú ideje nem fenntartható pályán mozog — lásd pl. a migrációs adatokat, demográfiai tendenciákat stb. De a fenntarthatatlanság jellemzi az életviszonyok alakítását jellemző hatalmi mechanizmusokat is. (Gondoljunk pl. a beleszólás lehetőségeinek, ezzel összefüggésben a beleszólás szándékának eróziójára vagy a közösségek fogyatkozására — ez pl. az autonómia fontosságának indikátora is —, a szolidaritás gyengülésére stb.) Hogy társadalmát tekintve milyen volna egy fenntartható Pécs? Sokkal, de sokkal kevesebb politika, és a politika visszavonulásával keletkező résekbe betüremkedő autonómia. (A politika és az autonómia a mai magyar viszonyok között egymást kizáró fogalmak.) A fenntartható Pécs olyan város volna, ahol a város lakóinak különféle csoportjai részt vennének a város működtetésében, a számukra értelmezhető

¹ Pálné Kovács Ilona: *A városi kormányzás és a tervezés megújítása. Pécsi kihívások. Tézisek.* Kézirat. Pécs, 2011. augusztus 11.

léptékű döntések előkészítésében, a döntésekben, majd e döntések végrehajtásában, és az eredmények fenntartásában. A fenntartható Pécs társadalmát sok ténylegesen létező igazi (nem mesterségesen vagy alibiből létrehozott) civil formáció alkotná, melyeknek valódi (és nem kamu) lehetőségük volna arra, hogy a város életét formáló döntésekbe már a döntést igénylő kérdések megfogalmazásakor beleszóljanak.”²

„— Pécsen nincsenek részönkormányzatok, amelyek az adott városrész speciális problémáival foglalkoznának. Pedig vannak markánsan elkülöníthető negyedek és ehhez mért problémakörök: Uránváros, Kertváros, keleti városrész, Mecsekoldal.

— Kaposváron úgy végig lehet sétálni a legnagyobb hőségben a városon, hogy az ember fák alatt sétál. Erre Pécsen senki nem ügyel az önkormányzati részről. Gazdátlan ez a terület.

— ...ha azokat az övezeteket nézzük, ahol a város lakosságának a döntő többsége él, akkor nagyon rossz állapotokat találunk.

— A város maga a társadalom... Ám társadalmi értelemben Pécs egy feketelyuk. A magába roskadás jeleit mutatja... A társadalom integráltságának állapota is romló irányultságot mutat. Társadalmi értelemben ez a város egy kihalóban lévő, hanyatló város... A magába roskadás gyorsul: kihal néhány nemzedék, és nem látszik az utánpótlás.

— ...ezt a várost a rendszerváltozás óta katasztrofálisan igazgatják. Egy városi léptékű kormányzás akkor működik jól, ha nem hatalmat gyakorol az itt élők felett, hanem menedzseli az itt élők életfeltételeit...

— ...a városhoz való összetartó erő sokat lazult a fiatalabb nemzedékek számára. Annak idején minden városrésznek megvolt a maga kultúrája. Más élmények érték az embert Meszesen vagy Uránvárosban.

— A perspektíva szempontjából a város ma csupa bizonytalanság.”³

„...a legnagyobb probléma Pécsen a belterjesség. Tudom, hogy tőlem talán érthetetlen ez a megjegyzés, de most, hogy 37 évnyi pécsi tartózkodás után eljöttem Pécsről és más környezetben élek, látom, hogy más városok

² Tistyán László hozzászólása. 2012. október 30. http://pecs2030.afal.hu/vitassuk_meg?temaID=1&userID=845&akt=5#5.

³ *PÉCS 2030 – társadalom – kormányzás*. Résztvevők: Bardóczi Sándor, Bencze Zoltán, Lászlóné Bauer Nóra, Pörös Béla, Tistyán László. 2012. november 7. http://pecs2030.afal.hu/userfiles/file/PÉCS2030/társadalom-kormányzás/fókusz/jegyzet_szerk.doc.

a sokszínűségtől, a különböző szemléletektől gazdagszanak. Az a gyakorlat, hogy egymást választgatjuk, alkut kötünk és csak saját magunkhoz mérjük saját magunkat, tévesztő útra vezet...”⁴

„Vannak-e tartalékai a helyi gazdaságnak és társadalomnak ahhoz, hogy paradigmaváltást hajtson végre? Olyan paradigmaváltást, amely jövőbeni megtérülést ígér, de lemondásokat, áldozatokat, befektetést kíván. Milyen esélyei lehetnek a holnaputának, ha még a holnap is csak kevesek számára tervezhető, mert minden erejüket, energiájukat a jelen problémái kötik le? Milyen eszközei vannak egy magyarországi városnak, amivel valóban paradigmaváltást vihet véghez? Hogyan képzelhetjük el az önkormányzat szerepét a nagy átalakulásban, ha pénze nincs, a gazdaságnak nem szereplője, a fejlesztéseket más forrásokból reméli, a problémái megoldásában magára van utalva, és a tehetségeket megtartani sem tudja? Mennyiben lehet önfenntartó egy város, egy régió, vagy egy ország ma?”⁵

Az öt idézet öt pécsi egyéntől ered, s egyértelműen a paradigmaváltás szükségességét kívánja a városfejlesztőktől. A lakosok azonban megelőzik cselekvésben még a korábbi tervezőket is. Kezdenek kikelni az öngazgató-önrendelkező közösségek elszórt-elvetett magjai — mert egyre nagyobb az igény az efféle közösségekre. Ám a régi-új öngazgató közösségek működési köre egyelőre csupán a bűnmegelőzésre szorítkozik. Ez pedig, amint ezt mindannyian érezzük, kevés. De azért már ez is valami!

„Egy szervezet, ami nem akar mást, mint ami természetes, szomszédokat, akik figyelnek egymásra. Egy szervezett figyelem a saját magunk, szomszédjaink és természetesen mások értékeire. Egy szervezeten, de nem katonai vagy rendőri fegyelemmel szervezett figyelőszolgálat. A környezetünk védelme mindannyiunk jól felfogott érdeke, érezzük jobban magunkat akár már a közvetett környezetünkben is. Nem minden esetben kell rácsokkal elválasztani magunkat szomszédjainktól. A közösségek ereje csodákra képes, kellő tolerancia, az emberség és egymás iránti tisztelet tágabb értelemben egy nagycsaláddá kovácsolja a ma még elzárkózott embereket. Egy szervezet, amit nem irányít, hanem összefog egy egyesület. Egyesületünk, akár a puzzle, a legkisebb sejtek

⁴ Catherine Feidt hozzászólása egy ún. „falas” körkérdéshez. 2012. XI. 11. http://pecs2030.afal.hu/vitassuk_meg?temaID=7.

⁵ Patartics Zorán: Vitaindító. In *A fenntarthatóság kihívásai és esélyei. Vitaest*. Művészetek és Irodalom Háza, Pécs, 2012. november 14. <http://pecs2030.afal.hu/faliujsag?ID=9#szereplok>

sokaságából lesz egész, akár az országot átfogó nagy egyesület. A mi SZEM-ünk 2009. május 6-án alakult meg... Azért csatlakoztunk a Szomszédok Egymásért Mozgalomhoz, mert 2008 szeptemberében egymás után két betörés is történt az utcánkban. Azért is hoztuk meg ezt a döntést, mert ismerve a közbiztonság romlását, beláttuk, hogy mindenki mellé és mindenhová nem lehet rendőrt állítani. A SZEM-táblák kihelyezésével szeretnénk felhívni az erre járó idegenek figyelmét arra, hogy itt a SZEM figyel! Az itt lakó szomszédok figyelnek egymásra és egymás értékeire! Ezért az esetleges bűnelkövető soha nem tudhatja, hogy melyik szomszéd éppen mikor látja meg! Így jobban jár, ha ezt a környéket messze elkerüli, mert itt a lebukásának veszélye igen nagy!”⁶

„Lesik az utcát, ránéznek a szomszédra, értesítik a rendőrséget, ha gyanús alakot látnak, szólnak egymásnak, ha egy idegen autó túl sokat köröz az utcákban — ezeket a feladatokat végzik azok, akik a SZEM-hez csatlakoznak. A brutálisan meggyilkolt Bándy Kata halála után döntöttek úgy a Ledinán élők, hogy valamit tenniük kell, hogy ne történhessen többé ilyen tragédia. Füzér Mária főszervezőtől megtudtuk: sokakban még ma is él a félelem, ezért csütörtökön megtartják a SZEM hivatalos alakuló ülését is. ...Hoppál Péter, a terület önkormányzati képviselője... azt mondta, minden szükséges segítséget megad a város a SZEM-nek, emellett ő személyesen fogja kérni a rendőrségtől azt is, hogy kezeljék partnerként a mozgalom tagjait.”⁷

„Kövári János olyan pécsi civil kezdeményezést ajánlott a polgárok figyelmébe, amely azt szeretné elérni, hogy minden lakóközösségben legyenek olyan személyek, akik vállalják, hogy baj esetén hozzájuk lehessen fordulni.”⁸

„Kezdjük el együttműködni, akivel csak lehet. A fenntarthatóság az együttműködésre épít, a természet egy hatalmas együttműködő rendszer. Az együttműködő helyi rendszerek hatékonyak és kreatívak, rugalmasak, valamint biztonságosak. [...] A városunk él, megvan, de az emberek jelentős része egyre közömbösebb, kiábrándultabb, fáradtabb. Nincs benne elég vitalitás, kreativitás,

⁶ SZEM — Szomszédok Egymásért Mozgalom, Pécs, Vajda János utca. <http://www.szempecsvajda.hu/>

⁷ Takács Nikolett: Pécs: mindent lát a SZEM. PécsMa. Abszolút Pécs. 2012. X. 11. <http://www.pecsma.hu/pecs-aktual/pecs-mindent-lat-a-szem>

⁸ B. G.: *Rendőrségi riport: a pécsiek érzete és a városházi média elgagyisodása*. 2013. május 16. <http://www.pecsiujsag.hu/pecs/hir/helyi-hireink/rendorsegi-riport-a-pecsiek-erzete-es-a-varoshazi-media-elgagyisodasa>.

kevés a perspektíva a fiatalok számára. Sokan elmennek, mert nincs munkájuk, nem jó itt élni, mert nem kényelmes, sokan úgy érzik, hogy még a városi infrastruktúra sem értük van. Működik a város, van áram, víz, általában jönnek-mennek a buszok. A »működő város« fogalom urbanisztikai tartalma azonban más: van-e valódi együttműködés a város szereplői között — önkormányzat, gazdaság és városlakók között? A valódi és a folyamatos együttgondolkodás, közös tervezés a feltétele, hogy a város harmonikusan fejlődjön, a legtöbb igényt és érdeket biztosítva, és mindenki jól érezze magát ebben a gyönyörű városban. Ez azt jelenti, hogy anyagilag, egzisztenciálisan is biztonságban érezze magát, legyen lehetősége és jövedelme élvezni a város sokszínű kulturális kínálatát, és az egészséges, esztétikus városi tereket, parkokat és a Mecsek erdeit. Szeretném, ha a város inspiratív szellemi környezetet és feltételeket teremtené a személyes kreativitás fejlődésére és olyan közösségek létrehozására, amelyek biztonságot nyújtanak az embereknek. Szeretném, ha az embereket a bizalom jellemezné, és képesek lennének céljaikért és egymásért együttműködni.”⁹

„Az »ahol jó élni« [jelszó] ...igyekszik áthelyezni a hangsúlyt a gazdaság növekedéséről az ember és a közösség felé. A fenntarthatósági paradigmában ugyanis a gazdaság fejlesztése nem önmagában cél, hanem az egyik, bár kétségtelenül fontos eszköz csupán, aminek Pécs közösségét, a pécsiek életminőségét kell szolgálnia. Nem választanunk kell a kettő közül, hanem törekedni ezek összhangjára! Azzal, hogy a városlakókat állítjuk a tervezés középpontjába, egyben szakítanunk kell a hagyományos, jellemzően egydimenziós gondolkodásmódunkkal, hiszen a felhasználó számára a város a maga komplexitásában jelenik meg, nem »ágazati bontásban«. Vagyis »ahol jó élni«, ott a városi lét társadalmi, gazdasági, politikai dimenziói egyensúlyban vannak, és harmonikusan fejlődnek azzal az épített és természeti környezettel, amiben élnek.”¹⁰

„Sokszor elmondom, hogy mit tartok a legfontosabbnak: ha létrejött egy olyan közösség, amelyik akar, lendületben van, keresi a megoldásokat, akkor azokat feltétlenül segíteni kell, illetve azokat kell segíteni, mert az akarat a szűk

⁹ Hajnal Klára: *Kompatibilisnek kell lennünk a természettel...* Kérdező: Patartics Zorán. 2013. I. 28. <http://pecs2030.afal.hu/interjuk?ID=8>

¹⁰ Csaba Ders: *Az »ahol jó élni« egy kellően nyílt végű mondat is, amit közösen tudunk befejezni a tervezés folyamata során.* Kérdező: Patartics Zorán. 2013. II. 8. <http://pecs2030.afal.hu/interjuk?ID=11>

keresztmetszet. Amennyiben ezeket a közösségeket segítjük, és sikeresek lesznek abban, amit szeretnének megvalósítani, akkor ez az összefogás iránti igény egyre több helyen ébredhet fel, és terjedhet. Ne erőltessünk olyanokra általunk jónak tartott megoldásokat, akiknek ez a háta közepére sem kell. Alulról kell indulnia a kezdeményezésnek, és felülről segíthetjük ezeket a folyamatokat.”¹¹

A számomra legfontosabb Kiss Tibor és Tistyán László által mondatik ki. Én csak megerősítem, és hozzáteszem: az öngazgató közösségek azok, amelyeket ki kell építenünk városszerte. És a negyedmesterségekkel kell kezdeni. A terveket készítem. No és persze művelt emberfők is kellenek, akik életükkel, példaadásukkal hitelesítik, működésbe hozzák a javaslatokat.

Azt azért minden pécsinek tudnia kell, főleg a fiataloknak, hogy szeretett városunk temérdek gondját az antihuniták zúdították a nyakunkba, 1945-től, a polgári demokrácia általuk erőszakkal, gyilkosságokkal és idegen hatalom támogatásával történt szétverésétől kezdve, s akadálytalanul halmozták városunk gondjait-bajait egészen 2010-ig, miközben ők dőzsöltek és jutalmazták magukat a pécsiek vagyonával.¹² Az antihuniták által felhalmozott rengeteg városi gond a mai önkormányzási keretek között csak meglehetősen nehézkesen vagy már egyáltalán nem oldható meg.

Kérem a nemzetben gondolkodó pécsieket a következők alapos átgondolására. Amikor a szomszédsági tizedek felismerik majd, hogy ha egymásnak és a településrésznek önkéntes munkával segítenek, akkor megszűnik a pénzhány is a városban, és be fog köszönteni a lelki-szellemi és anyagi jólét. Ami persze különbözik a pénzösség szolgáltatása jólétől. Hiszen ismert, hogy azok, akiknek már sok pénze van, mindig azoknak a költségére vagy egyenesen a kárára dagognak, akiknek kevés pénze van. (Ez örök érvényű törvény!) A dolgokban való, a pénz bősége által lehetővé tett dúskálás és a közösségi-társadalmi jólét közötti alapvető különbség megértése igen fontos annak a megértéséhez is, miért igaz az, hogy minél több pénz forog a gazdaságban, annál kevesebb való

¹¹ Kiss Tibor: *A két gazdaság filozófia a városfejlesztési koncepció vázát alkotná*. Kérdező: Patartics Zorán. 2012. XII. 12. <http://pecs2030.afal.hu/interjuk?ID=5>

¹² Itt elég csak arra utalnom, hogy az általuk vérszesen eladósított Pécs költségvetéséből maguk az antihuniták sokmillió „jutalmakat” vettek fel, miközben pécsiek ezrei nyomorognak a tönkrevert városban. Ilyenek voltak pl. Kunszt Márta, Tóth Bertalan, Gonda Tibor, Meixner András, Papp Judit. Forrás: PécsMa.hu, 2011. IX. 30. Arról jelenleg még nincs tudomásom, hogy más pécsi harámbasák hány millióval rövidítették meg a pécsieket.

dolog és emberi érték felett rendelkezünk. Az egészséges nemzetgazdaságban (vagy városgazdálkodásban) nem a pénz a mindenek felett álló, legfőbb érték, s nem is a pénz az egyetlen eszköze a cserének. *Az egészséges, jól működő gazdaság egyik legalapvetőbb jellemzője az egymás segítésében megmutatkozó elkötelezettség és viszonyosság.*

Ezért is van elodázhatatlan szükség a Magyar Királyság régi, jól szervezett önzorgatási közösségeinek — a tizeseknek, utcakapitányságoknak, negyed-mesterségeknek — nemcsak a mi városunk mindennapjaiba, hanem a magyar nemzet egész Kárpát-medencei szállásterületén lévő településeinek az életébe való visszavezetésére.

Nem ilyen jövőt szeretnénk Pécsnek...

AZ ÖNIGAZGATÓ KÖZÖSSÉGEK FELÉ...

A társadalmi devianciák több mint három évtizedes kutatása közben fogalmazódott meg bennem az, hogy a mai családi, közösségi, önkormányzati és állami szerveződések elégtelenek a rendkívül változatosan felbukkanó, megjelenő és terjedő devianciák visszaszorítására és megelőzésére. Az efféle magatartásfajták (öngyilkosság, alkoholizmus, bűnözés, mentális betegségek, narkómánia, drogabusus, erőszak, a gyermekek és a nők bántalmazása, gyilkosság, rablógyilkosság, lopás, vesztegetés, nemi fogytékosságok, erkölcsi romlás, értékvesztés, halódó kiscsaládok stb.) száma az elmúlt száz év alatt hatványozottan emelkedett, miközben az ellenük való fellépés a nemzet egyre nagyobb erőit emészti fel. Így van ez Pécs városában is.

Európában mindenütt csekély a hatása a szociálpolitikának, az egészségügynek, a nagy dirrel-durral beharangozott prevenciós programoknak, a település- vagy közösségfejlesztési tervezeteknek. Hatalmas mennyiségű pénzt herdálunk el a társadalmi gondok csökkentésére és megelőzésére, ugyanakkor a depriváció meg az egészségkárosodás rendületlenül újratermelik önmagukat (szegénység, eladósodás, hajléktalanság, funkcionális analfabetizmus, kirekesztés és kizsákmányolás, műveletlenség, felosztott házasságok, csonka családok, népességcsökkenés, a lakosság elöregedése, a családok és a közösségek szétesése, a közösségi értékek eltűnése stb.).

Az efféle kizsigerelt, agyonhajszolt társadalmakban (sajnos a mienkét is ilyenné tevék az antihuniták!) — az érzelmi biztonságot adó valódi közösségek hiánya miatt — tömegesen lépnek fel a különféle lelki terhelések, pszichiátriai zavarok, pszichoszomatikus kórképek (depresszió, pánik-agorafóbia, kedélybetegségek, házassági gondok, elmagányosodás, idő előtti elhalálozás, szorongásos teljesítménycsökkenés, pszichopátia; szív- és érrendszeri betegségek, magas vérnyomás, emésztőrendszeri fekélyek, elhízás, az immunrendszer gyengeségei,

allergiák, rákbetegségek, szülési rendellenességek stb.). És ugyancsak komoly gondokkal találkozunk a környezet- és természetvédelem, a megújuló energia felhasználása, a biomassa előállítása, a nemzeti KFI-stratégia, az energiabiztonság, az egységesített városfejlesztési stratégia stb. területén is. *Egy beteg, értékeit vesztő társadalomban élünk!*

A kutatásaim azt mutatták, hogy e bajoknak az egyik, ám igen fontos oka a többenemzedékes nagycsaládoknak és az ősi magyar tizeseknek (= nemzetségi, atyafisági, később szomszédsági közösségeknek) a korábbi meglehetősen kedvezőtlen társadalmi-gazdasági és mentális folyamatok miatti eltűnése a nemzetünk életéből. (Bár a székely tizesek működtek még, amint az egri negyedmesterség is, 1949-ig, s ugyancsak megmaradt néhány kalandos társulat¹ is Erdély egyes városaiban, ám a magyarságra rátelepült antihunita, a gyűlöletet zászlajára tűző, bosszúszomjas, véres hatalom pribékjei gátlástalan erőszakkal feloszlatták őket.)

Jómagam igen sajnálatosnak és nagy-nagy állam- és településszervezési hibának tartom azt, hogy az osztrák elnyomóinkkal való kényszerű kiegyezkedés után a magyar országgyűlés által elfogadott, a sok száz éves rendi közigazgatásunkat felváltó ún. polgári közigazgatásra való áttérést megalapozó törvényekből — jelesül az 1871. évi XVIII. tc.-ből, majd az ezt módosító 1876. évi XXII. tc.-ből — kimaradtak a falusi és a városi közösségek hagyományos, jól működő szerveződései: a tizes, utcakapitányság, negyedmesterség stb., s így e közösségek lassan-lassan kikoptak a nemzet legtöbb településének az életéből. Megjegyzem, hogy már az 1848. évi áprilisi törvények között sem találjuk meg az öngazgatás efféle közösségeit. Szomorú, ezek ugyanis lélekben, érzelmileg sokkal közelebb álltak egy-egy település lakosaihoz, családjaihoz, mint az akkoriban kialakított rendezett tanácsú városok, törvényhatósági jogú városok, vármegyék hivatalnokai. Ezért is tartom igen magasztos hazafiúi tettnek azt, hogy a nemes egri lokálpatrióták visszaállították 1996-ban a terrorkommunisták által 1949-ben felbomlasztott negyedmesterségeiket, ill. a Székelyföldön is szerveződnek vissza a tizesek és a közbirtokosságok².

¹ főleg temetési társaságok

² Közbirtokosság: a közös tulajdonban levő ingatlanok használatának szabályozására az érdekeltekből alakult társulás. A közbirtokosságok az egykor fennállott közös birtoklás vagy haszonvételek osztatlan fenntartása következtében, vagy a jobbágyfelszabadítás után közös tulajdonban hagyott úrbéri tartozékok használata miatt, máshol a korábban megvont föld-

Az egri fertálmesterek 2013-as avatása.
Legelöl középén Várkonyi György főkapitány

A nemzet mai belső ellenségei a magyar XIX. századot a demokratikus közösségalakulások századának vélik. Én másképp, például így: a Magyar Királyság települési önkormányzatainak a polgári indíttatású „modernizáció” általi megcsonkítása időszakának tartom. Persze nekem más a viszonyítási alapom: nemzeti. Ennélfogva gyökeresen másként — helyesen, hazafiként — értelmezem az antihunita történészek által zsákutcásnak bélyegzett magyar társadalom XX. századi történetét is. Zsákutcs, persze, mivel az elnyomó

közösség maradványaiként, ismét máshol kisebb-nagyobb érdekeltség által közös tulajdonként szerzett birtokok által maradtak fent vagy alakultak meg. Működésüket saját maguk által alkotott alapszabály szerint folytatták. A közbirtok olyan osztatlan birtok, amelyet több birtokos együttesen használ, jövedelmét a birtokjog arányában élvezik. Lehet közlegelő, úrbéres erdő és legelő stb. A Székelyföldön a tagosítások után sok helyütt egy tagban tartott kétágkatonaság erdeje (az egykori huszár és gyalog határőr katonacsatládok erdeje). A közbirtok felosztása a birtokostársak között az arányosítás elve alapján történt. *Magyar néprajzi lexikon*. Budapest, 1977–1982, Akadémiai Kiadó.

orosz birodalom segédletével a belső antihunitáknak „sikerült” a magyar családokat és a magyar közösségeket szétziláló diktatúrájukba másodszor is beleszorítaniuk az ellenségeink által korábban szántsándékkal legyengített magyar nemzetünket. Ám akkor, még nagyobb nemzeti szerencsétlenségünkre, mint 1919-ben, négy és fél évtizedre. Tény, hogy a hagyományos magyar nemzeti demokráciát a Nyugat-Európából származó liberális polgári demokrácia átgondolatlan átvétele és elrendelése, az orosz birodalmi elnyomás és az itteni kollaboránsok tették tönkre. És más egyéb súlyos kártételei is voltak az antihuniták hazai buzgólkodásainak.

A XIX. századi liberális államfelfogás az újraközpontosított, „polgáriasított, nyugatiasított” államhatalom révén kiszorította településeink önkormányzatának igen fontos és hagyományos alapjait: a lakosság által alakított öngazgatási szervezeteket. A Magyar Királyság településeinek jól működő öngazgatása a polgáriasított állam országgyűlése által hozott törvények révén sorvasztatott el, s e rombolást az antihuniták még csak tetézték (lásd pl. az 1950-es I., az ún. tanács törvényt). A hasznos tizeseket, utcaközösségeket, negyedmesterségeket felváltotta a „hivatal”, a lelketlen bürokrácia, ami sohasem lesz olyan közel egy település lakosaihoz, családjaihoz, amiképpen volt a tizesbíró, az utca kapitány, a negyedmester, a tízházgazda vagy a szomszédsági atya.

Akkoriban, a XIX. század második felében, az antihunita tőkepénzesek által elindított nemzetrombolás idején, a szabadelvű politikusok diadalmenetnek hirdették a ténykedésüket, s késői leszármazottaik is az övéket. Láthattuk azonban, hova vezettek, merre vezetnek a Nyugat gondolatvírusaival fertőzött politikusi és urbánus agyak által vezérelt tettek. Amikor a vezetők nem a nemzet hagyományait követik, hanem bedőlnek a Nyugatról jövő, föltöbb kétes eszmei áramlatoknak, és ha az agyi fertőzés még súlyos erkölcstelenséggel is párosul, amint azt észlelhattuk az MSZ(M)P–SZDSZ-harámbasák ország-rablása és rombolása idején, akkor vége a nemzetnek.

Az antihuniták igencsak szeretik azt hangsúlyozni, hogy a Magyar Királyságban az egyes települési közösségeken belüli önrendelkezésnek nem voltak érdemi demokratikus hagyományai, ellentétben a bennünket megalázó és kiszákmányoló antihunita Nyugattal, ezért nekünk, magyaroknak, még tanulnunk kell a demokráciát — tölük! Minő tévedés, minő műveletlenség! Számos bizonyítékunk van e szerfölött rosszindulatú vélemény cáfolására annak ellenére, hogy a Magyar Királyság településeinek önkormányzatát, öngazgatási szer-

vezeteit, községi igazságszolgáltatását, választási szokásait kevésbé kutatták a történészek, a jogtörténészek és a néprajzosok, mint a magyar királyi közigazgatás felépülését, változásait, a magyar korona országainak a működését, a közigazgatás mindennapi országos feladatainak az ellátását.

Való igaz, sok településünk rengeteg levéltári anyaga elveszett, elégett tűzvészben (pl. a pécsi egy jó része is a hódító törökök Pécsre való beköltözése előtt, illetve a XVIII. század elején, az 1704. évi a rácdúláskor). Nem is szólva ama égbekiáltó nyugat-európai igazságtalanságról, ami a Magyar Királyság ellenségeink általi, nagy-nagy élvezettel és bosszúszomjival végzett trianonizálását jelentette, amikor is városi levéltáraink legnagyobb része idegen kezekbe és velünk aljasul ellenséges impériumocskák uralma alá került. Mindezek megnehezítik a hajdani települési önkormányzataink szervezetének és működésének a kutatását.

A székelyföldi, már írásban is (nem csak a szokásjogban) fennmaradt falutörvények szólnak a tizesekről a XVI. századtól kezdve³, ami azt jelentheti, hogy a tizesek mint településrészek már az 1500-as évek előtt is létező öngazgatási intézményeink voltak. A magyar falurészek nevében számos helyen — Kárpát-medencei szállásterületünkön mindenhol: az Őrvidéktől a Csángóföldig, Bártfától Újvidékig — fellelhetők a szeg, szer, lok, kert, alja, gát, tizes, tíz elnevezések, amik a magyarság hajdani, IX. századi Kárpát-medencei, talán harmadik tömeges visszavándorlásának és megtelepülésének emlékei.

Vezéreink, első fejedelmeink és királyaink, feltehetőleg a hadseregünk szervezetét alapul véve, tíz-tíz atyafiságot (többnemzedékes nagycsaládot) telepítettek egy-egy szállásterületen. Más szép emléke a nemzetségi családrendnek a hadas településszerkezet (pl. Matyóföld, Palócföld), ahol egy-egy többnemzedékes nagycsalád — egy-egy had — települt egymás közelében. Nálunk hagyományos volt egymás megsegítése, a kaláka, a közösségi tisztségek bizonyos időközönként (általában évente) történő választása, az öngazgatás, a törvénykezés és a bíraskodás egysége falvainkban és városainkban. Ez a családokban elvileg ma is ekképpen van. A szülők igazgatják a családot, hozzák meg a család együttműködési szabályait, és „bíraskodnak” is a szabályszegő gyermekek felett.

³ Lásd például Bárh János: *Az eleven székely tizes. A csíkszentgyörgyi és a csíkbánkfalvi tizesek működése a XVII–XX. században* (Kecskemét, 2007, Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezete) c. ragyogó munkáját.

A Charles de Montesquieu által kidolgozott hatalmi ágak szétválasztása elvét időszerű felülvizsgálunk, azok ugyanis a kisközösségekben értelmüket veszítik. A hatalmas államalakulat működésében persze — a diktatúra kialakulásának a megelőzése végett — célszerű a szigorú különválasztásuk, de kisközösségekben amúgy egyenesen rossz a hatásuk. Meggyőződésem, hogy a szabályalkotást (törvénykezést) és a bíraskodást (az erkölcsi megítélést) a majdani tizes közösségekben újra a tizesbíró és a tizesszék kezébe kell majd adni.

Ősi nemzetem igen rossz közösségi és egészségi állapotának a javítása feletti elmélkedéseim s a gyógyítás módozatainak és lehetőségeinek a keresése sarkalltak arra, hogy foglalkozzam a hajdani többnemzedékes nagycsaládokkal és a régi öngazgatói-önkormányzói közösségekkel. Azért is, mert határozottan úgy vélem: mai nemzeti gondjaink-bajaink csökkentése, illetve megoldása itt keresendő. Tkp. az erdélyi öngyilkosságok kutatása kapcsán jutottam el a többnemzedékes nagycsaládokhoz és a székely falutizesekhez, illetve kezdtem el vizsgálni a hajdani öngazgató települési közösségek (utca kapitányságok, negyedmesterségek, tizedek, tízházak, céhek, kalandos társaságok, lövészegyletek stb.) működését. Szerfölött érdekelt tudniillik az is, hogy miképpen lettünk világelsők az önpusztításban a XX. század utolsó harmadában.

1990-ben — közel negyedszázada — fogtunk hozzá erdélyi barátommal, *dr. Veress Albert* csíkszeredai elmeorvoshoz főorvossal az erdélyi, főképpen a csíki öngyilkosságok kutatásához. A rengeteg adat és a hatalmas mennyiségű szakirodalom feldolgozása után kimondtuk, hogy mi bizony nem vagyunk öngyilkos nemzet (amit nagyon szeretnek az antihuniták ránk sütni); valamint azt, hogy az öngyilkosságot — mint rossz példát — a német kultúrából (osztrák elnyomóinktól) vette át a magyar nemzet.

A kutatásainkat összefoglaló könyvünkben bemutattuk az öngyilkosság kevésbé ismert néprajzi vonatkozásait, tudakozódtunk az öngyilkosság megítélése, megelőzése és az öngyilkosok temetésének szokásai iránt. Foglalkoztunk az öngyilkosság XVI–XIX. századi nyugat-európai (angol, francia és német) történetével és megítélésével — korabeli lelkészek, írók, bölcselők, orvosok véleményét ismertetve. S nyomoztunk a Magyar Királyságban előfordult hajdani öngyilkosságok után törvénykönyvek, szólások és közmondások, nyelvtörténeti szótárak, életrajzi lexikonok, irodalmi és bölcselmi művek, hírlapok, és folyóiratok, halotti anyakönyvek stb. átvizsgálásával — prédikátorokat, irodalmárokat, statisztikusokat megszólaltatva.

E forrásokra is támaszkodva bizonyítottuk, hogy a XVIII. század végéig a Magyar Királyságban lényegében nem volt öngyilkosság, illetve pusztán szóróványosan fordult elő egy-egy. Vagyis nem volt tömegjelenség, mint a hajdani Angliában, Francia- és Németországban, ahol már igen súlyos társadalmi gond az öngyilkosság ama időkben. A lényeg: *a Kárpát-medencei Magyar Királyság lakói a XIX. század elejéig mentálisan még egészségesek voltak*. A legelső magyar öngyilkossági tanulmány csak 1818-ban jelent meg egy egri minorita szerzetes tollából, kétszáz évvel később, mint az első angliai tanulmányok.⁴

Az „öngyilkosság kultúrájának” nyugatról kelet felé történő vándorlását követve megerősítettük nagy tudású lektorunk, *dr. Zonda Tamás* ideg- és elmegyógyász, öngyilkosság kutató korábbi megállapítását: a magyar nemzethez a német kultúra közvetítésével került a rossz példa. A XIX. század második felétől azonban meredeken emelkedett a Magyar Királyságban is az öngyilkosságok száma, a XX. század tízes éveire királyságunk szinte utolérte az Osztrák Császárságot az önpusztítás arányszámaival tekintve, mígnem a belső és külső ellenségeink által trianonizált országunk a kommunisták véres diktatúrájában világegyetem címet szerzett. Bizonyítjuk, hogy ennek ellenére nem vagyunk öngyilkos nemzet, amiképpen egyik nemzet sem az.

Kiutat is kellett találnunk, felmutatunk a nemzetnek, megoldást is kellett kínálnunk a nemzetnek az öngyilkosság megelőzésére, illetve jelentős mérséklésre. Ez pedig a hajdanvolt többnemzedékes nagycsaládoknak és az ősi magyar közösségi intézménynek, a tizesnek a nemzet életébe való visszaszervezése, visszavezetése a XXI. század körülményei közé, ami sok évtizedes, új és nemes feladat elé állítja az ősi szent földünkre az utóbbi 150 esztendőben beszívárgott antihunista elemek által megnyomorított nemzetünket.

A többnemzedékes nagycsaládok és a tizes szervezetek nemcsak az öngyilkosság megelőzésében leendően hatékony közösségek, hanem az összes társadalmi deviancia mérséklésében is jelentős lesz a szerepük — amint ezt nemes eleink korábbi szövegei és a statisztikai adatok is fényesen bizonyítják; valamint a nemzet szellemi-erkölcsi-lelki megújulását is lehetővé teszik.

Tehát a magyar nemzet igen rossz egészségi állapotának a javítása feletti elmélkedéseim s a gyógyítás módozatainak és lehetőségeinek a keresése, vala-

⁴ Török Damascenus: *Önnön gyilkosságról — észre vételek a józan észnek és a keresztény erkölcsi tudománynak úttyán*. Miskolc, 1818, k. n.

mint a hajdani települési öngazgatási közösségek visszaszervezésére vonatkozó terveim szükségyszerűen terelték gondolataimat a település-, ill. a falu- és városfejlesztés felé. Pécs településfejlesztése felé is. Ugyanis bármiféle nemzeti, városfejlesztési vagy ún. humánerőforrás-fejlesztési stratégiát dolgozunk ki, s akár a legkiválóbb szakemberekkel is tesszük ezt, az csak és kizárólag akkor lesz sikeres, eredményes hosszú távon, ha egészséges nemzetre épül, azaz egészséges családokra, egészséges közösségekre, egészséges egyénekre. És itt mind a testi, mind a mentális egészségre gondolok. Márpedig nemzetünk jelenlegi állapota nem ilyen. Ezt népesedési, egészségügyi, bűnözési és egyéb statisztikai adatok sajnos „fényesen” bizonyítják.

Úgy is mondhatnám: a társadalmi tervezés, a vidék- és területfejlesztés, a környezet- és természetvédelem, a humánerőforrás-fejlesztés (amin én nem pusztán foglalkoztatást meg „kócsingot” értek), a KFI-stratégiák, a településfejlesztés, a kék gazdaság, a permakultúra stb. akkor lehet eredményes, ha egészséges földrajzi környezetben zajlik. Ez pedig a természeti és a társadalmi környezet egysége. Ám egy beteg társadalomnak a természeti környezete is beteg — ennél fogva a földrajzi környezetünk sem lehet egészséges. S hogy miképpen tehetjük mégis azzá? Hát a többnemzedékes nagycsaládoknak és a szomszédsági tizes közösségeknek a nemzet életébe való visszavezetésével!

Tapasztalataim alapján bizton állíthatom, hogy a betegeskedő nemzet gyógyítására, hatékony kezelésére, a természeti és emberi erőforrások fejlesztésére a többnemzedékes nagycsaládoknak és az ősi tizeseknek a nemzet életébe való visszavezetése, s vele a táj, a falusi és a városi élet helyreállítása is szükségeltetik. Jobbára a többnemzedékes nagycsaládok alkotta háztartások és a tizes közösségek lesznek képesek a tömegtársadalom elmagányosodott emberének a sok bizonytalanságát, a hazug és züllött liberális társadalom magára maradt egyéneinek a sok testi és lelki betegségét legyőzni. A nemzet erőforrásait pocsékoló meddő szakpolitikákat pedig be kell szüntetni, illetve át kell alakítani.

Vallom: nemes és erős érzelmi kötődést és szilárd erkölcsi tartást, fajsúlyos közösségi és nemzeti kapcsolatokat, szokásokat, hagyományokat létrehozó és fenntartó többnemzedékes nagycsaládok és szomszédsági közösségek (tizesek, utca kapitányságok és negyedmesterségek) nélkül, a Hunor–Magyar erkölcsi értékrend nélkül nemigen lehet nemzetünk felemeléséről gondolkodnunk, s aligha érhetünk el eredményeket a mindennapi élet, az erkölcs, az egészség,

a nemzetgazdaság, a közoktatás, a magyar tudomány, a természeti és a társadalmi környezetünk védelme s egyéb javításában.

Felelős nemzeti kormányunk és kétharmados többségű országgyűlésünk 2010 tavasza óta óriási erőfeszítéseket tesznek a magyar nemzet belső és külső ellenségeinek — az antihunitáknak — az aljas, megmegújuló támadásai, rohamai közepette a sokat szenvedett Kárpát-medencei hazánk megmentése és felemelése érdekében. Ilyen fontos és előremutató ténykedéseik — többek között — a Húsvéti Alaptörvény kihirdetése, a közigazgatás újjászervezése, a közszolgálat átalakítása és a közjogi értelemben vett nemzetegyesítés.

Sajnálatos azonban, hogy a települések lakóinak az önkéntes munkáján alapuló önzagatási közösségeire sem a nemzeti kormány, sem a kétharmados többségű nemzetgyűlésünk képviselői, sem pedig a települések „hivatalos” önkormányzatai nem fordítanak kellő figyelmet. Ugyanis fölöttébb sürgős tennivalóink e téren is bőven akadnak. Persze érthető, hogy a nemzeti hivatalos szervek és személyek nem képesek mindenre odafigyelni. Ezért a nemzet egyes tagjai javaslatainak az értékelése, kezdeményezéseinek a megvalósítása is hozhat jó eredményeket egy-egy település lakóinak életében.

„Minden magyar felelős minden magyarért” — hirdette szívből a kolozsvári Szabó Dezső, nemzetünk egyik nagyjá.⁵ E jelmondatnak a szellemében igyekszem jómagam is tenni kies Kárpát-medencei hazánkért, az antihuniták által galádul megalázott és aljasul meggyalázott nemzetünkért, kedves szülővárosomért és szűkebb hazámért, Baranyáért. Jószerivel ezért fogtam hozzá a hajdani, jól működő falusi és városi önkormányzó közösségek (főleg az ősi magyar tizes, az utca kapitányság és a negyedmesterség) kutatásához, amivel a leplezetlen szándékom az, hogy e nemzetet megtartó, sikeres közösségek tapasztalatait átültessük Kárpát-medencei városaink és falvaink mostani valóságába.

Vannak egyébként más jó és kiváló kezdeményezések is a trianonizált Magyarországon és a megcsonkított ország határain túli ősi magyar területein-

⁵ A kitűnő író ún. Ludas Mátyás-füzeteinek 1935. évi novemberi, 12. számában lelhető föl e nagy horderejű jelmondat. A füzetek 1934 és 1942 között nyolcvan alkalommal jelentek meg. Egyedül írta és szerkesztette őket, mint a másik kiválóság, Németh László, a sajátját, a *Tanút*. Szabó Dezső egyébként a kolozsvári Kőkert utcában született, ott, ahol jómagam gyerekeskedtem.

ken is az antihuniták által szétvert nemzeti és lakóhelyi közösségeink talpra állítására, illetve újak meghonosítására (pl. az egri fertálmesterség, Szomszédok Egymásért Mozgalom (SZEM), polgárőrség, székely autonómia, helyi piac és gazdaság felélesztése, önfenntartó település, kék gazdaság stb.) Ám mindezeknél jóval többet tudnak majd a mi szép városunk és megyénk jövőbeni tizes szervezetei! A leendő pécsit kincses Kolozsvár testvérvárosunk régi tizes szervezete után *Pécsi Tizes Szervezetnek* kereszteltem el.

Végigolvassván a Pécs fejlesztésével foglalkozó tanulmányok sorát, szomorúan állapítám meg, hogy azok a gazdasági, építészeti, környezetvédelmi, közlekedési, idegenforgalmi, egyetemi stb. szempontok szerinti fejlesztési elképzeléseken túl szemléleti fordulatot nem hoztak, ennélfogva Pécs távlati fejlesztési tervezete meglehetősen balga. Márpedig új korszakba léptünk — az európai nemzetek megújulásának korszakába —, s e tény önmagában is szemlélet- és paradigma-váltást követelne az előrelátó tervezőktől!

Tehát a pécsi fejlesztési tervezeteket is új alapokra kell helyezni! A fejlesztési tervezeteknek és az egységesített városfejlesztési stratégiának a lakosság öngazgató közösségeinek a fejlesztését is tartalmaznia kell! Ez pedig nem más, mint Pécs város lakosságának az ősi, hagyományos városi közösségekbe való visszavezetése — önkéntes alapon. Ez éveken át tartó folyamat. Ezenkívül fel kell venni a fejlesztési tervekbe, mindegyikbe, a falvakéba és a városokéba egyaránt, a halódó kiscsaládok többnemzedékes nagycsaláddokká való átalakítását is. (Mindkettőre készülnek a megvalósítási javaslataim.) E két leleménnyel óriási megtakarításokat lehetne elérni egy-egy település költségvetésében. Nem is beszélve a *Kiss Tibor* közgazdász által szorgalmazott „kék gazdaság” elveinek

Az antihuniták által üldözött
Puskás Lajos tanár úr,
cserkészvezető, aki felépítette
az I. bécsi döntés után
a Kolozsvári Tizes Szervezetet.

a leendő tizesek szövetkezeteire való ráillesztésével, miáltal nemcsak a baranyai és a pécsi lakosság jóléte lesz jelentősen növelhető, hanem a mértéktartó fejlődés elvének megvalósításával a természetvédelmi feladatainknak is maradéktalanul eleget tehetünk.

Ám a divatos „kék gazdaság” elképzelésről is meg kell állapítanom: belőle is (noha maga a természeti [főleg a fizikai, a biológiai] rendszerek működési elvét veszi alapul, igen helyesen, a mértéktartó [„fenntartható”] fejlődés érvényesítéséhez, a munkahely-teremtéshez) hiányoznak a természetes emberi közösségek, pl. az ősi tizes, a szomszédsági közösségek vagy a többnemzedékes nagycsalád.

Tudjuk, hogy régente a magyar és az európai parasztok „kék gazdaságot” vittek. Ha a „kék gazdaság” holland agitátora⁶ ismerné a Mária Terézia idegen királynő 1767-es úrbéri rendelete előtti vagy a későbbi parasztgazdaságok életét, a falvak, mezővárosok gazdálkodását, nem akarná a spanyoliaszt megint feltalálni. Ezzel persze nem akarom azt mondani, hogy a mai körülmények között újabb ötleteket, módszereket, eljárásokat nem kell keresnünk!

A közgazdászok elméleteinek — amennyire én ezt szerény tudásommal megítélni képes vagyok — a legnagyobb baja (kutatási tárgyam szemszögéből nézve), hogy kihagyják azt, amire egy nemzet gazdasága, társadalma épül, azaz legfőbb alapját: a természetes, egészséges, egymást segítő emberi közösségeket. Amik száz évvel ezelőtt is még egészséges természeti körülmények között szereztek a táplálékot, gazdálkodtak a hulladékkal, és nem termeltek szemetet. És még a nyugat-európai nagytőkések és bankárok szennyes II. világháborúja után is így mentek a dolgok faluhelyt egy darabig minálunk, amíg az antihuniták — orosz parancsra — nem kényszerítették a parasztokat az orosz mintájú mezőgazdasági termelőszövetkezetekbe (kolhozokba). A parasztok ugyanis nagyon jól tudták, miképpen kell összhangban élniük a faluközösséggel, a falu természeti környezetével, a tájjal (lásd például a székely falutizesek közbirtokosságainak a gazdálkodását vagy a már réges-rég elfeledett ártéri fokgazdálkodást⁷). És ma is jobban birtokolják az effajta tudást, mint a beteges gondolkodású

⁶ Gunter Pauli (ejtsd: günter)

⁷ Csonka-Magyarországon egyetlenegy tudós végzett eredeti kutatásokat a fokgazdálkodásról: Andrásfalvy Bertalan. Lásd uő: *A Sárköz és a környező Duna menti területek ősi ártéri gazdálkodása és vízhasználat a folyószabályozások előtt*. Budapest, 1973, Vízügyi Történeti

urbánusok, akik szentül meg vannak győződve arról, hogy ők osztják az észt a magyar parasztoknak! A magyar paraszti kultúráról, gazdaságról és az egészséges közösségekről a néprajzosok rengeteg szép, megszívlelendő dolgot leírtak már! De hát Európában minden nemzet parasztságánál így ment ez régebben: „kék gazdaságban” éltek, benne a tájban, használták a természeti erőforrásokat, és nem tették tönkre a környezetüket.

Ha nem szeretnénk tovább sínylődni-senyvedni (márpedig, ugye, nem), akkor a nemzetnek elkerülhetetlen, nemes és magasztos feladata a többnemzedékes nagycsaládoknak, az ősi tizedeknek, utca kapitányságoknak és negyedmesterségeknek a településeink életébe való visszavezetése haladéktalan megkezdése. Az egyik jelmondatom ezért ez: *múltunkat a jövőnkbe!*

Ennek a jelentése itt — vázlatosan:

A MÚLTUNK	A JELENÜNK	A JÖVŐNK
Többnemzedékes nagycsaládok Tizedek Utcakapitányságok Negyedmesterségek	halódó kiscsaládok szétesett közösségek tömeges devianciák senyvedő önkormányzatok	többnemzedékes nagycsaládok tizedek utca kapitányságok negyedmesterségek
↓	↓	↓
Egészséges földrajzi környezet Jól működő közösségek Gyarapodó nemzet	tönkretett földrajzi környezet döcögő nemzetgazdaság beteg társadalom fogyatkozó nemzet	egészséges földrajzi környezet jól működő közösségek sikeres KFI-stratégiák kék gazdaság gyarapodó nemzet

Múltunkat a jövőnkbe!

Füzetek. – Uő: *Duna mente népének ártéri gazdálkodása Tolna és Baranya megyében az ármentesítés befejezéséig*. Szekszárd, 1975, Tolna Megyei Tanács Levéltára. (Tanulmányok Tolna megye történetéből, VII.)

A visszaszervezés állami-önkormányzati támogatással, az önkéntesség elve alapján történhet. E nemes közösségi szervezeti rendszerek kiépítése nemzedékeken át tarthat, ám mindenképpen felemelő és értékes lesz a nemzet számára. Nyilvánvaló, hogy nem minden család lesz többnemzedékes a jövőben sem, amint régen sem volt mind az. És nem minden település lakói fognak tizesekbe, utcaközösségekbe tömörülni, amint az hajdanában volt. *Ám a példa ragadós, különösen a jó példa!* Ha a többnemzedékes nagycsaládok és a tizesek elterjedtek lennének a nemzet szállásterületén, a városainkban és a falvainkban, gyökeresen megváltoznának a nemzet mindennapjai — fölöttébb jó irányba, kedvezően.

De hát miért is a többnemzedékes nagycsalád? A *Homo sapiens sapiens* — vagyis a mai ember — elődei (és a mai primaták ősei is) csoportlények voltak. Az ember a mintegy 30-40 ezer éve kezdődött, gyakorlatilag az írás, hun-magyar őseinknél a rovás — vagyis a közösség számára fontos adatok, értesülések külső eszközökön, azaz nem az agyban való tárolásának — megjelenése óta tartó ún. kulturális evolúcióban természeti csoportlénnyé változott. Ezt a csoport-szelekció és az *agresszió visszaszorulása* tette lehetővé. Ezért „nőstény” őseinknek tartozunk köszönettel, hiszen ők válogatták ki a szelídebb, a kevésbé erőszakos hím egyedeket a nemzéshez, fajunk fenntartásához, és tartós, időtálló párkapcsolatra ösztönözték őket. (A hím egyed — feltehetőleg — csak akkor mehetett el nyugodtan vadászni a többiekkel, ha nem kellett attól félnie, hogy párját más hím termékenyíti meg. A csoport létezésének az egyik igen fontos előfeltétele, hogy megbízható párkapcsolatok alakuljanak ki.) Kedves és szeretetűnkre, gyámolításunkra igencsak méltó unokatestvéreink — a csimpánzok, bonobók, gorillák és orángutánok — ma is csoportszervezetben, azaz „többnemzedékes nagycsaládban” élnek, csak és kizárólag így képesek fajként fennmaradni. (Amíg az „ember” ki nem irtja őket).

A természetes közösségre, a többnemzedékes nagycsaládra jellemző főbb ismérvek:

- alá- és fölérendeltség, tagolt besorolási rend, mindenki tudja, hol a helye és mi a szerepe a közösségben;
- a közösség vezetője természetesen választódik ki (szükség esetén cserélődik), a vezetők (domináns egyedek) példaképei a közösség tagjainak;

- a feladatokat, a tennivalókat, a munkát ésszerűen, képességek szerint osztják meg egymás között;
- a tagok egymást személyesen (!) és jól ismerik, tudják, kitől mire számíthatnak;
- közös érzelmek, értékek, érdekek, célok mentén szerveződik, munkálkodik, gyarapodik, és marad egyben, javait, jogait védi;
- tagjainak a viselkedését szabályozza, korlátozza (pl. az agressziót), erkölcsi tartást ad, érzelmi támogatást nyújt;
- tagjait támogatja, segíti, védi, óvja, kicsinyeit gondozza, neveli, az időseket ápolja;
- a többnemzedékes nagycsalád tagjai kedvelik, szeretik egymást és
- segítenek más többnemzedékes nagycsaládoknak, közösségeknek.

Különben is: a többnemzedékes nagycsalád (a had, a nemzetségi családrénd) időben jóval megelőzi a népesség növekedése miatt a nemzetségek szálasterületén hatalmi és elnyomó szervezetként kialakuló és rátelepülő államot. A többnemzedékes nagycsalád közösségi jogait a XXI. század elején újra kell fogalmazni! Ez nyilván nem fog tetszeni a liberális állam- és alkotmányelméletet szajkózó, maradi jogtudoroknak. Ám tudomásul kell venniük: idejük lejárt, vakvágányra hajtottak.

Felnőtté, felelősségteljes, erkölcsös, egészséges, bölcs emberré válni, mégpedig nemzeti méretekben, a Kárpát-medencében, *kizárólag és csakis többnemzedékes nagycsaládban* lehet. *Az ember természetes létezési közege a többnemzedékes nagycsalád, nélküle elveszett, beteg, bizonytalan lény lesz.* A töméntelen hibával működő, rosszul teljesítő, halódó kiscsaládok vagy egyáltalában a család hiánya okozzák a mai („nyugati, keresztény”) társadalmak rengeteg mentális és testi problémáját, sorolok párat:

- öngyilkosságok, öngyilkossági kísérletek,
- pszichoszomatikus kórképek tömkelege (fekélyfélék, szívinfarktus, fejfájások, migrén, érrendszeri betegségek, derék- és hátfájás, porckorong leválás, immunrendszer hibás működése, magas vérnyomás, magas vérzsír szint, emésztési betegségek, a rákbetegségek 95%-a, cukorbetegség [ebből a II-es típusú], alvászavarok, krónikus fáradtságérzet stb.),
- hangulati ingadozás, pánikbetegség, agorafóbia, alvászavarok,
- dohányzás, alkoholizmus, narkománia, kisebbrendűség érzése,

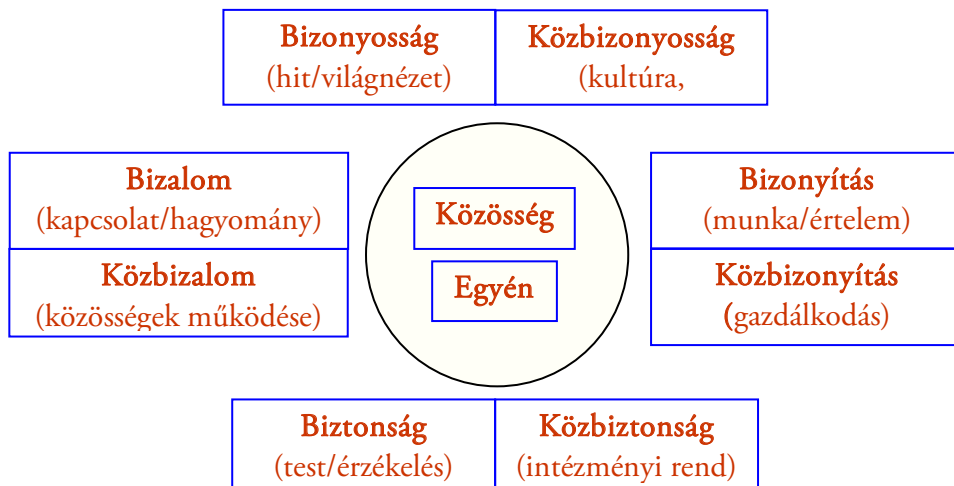
- neurózis, depresszió, autizmus,
- allergia, autoimmun betegségek,
- elhízás, fog- és szájbetegségek, foghiány,
- a váz- és izomrendszer szaporodó rendellenességei, mozgásszervi betegségek, csontritkulás, légúti megbetegedések,
- párkapcsolati és szexuális zavarok, a férfiak terméketlensége, rossz házasságok, válások, nem fogyatékoságok, pedofília, homoszexualizáció,
- szülési rendellenességek, „asszisztált reprodukció” (inszemináció és lombik-bébi), testi és értelmi fogyatékoságok,
- elbutulás, korai mentális leépülés,
- hivatásbeli kiegészítés, elszikésedés, megcsömörlés,
- tanulási nehézségek, iskolai viselkedési zavarok, idétlen „sztárkultúra”,
- kóros nárcizmus, infantilizálódás,
- a bűnözés legváltózatossabb fajtái, gyilkosságok, prostitúció, zsarolás, megvesztegetés és így tovább.

Rengetegféle van, az egészségügyi és egyéb statisztikákban csak úgy sorjáz-
nak a kedvezőtlenebbnél kedvezőtlenebb adatok. *Ezek mind-mind az egyén
közösségnélküliségének, tartós elbizonytalanodásának a következményei.* A több-
nemzedékes nagycsaládban való fölnevelődés hiánya miatt van oly sok *pszi-
cho-
pata, nárcisztikus, felnőttnek látszó, ám gyermek viselkedésű, felelőtlen, erkölcs-
te-
len, beteges vagy beteg egyén.* Azért van tömérdek belőlük, mert nem jó
közösségek kereteiben nőnek fel, ahol az óhatatlanul keletkező nézeteltéréseket,
ellentéteket, összetűzéseket, viszályokat általában jól szabályozzák, jól oldják
meg a közösségek tagjai, különösen a többnemzedékes nagycsaládokéi. A nem-
zet erkölcsi romlása is a többnemzedékes nagycsaládok hiánya miatt lett im-
máron elviselhetetlen mértékű. S a többnemzedékes nagycsaládban való föl-
növekedés, fölnevelődés hiánya (a kiscsaládban vagy a csonka családban való
hányódás, sínylődés) miatt hiszi el az egyén (hiszen kapaszkodót, fogódzót
keres a szerencsétlen) az idétlen és idegen tömegtájékoztatási eszközökből ömlő,
sok antihunita szennyet meg a hülye reklámokat, s fertőződik meg a fogyasztói-
nak nevezett, tkp. velejéig beteg társadalom memetikai vírusaival.

E tünetek és betegségek lényegében mind az egyén és a közösség négy B-s
rendjének (az ábrát lásd a következő oldalon) helytelen működésére vezethetők
vissza. A tartós egyensúlyzavar nemcsak az egyén, de a család, a közösség, a tár-

A NÉGY B-s REND

Közösségekre és egyénekre egyaránt érvényes leírási minta!

Közösség és egyén négy B-s rendje

sadalom válsága is. E képletnek az az előnye még, hogy bármelyik kultúrára alkalmazható.⁸

Az egészség — egy ismert meghatározás szerint — a teljes testi, lelki és társadalmi jóllét állapota, és nem egyszerűen a betegségek vagy fogyatékoságok hiánya. Az én felfogásom szerint a közösségben élő egyén „egész”-sége a négy B-s rend kiegyensúlyozottságát, gondoktól-bajoktól mentes működését jelenti — magától értetődik, hogy mindez a többnemzedékes nagycsalád kebelében történhetik a legeredményesebben.

Önmagát megalkotni az egyén, egyéniséggé válni, úgymond, csak többnemzedékes nagycsaládban, közösségben képes. Azok nélkül — amint az utóbbi száz esztendő sok-sok kedvezőtlen nemzeti és társadalmi története, statisztikai

⁸ A természet leírására, törvényszerűségei feltárására a lén-képletet, a létező négyességének a rendjét (anyag, energia, információ, hatás) alkalmazom, aminek a négy B-s rend megfeleltethető. Erről máshol bővebben.

adata alátámasztja ezt — egyre inkább viselkedési zavarokban, testi betegségekben, szellemi-erkölcsi bizonytalanságban szenved, és mindezek folyamánként a mindennapi teljesítménye egyre rosszabb lesz. Az élet minden területén: a munkahelyen, a közoktatásban, a tudományban, a művészetekben, az emberi kapcsolatokban, közösségekben stb.

Példák a négy B-s rend zavaraira az előbbi ábra szerint:

Közbiztonság (intézményi rend): hajléktalanság, zsarolás, uzsora, iskolai erőszak, nemi erőszak, káromkodás, sértés, rablás, lopás, csalás, személyi szabadság megsértése, gyilkosság, rablógyilkosság, gyermekmegrontás, természet- és környezetkárosítás, lég-, víz- és talajszennyezés, elhanyagolt úthálózat, vasút, épületek; rossz lakások, költséges energia, rossz tömegközlekedés, agresszív polgárok, az életszínvonal erőteljes csökkenése stb.

Biztonság (test/érzékelés): szív- és érrendszeri, daganatos, emésztőrendszeri, váz- és izomrendszeri, immunrendszeri, légzőrendszeri betegségek, balesetek, sérülések, rokkantság, mozgáshiány, rossz táplálkozás, elhízás, senyvedés stb.

Közbizalom (közösségek működése): hazug politikusok, liberális blabla, anti-huniták, tehetségtelen, harácsoló kormányok a nemzet nyakán, elkótyavetyélt, idegenek kezére játszott nemzeti vagyon, komprádor burzsoázia, kollaboránsok, vesztegetés, politikai manipuláció, packázó hivatalok, elhúzódozó perek, romlott fizetési morál, körbetartozás, lagymatag rendőrség és honvédség, hatalmas adók, kizsákmányolás, követhetetlen és betarthatatlan jogszabályok, elégedetlen polgárok stb.

Bizalom (kapcsolat/hagyomány): felszínes kapcsolatok, agresszió, érzelmi kimerülés, megcsömörlés, elszikesezés, kiégés, alacsony szintű szükségletek, érdekek, becsület, tisztesség megkopása, romló párkapcsolatok, rossz házasságok, csonka családok, válási árvák, pszichoszomatikus kórképek tömkelege, hangulatzavarok, pánikbetegség, agorafóbia, öngyilkosság, a hagyományok eltűnése stb.

Közbizonyosság (kultúra/tudomány): nincs közmegegyezés nemzeti ügyekben, gyenge nemzeti polgári osztály, tönkretett közoktatás, szétvert egészségügy, senyvedő népi kultúra, urbánus szenny, silányodó tudomány, közösség ↔ egyén, a városi néptömegek műveletlensége, hitetlenség, a vallás összetartó ereje kicsi, világérzés → világfelfogás → világszemlélet → világkép → világnézet zavarai stb.

Bizonyosság (hit/világnézet): nincsenek magasztos, nemes célok, „percemberkék” (Ady), „sztárok, celebek”, „kereskedelmi” tévék, „amerikai és nyugat-európai szenny” stb.

Közbizonyítás (gazdaság/jólét): tönkretett nemzetgazdaság, elkótyavetyélt nemzeti vagyon, kizsákmányolás, szegénység, sínylődés, lerobbant városok, tisztességtelen, megalázó munka, elszennyezett társadalmi környezet stb.

Bizonyítás (munka/értelem): az egyén betegre dolgozza magát, a képzettség egyre gyengébb, képzés helyett kiképzés, kóros nárcizmus stb.

Bizonytalan társadalomban élünk. Négy emberből egy rendszeresen szenved félelmektől, szorong, tartós bizonytalanságban él, konfliktusait megoldani képtelen. *Következmény:* a közösség és az egyén négy B-s rendje eltorzul, ki-egyensúlyozatlanná válik, majd a közösség és az egyén beteg lesz. Csonka országunkban mintegy 800 000 alkoholista, 500 000 nagyívó, 400 000 nemi fogyatékos, 900 000 cukorbeteg, 800 000 rokkantsági nyugdíjas, 400 000 testi fogyatékos, sok értelmi fogyatékos, pszichopata, infantilis stb. van.

Gondolkodjunk, és számoljunk... Egy szorosabb rokoni kapcsolatban lévő, ám nem együtt, nem egy fedél alatt élő, de rendszeresen, nem csupán a jeles napokon összejáró családok, legyenek — mondjuk — 21-en, hét korszerűtlen lakótelepi lakásban laknak. Külön-külön a feleség és a férj szülei (1-1 lakás), a feleség kettő és a férj egy testvére a családjukkal (3 lakás), a feleség anyjának a nővére (1 lakás) és a férj-feleség a gyermekekkel (1 lakás); összesen 7 lakás. Egy-egy lakás legyen 50 m²-es, kétszobás, összkomfortos; együtt 350 m²-t tesznek ki. Egy-egy lakás havi fenntartása legyen átlagosan 60 ezer Ft (nem számolva a váratlan meghibásodások okozta családi kiadásokkal); mindez együtt havi 420 ezer Ft-ot tesz ki. Holtbiztos, hogy ha ez a 21 ember egy nagy lakásban vagy házban élne, annak a fenntartási költsége nem tenné ki a havi 420 ezer Ft-ot. Olcsóbb lenne a mindennapi élet például már azáltal is, hogy 21 főre a nagybani bevásárlásokkal pénzt lehet megtakarítani, éléskamrát lehet működtetni, sok mindent meg lehet termelni a kiskertben, nem kell hét darab személyautót, hét kenyérsütőt, hét mosógépet, hét konyhai robotgépet, hét gáztűzhelyt stb. működtetni, a gyermekeket nem kell iskolai menzára vagy nyári napközis táborba befizetni és így tovább. Továbbá: a feleségnek és a férjnek a szülei, ill. a feleség édesanyjának a nővére előbb-utóbb gondozásra-ápolásra szorulnak. Ha az egyik szülőjük egyedül marad, nehezen vagy nem

tudja majd a lakását fenntartani, a nagynéni sem. Gyermekük nem vehetik magukhoz őket, mert ahhoz a lakásuk kicsi. Szociális otthon a megoldás? Vagy nyugdíjsház? Netán a szülők már családok gyermekei vállalják az idősek ápolását? Nehezen elképzelhető a mai társadalmi valóság talaján. A megoldás számukra *a többnemzedékes nagycsalád megalapítása, az együvé költözés, a közös háztartás, a közös munka*. Ehhez persze eme elképzelt kiscsaládoknak sok mindent át kell gondolniuk, el kell tervezniük ahhoz, hogy a döntésüket, miszerint egy kenyéren fognak élni, meghozzák.

* * *

És most néhány szó a tizesekről. A tizes közösség — ami egy-egy településen belüli, önszerveződéssel létrejövő, bizonyos mértékű önállósággal rendelkező, önkéntességen alapuló öngazgatási egység — rendkívül sokrétű feladatokat láthat el, a tagok és a közösség szinte minden gondjának a megoldására képes. Történeti kutatásaimban ezeket fel is tártam. A városi és a megyei fejlesztési tervezetek sem hagyhatják ki e hatékony közösségi szerveződésnek a városok és a falvak életébe való visszavezetését! A XX. század elején Pécsen voltak még negyedmesterek, bár a feladatuk más volt, mint amit én a mostani időben a tervezetemben nekik szánok. Javaslatomnak tehát van előzménye, saját pécsi hagyományainkhoz is kötődik.

A jövőbeni pécsi tizes közösségek ténykedésének a hozadéka ma még felbecsülhetetlenül kedvező mértékben változtathatná meg a lakosság öngazgató közösségeinek és a „hivatalos” önkormányzatnak — a polgármesterségnek — az együttműködését. Ugyancsak ekképpen lenne ez Baranya falvaiban is!

A tizesek régi jegyzőkönyveiből és néprajzi, közigazgatási, jogtörténeti tanulmányokból tudni lehet, hogy e közösségek mennyi-mennyi jót tettek egy-egy településrész lakosságának. Bátran kijelenthető, hogy a tizesek jótékony változást hozhatnának Pécs város és a megye kisebb településeinek az életében is. A kutatásaim alapján — a mai körülményeket is figyelembe véve! — dolgozzuk ki Szilágyi László mérnök úrral, a Magyarok Szövetsége korábbi pécsi elöljárójával a felállítandó városi és falusi tizesek javasolt feladatait, működését, illetőleg az utca kapitányságokét és a negyedmesterségekét is, hovatovább ezeknek a polgármesterségekkel való egybeszerveződését.

A tizes fajtái: *a)* rokonsági (nemzetségi, atyafisági), *b)* szomszédsági tizes. A rokonsági tizes a település különféle részeiben lakó, egymással atyafiságban álló családok szövetsége. A szomszédsági tizes az egymás mellett, egymás szomszédságában, egymás közelében, egy utcában lakó családok (családháztartások) szövetsége. Célszerű létszáma: 120–160 fő.

A város tizesek hálózatából áll. A tizesek szövetkeznek egymással. Több tizes alkotja az utca kapitányságot, több utca kapitányság a negyedmesterséget. A tizes évente választott vezetője a tizesbíró, munkáját a 3-5 fős tizestanács segíti. A tizes feladatait és működését alapokmány szabályozza. Van rendtartási (igazgatási és büntető) jogköre, jegyzője stb. Havonta vagy szükség esetén tizeszéket, tizestanácsot is tartanak a tagok az időszerű feladatok elosztása, a tennivalók megbeszélése végett.

Több tizes együttese az utca kapitányság (utca közösség). Vezetője az utca kapitány. Néha utcaszert tartanak. Több utca kapitányság alkotja a negyedmesterséget, élén a negyedmester áll. A fő feladata a negyedben lévő tennivalók összehangolása a tizesbírókkal, az utca kapitányokkal, a polgármesterséggel (a települési önkormányzattal) és a településfejlesztési (város- vagy falufejlesztési) tervvel. Nyilvánvaló, hogy más elképzelések is létezhetnek.

A tizes elsődleges feladata az egymással szomszédos családok egybefogása, segítése, a tizes fiataljainak jó erkölcs szerinti nevelése, a nemzeti hagyományok ápolása, a környezet tisztán tartása, a közmunkák szervezése, a bűncselekmények megelőzése (betörések, lopások, garázdaság megakadályozása, fellépés állatkínzás ellen), kisebb javítások elvégzése, egészségvédelem, tűz- és rendvédelem, a tizesfelek vitáinak, a házassági perpatvaroknak a rendezése és így tovább.

A tizesek szövetkezhetnek egymással termékgalmazásra, piacra, kisebb üzemek alapítására, saját termékeik árusítására, bolthálózat létesítésére, helyi pénz kibocsátására, takarékszövetkezet fenntartására és egyebekre. Gazdasági-termelési tevékenységüket a „kék gazdaság” elvei alapján célszerű végezniük.

A tizestörvényben (alapokmányban) nemcsak a tilalmakat, vétségeket, mulasztásokat és büntetéseket lehet felsorolni, hanem a jó ügyekért való törekedést, pl. szabad erkölcsösen viselkedni, egészségünkre vigyázni, jól tanulni, a szülőknek szót fogadni, a környezetünket tisztán tartani, egymásnak segíteni, a feladatokat jól elvégezni, az adott szót betartani...

A tizesek kiépítésével hatalmas megtakarításokat lehet elérni a városok és a falvak költségvetésében! Például az őszi levéltakarítást, a kisebb utcai rongá-

lások miatt keletkezett károk helyreállítását, a Mecsekről lezúduló hordalék eltakarítását, a járdák, kerítések és házfalak tisztán tartását, az árkok, lefolyók tisztítását, az utcai fák, dísznövények ápolását, az idősek és a gyermekek felügyeletét, a vagyonvédelmet stb. a tizestagok önkéntes munkájával el lehet végezni. Úgyhogy az ilyen és efféle feladatok nem kerülnek pénzbe a településnek. Ám e szempont, a költségmegtakarításé, csupán az egyik vetülete a leendő tizesek, utcakapitányságok, negyedmesterségek ténykedésének! Számos jótékony hatása lesz városunk és falvaink életében, akár a szociális gondozást és ellátást vagy a paramedikális ügyködést, akár egy-egy település gazdaságát nézzük. Ezeken túlmenően Pécs a saját tizeseinek a jövőbeni kiépítésével példát adhatna a nemzet más városainak, kisebb településeinek a jól működő közösségek nemzetmegtartó erejéről, a helyes irányú városfejlesztésekről.

Hadd ismertessem meg az Olvasóval — érdekességképpen — az Egri Negyedmesteri Testület 1931. május 10-én kelt alkotmányát.

- „1. Mi, Eger város negyedmesterei, a világháború, forradalmak és a kommunpusztításai után beállott súlyos gazdasági, politikai és társadalmi viszonyok közepette teljes egészében érvényesíteni akarjuk az őseinktől reánk maradt jogokat és kötelességeket. Evégből megalkotjuk Eger város Negyedmesteri Testületét az összes jelenlegi és volt negyedmestereket egybegyűjtve, hogy a szervezethez erejével nagyobb súlyt nyerjen évszázados intézményünk.
2. E cél kitűzésekor mindenekelőtt tisztában kell lenni azzal, hogy ha újból a régi tekintély fényével és méltóságával akarjuk körülövezni a polgártársaink kitüntető bizalmából elnyert negyedmesteri tisztséget, elsősorban nekünk kell istenfélő, hazaszerető, az erkölcs parancsai szerint élő, tekintélytisztelő, felebarátján segítő feddhetetlen polgár példaképeként előljárni negyedeink népe előtt, úgy magánéletünkben, mint közéleti tevékenységünkben.
3. Nekünk, negyedmestereknek, mindent el kell követnünk, hogy az Egyházat nagy céljai elérésében támogassuk, népünk vallásos érzületét és erkölcsi szintjét emeljük. Álljunk be mindnyájan a világi apostolkodás munkájába, legyünk mindenütt a papság támaszai, a keresztény erkölcs védelmezői a rossz sajtó, szennyirodalom és a szennyet kereső művészet káros hatásai ellenében. Élünk együtt az Egyházzal az Isten parancsai szerint. Valljuk meg hitünket nyilvánosan is s egyházi szertartásaink s körmeneteink iránt követeljük meg mindenkitől hódoló tiszteletet.

4. Példaadó buzgalommal kell élesztenünk polgártársaink szívében a hazaszeretet szent érzéseit. Minél nehezebb a haza sorsa s vele együtt megnehezül mindnyájunk sorsa, annál fokozottabb lelkiismereti kötelességünk negyedeink lakosságát kitartásra, türelemre buzdítani s a fennálló állami és társadalmi rend alapjait felforgatni akaró törekvések ellenében szembeszállni. Kívánjuk meg a nemzeti zászló fokozott tiszteletét, a Himnusz, a Szózat, a Nemzeti Hiszekegy eléneklésekor kalaplevételt és lelki összeszedettséget követeljünk meg.
5. Megértő lélekkel kell beállanunk a városi közösség munkájába, különösen ott, ahol a hatóságok munkája és feladatköre véget ér, az egyesületi élet fejlesztésébe s a szociális feladatok teljesítésébe. Támogatnunk kell az iskola munkáját s az iskolán kívül is mentenünk kell a nevelés eredményeit. Öregbítenünk kell a hatóságok és a felsőbbbségek tekintélyének tiszteletét, de viszont minden alkalommal józan eréllyel és kitartással kell megvédenünk polgártársaink jogait és érdekeit.
6. Éber szemmel kell örködnünk a családi élet tisztaságán. Védünk és óvnunk kell a családi tűzhely szentségét, s ha valahol a fékét vesztett szenvedély a családi fészket már kikezdte, vagy talán szét is rombolta, iparkodjunk bölcsességgel és lelki jóssággal a megzavart vagy feldúlt családi életet, főleg a gyermekek érdekében is helyreigazítani.
7. Óvnunk s védünk kell az ifjúság testi és lelki épségét. Törekedjünk fiatalságunkból kiirtani a káromkodási hajlamot; ne tűrjük a szitkozódásokat; szégyenítsük meg a mocskos beszédeket, amelyekkel egymást illetik; pusztítsuk ki az eгри földműves ifjúság legszégyenletesebb és legfájóbb rákfénéjét: a verekedést és bicskázást; neveljük a fiatalságot az állatok és fák szeretetére, a parkok és ültetvények kímélésére. Az egészségre káros dohányzásban és a szervezetet pusztító alkohol élvezésében intsük az ifjúságot mértékletességre; a mindjobban lazuló erkölcsöket erősítsük, az erkölcsi kihágásokat kérlelhetlen szigorúsággal ostromozzuk.
8. Fel kell karolnunk az apátlan-anyátlan árvákat, a testi vagy szellemi fogyatkozásban szenvedőket, az önhibájukon kívül nehéz sorsba jutott szegényeket és szűkölködőket; ezek irányában emberséges bánásmódot, bajuk iránt résztvevő szeretetet és kíméletet követeljünk meg mindenkitől, de elsősorban mi magunk járjunk el érdekükben a hatóságoknál s a segítségre hivatott intézményeknél.

1936: Eger megválasztott negyedmesterei

9. Mindent el kell követnünk, hogy városunk lakossága Eger művészeti szépségeivel, történelmi emlékeivel, néprajzi s gazdasági sajátosságaival megismerkedjék, hogy ezeket az ő legsajátabb kincseiül felismerve, büszke legyen rájuk. Városunk templomairól, a várról, a líceumról, a minaretről, a fürdőről s egyéb nevezetességekről szerkesztendő olcsó ismertetések és kiadványoknak a nép körébe történő eljuttatásán kívül az olvasóköri összejöveteleken s más gyűléseken is állandóan állítsuk szemük elé Eger nagy nemzeti és kulturális jelentőségét. Ezzel kapcsolatban állandóan oktatnunk kell városunk népét a várost látogató idegenekkel szemben való finom, udvarias, előzékeny bánásmódra s a vendégek különösebb megbecsülésére, mert az idegen ember a megfelelő bánásmódból népünk műveltségére, a közönyös, rideg vagy éppen elutasító magatartásból szégyenletes műveletlenségre s durva lelkűsége következtet.
10. A Negyedmesteri Testület szervezetében, a tisztséget viselőknak és letetteknek egyaránt, évenként legalább egyszer, de az esetleges szükséghez képest többször is tanácskozássra kell összejönniök, amelyen városunkat és intézményünket érdeklő ügyeket beszélünk meg és közösen határozunk bennük. E határozmányokat ugyancsak az olvasókörök összejövetelein, egyéb gyűléseken vagy a helyi sajtó hasábjain városunk polgárságával megismertetni s meggyőződéssel elfogadtatni lesz szorgos kötelességünk.
11. Az Egri Negyedmesteri Testület céljai elérésére, határozatai végrehajtására s érdekei képviselésére a maga kebeléből egy szűkebb körű végrehajtó bizottságot, központi választmányt alakít, melynek tagjai: a Testület elnöke, alelnöke, titkára, pénztárosa és 24 választmányi tagja. A Végrehajtó Bizottság a szükséghez képest tartja üléseit; a testület nevében és megbízásából önálló hatáskörrel bír, de működéséről Szent Apollónia napja körül tartandó évi nagygyűlésen beszámolni tartozik.”

Hozzáteszem, hogy a mai Egri Fertálmesteri Testület jelenleg is a fenti elvek szerint végzi áldásos tevékenységét az egriek érdekében. Jómagam természetesnek veszem, hogy amiképpen a nemes egri lokálpatrióták 1996-ban visszaállították az antihuniták által 1949-ben erőszakkal felszámolt, több évszázados fertálmesterséget gyönyörű városukban, azonképpen a nemes pécsi lokálpatrióták is visszavezethetik a régi pécsi negyedmesterséget, a tizeseket és

az utcakapitányságokat e szép Mecsek-aljai város polgárainak életébe — azonos és hasonló feladatokkal, mint amilyeneket ma az egriek is ellátnak.

Három idézet még a múltból, nagy tudósainktól — Jakab Elektől és Csizmadia Andortól —, intelmeiket megfogadandó.

1. „[Kolozsvárnak] negyedekre felosztása, tizedesi és kapitányi intézménye... szép és egészséges alkotása volt a régi századoknak, lelkesítő emlékei egy küzdelmek és dicsőség közt eltelt múltnak, mire büszkén gondolhat a mai nemzedék, s azt fejleszteni, a korhoz idomítva fenntartani az ősök emléke iránti tisztelet és magyar nemzeti érdek követeli.”⁹

2. „Az 1848 előtti magyar városi jog két olyan intézményt ismer, amelyek szinte azonos feladatkörrel a városok gazdasági és szociális életében a helyes társadalomszervezési elvek alapján a lakosság jólétét és békéjét voltak hivatva előmozdítani. E két intézmény a fertálmesterség és a tizedesség. Eredetük azonos gondolaton alapul, de egyiknek gyökere a germán, másiknak gyökere a magyar jogban fakad.”

3. „Ha vesszük a fáradságot és visszalapozunk száz évvel a történelemben, az 1848 előtti magyar városi jogban sokkal jobb és alkalmasabb szervezetet találunk, mely eredetében, megvalósulási formáiban magyar s felújítása biztosíthatja a helyes városi társadalomszervezést.”¹⁰

E két nemes és magasztos nemzeti ügygel — a tizesek, utcakapitányságok és negyedmesterségek felújításával, illetve e közösségi szervezeteknek, valamint a többenemzedékes nagycsaládoknak a nemzet életébe való visszavezetésével — egyszerre foglalkozom, hisz egymástól elválaszthatatlanok. Kutatási eredményeimet közreadom a készülő *Tizeskönyvben* és a *Pécsi Tizes Szervezet* című módszertani kézikönyvben, amit Szilágyi László munkatársammal állítunk össze. Ugyanilyen feladatot szeretnénk elvégezni a baranyai falvakra is.

A *Tizeskönyv* c. művemben vázolom — okulásul a fiataloknak — a nemzet települései öngazgatásának a rövid történetét, különösen a tizesekre, utcakapitányságokra, negyedmesterségekre vonatkozóan. Hiszen ezek fogták szer-

⁹ Jakab Elek: *Kolozsvár története. II. Újabb kor. Nemzeti fejedelmi korszak. 1540–1690*. Budapest, 1888. Kiadja szabad királyi Kolozsvár város közönsége, 128.

¹⁰ Csizmadia Andor: Fertálmesterek és tizedesek szerepe a magyar városok gazdasági és szociális életében. *Szociális Szemle*, III. évf., 1942/4–6. sz., 77–81. (Ő egyébként Kolozsvár városunk alpolgármestere, majd egyetemünk rektori jogú dékánja volt.)

vesen össze a településeink minden egyes lakóját, és nyújtottak biztonságot nekik. E közösségek választott vezetői szorgosan közvetítettek például a magisztrátus (a „hivatal”) és a lakosság között, illetve e vezetők ismerték legjobban a területükön élők gondjait-bajait, amiket a lehetőségeikhez képest orvosoltak is. Ma éppen e lakossági közösségek és vezetőik hiányoznak Kárpát-medencei településeink öngazgatási rendjéből. És emiatt igen sok hátránya származott és származik a nemzetnek.

A *Pécsi Tízes Szervezet* c. könyvünkben pedig javaslatot teszünk arra, hogy miképpen lenne érdemes felépíteni egy olyan városi, kisközségi öngazgatási rendszert, amely minőségi javulást, szebbülést hozhatna egy-egy település lakóinak, így Pécs lakóinak az életében is, ugyanakkor példa lehessen más városok számára is. És efféle tennénk a baranyai falvakban is.

Általában is igen fontosnak tartom nemzeti hagyományainknak a Kárpát-medencei magyar társadalom életébe való visszahozását, amelyeknek a fennmaradását egy olyan egészségtelen gazdasági és társadalmi fejlődés szakította meg a XIX. század második felétől, amely csaknem kizárólag a pénzt tette meg a gazdaság- és piacszervezés alapjául, s Mammon papjainak a kezére játszotta át az európai nemzetgazdaságok irányítását. Márpedig valódi közösségek nélkül nincs mértéktartó (korábbi szóval: „fenntartható”) fejlődés, és nem éledhetnek újjá, nem folytatódhatnak a legjobb nemzeti hagyományok, a településeinket megtartó öngazgatási hagyományok.

Az önkormányzatiság, öngazgatás azt jelenti, hogy egy település mindenemű függősége — az államhatalommal fennálló kapcsolatát kivéve — megszűnik. A település lakói saját maguk fogalmazzák meg a jogszabályaikat, maguk igazgatják a települést és maguk törvénykeznek a rendbontók felett. Ez utóbbi azonban a polgári állam és törvényhozás kiépítése óta nem érvényesül teljesen, mivel a polgári állam országgyűlése által hozott igazságszolgáltatási törvények a településekre is érvényesek. (A bírászkodás és a közigazgatás szétválasztása.¹¹) Egy effajta települési önkormányzat a lakók közösségeinek állandó és tevékeny részvételével, a teljes jogegyenlőség alapján jöhet csak létre. A település a saját kormányzását (a helyi jogalkotást és a helyi igazgatást) testületek választott tisztségviselői útján valósíthatja meg akképpen, hogy támaszkodik

¹¹ Lásd a bírói hatalom gyakorlásáról szóló 1869. évi IV. tc. 1. §-át: „Az igazságszolgáltatás a közigazgatástól elkülönítetik.”

a kisebb közösségek (szomszédság) választott vezetőire és egymást jól ismerő lakóira. Ilyen nincs Pécsen és a baranyai falvakban sem. (Az ún. részönkormányzatok és a nemzetiségi önkormányzatok pedig fölöttébb formálisak.)

A tizesekkel megfelelően tagolt települési öngazgatási rendszer lehetővé teszi a lakosság közösségeinek a közvetlen és közvetett részvételét a település kormányzásában, egyszersmind biztosítja a lakosság szándékainak valóra váltását és valóra válását azáltal, hogy e közösségi rendben mind a képviselő, mind a képviselt jól ismerik egymást és sajátos életkörülményeiket.

S hogy az önkormányzat zökkenőmentesen működjék, azt a település célszerűen tagolt, szabatosan, nagyjából egyenlő létszámúra felosztott közösségeinek kell biztosítania. Ezek legkisebb egységei az ősi magyar tizesek; következnek az őket összefogó utca kapitányságok, ezek fölött a negyedmesterségek, majd a polgármesterség.¹² Természetesen más felosztások is elképzelhetők, főleg faluhelyt (szer, szeg, bokortanya, lok, alja). Az önkormányzás érvényességi keretét tehát a tizesek kell alkossák. Ezekből falvakban néhány van, városokban akár több száz is lehet belőlük. Az utca kapitányságok és negyedmesterségek száma igazodik természetesen a tizesekéhez.

A nemzet feladata tehát a szomszédságokig ható hagyományos, ősi tizes öngazgatás visszavezetése a települések életébe, így a Pécs városéba is. Persze mindehhez állami (törvényhozási) és polgármesterségi támogatás is szükségeltetik. A tizesekre és azok szövetségeire, valamint a majdani többnemzedékes nagycsaládokra lehet aztán ráültetni az új szemléletű gazdaság szervezést (kék gazdaság, permakultúra, mértéktartó fejlődés, helyi gazdaság, helyi pénz, helyi piac, energia- és élelmiszerbiztonság stb.). Igazából csak jól működő szomszédsági és atyafisági közösségekre (összetartó családokra, nagycsaládokra, többnemzedékes nagycsaládokra) lehet mértéktartó fejlődést alapozni.

Igen sajnálatos és egyben mélységesen fölháborító, hogy erős erkölcsi és gazdasági elfajulás következett be az európai országokban a XX. század második felében, az ún. II. világháborút követően, és e pusztító folyamat még csak fokozódott az Európai Unió bővítésével, amikor is az ún. nyugati világ mentális és urbánus szennye még nagyobb mértékben került be a Kárpát-medencébe,

¹² Azért a szomszédsági tizes a legkisebb szervezeti egység, mert a település utcáinak a hossza, az utcában lévő házak és lakók gyakran jelentősen eltérő száma miatt nagyjából azonos létszámú közösségeket azokból létrehozni nem lehet.

Közép-Csík falutizei a magasból. A tér szerkezetében jól láthatóak az egymástól elkülönülő települési csomópontok, gócek: a falutizesek.

mint a korábbi esztendőkből valaha. A mammonista rombolás azért lehetett oly „diadalmas”, mert a neki megálljt parancsolni tudó nemzeti közösségeket előzőleg már fondorlatosan szétverték a belső antihuniták és a kollaboránsok. A nemzet gyógyítását ezért éppen a természetes települési közösségek és a többnemzedékes nagycsaládok felélesztésével kell kezdenünk. A pécsi városfejlesztési politikában és a megye településeinek a fejlesztésében is.

Egészséges közösségek akkor lesznek megint, ha a mai beteg, halódó kiscsaládokat fokozatosan többnemzedékes nagycsaládokká alakítjuk át, illetve a családokat megint szomszédsági szervezetekbe terelgetjük — állami és önkormányzati támogatással, valamint önkéntesen. És persze ha a természet működési elveihez visszük vissza a közösségeket és a nemzetgazdaságot. Mert hát ez régebben így volt a nemzet körében.

Továbbá górcső alá kell vennünk az egyes, túlságosan is divatos, ezáltal pedig fejlesztési-fejlődési akadállyá váló, elavulófélben lévő paradigmákat (társadalmi felelősségvállalás, öngondoskodás, a Nyugat urbánusai által erőltetett dzsender versus szex meg az elképesztő homoszexualizáció (nemi fogyatékoságok egyenértékűsége a rendes nemiséggel), nyitott házasság, önismeret, hitel, jótékonykodás (amivel csak fenntartják a szegénységet, a hajléktalanságot), ki-rekesztés, hátrányos helyzet, képviselői demokrácia és egyebek. Vagyis számos polgári liberális, „modernnek” (= divatosnak) vélt memetikai készletet, mentális modellt alaposan át és felül kell vizsgálnunk, és változtatnunk rajtuk, vagy ki kell hajítanunk őket a szemétre!

A többnemzedékes nagycsaládoknak és a tizeseknek a nemzet életébe való visszavezetése véghezvitelét illetően számos vitát folytatok szakemberekkel. Sokuknak az a véleménye, hogy ezen elképzelésemet nem lehet megvalósítani. Dehogynem! — mondom én, és mondják a velem együtt az orruknál azért messzebbre látó emberek. Csakhogy nem holnap. Először alapos szemléletváltást kell szorgalmaznunk, majd az elavult és már haszontalan vezérparadigmák átállítása következik a viselkedésünket (és a magatartásunkat) eredményesebben vezérlő paradigmákra. Ehhez kellenek brosrák, könyvek, reklámok, regények, novellák, filmek, kisregények, nemzeti tömegtájékoztatási eszközök, konferenciák, a ma még kevés, de létező többnemzedékes nagy-családok mindennapi életének vagy az egri negyedmesterségnek a bemutatása és egyebek. Vagyis afféle dolgok, amik a tudati változás révén a tettekben is változást hozandanak. Persze más is, pl. kedvezményes telek- és építőanyag-vásárlás, a többnemzedékes

nagycsaládok házai, lakásai típusai stb., stb.¹³ És hát olyan messzelátó, művelt emberfők is szükségeltettek, egyre többen és többen, akik értik is a kulturális paradigmaváltás sürgető nemzeti parancsát és az abból eredő, nemes és magasztos nemzeti cselekvési rendet.

A vérségi-rokonsági kapcsolaton alapuló nemzeti alapközösségi szerveződés, jelesül a többnemzedékes nagycsalád, oly erős mértékben rögzült a tudatalanunkban, hogy annak az egyszerű fölemlegetésével, fölidézésével, megújításával és a nemzet életébe való visszavezetésének nemzeti programmá emelésével biztosíthatjuk ősi nemzetünk újbóli felemelkedését. A tizesek, utca kapitányságok és negyedmesterségek pedig a településrészek lakóinak kívánatos egybeszerveződését, a városaink és falvaink gazdaságának és egyebeknek a megerősödését hozhatják.

Ezeknek a nemzet, a városok és a falvak életébe való visszavezetésével menthetjük meg sokat szenvedett, az antihuniták által alázott nemzetünket a további satnyulástól, romlástól, fogyástól, pusztulástól.

Pécsett 130-nál is több településrész található. Persze nem az összesből lesz negyedmesterség. Becslésem szerint városunkban mintegy 20-21 negyedmesterséget lehet kialakítani a szomszédos, egymástól viszonylagosan elkülönült, kisebb-nagyobb településrészek negyedmesterségbe való bevonásával. Majd aztán a negyedmesterségek elöljárói megszervezik a saját területükön az utca kapitányságokat, azokéi pedig a szomszédos tizeseket. Így indulhat el Pécs a boldogulás útján a XXI. században.

„Addig, amíg szomszéd segít a szomszédon, és nem mételyezte meg a közösséget a széthúzás rákfenéje, sok minden megvalósítható, függetlenül attól, milyen politikai vagy világgazdasági szelek fújdogálnak.”¹⁴

Megelőzés győzős — tartja nemzetünk bölcsessége.

¹³ Megjegyzem, hogy a palócok kitűnően oldották meg a 30-40 fős többnemzedékes nagycsaládok egy telken való elhelyezését. Ezen épületek ma is láthatóak a Zagyva felső folyása mentén. Szép kirándulóhelyek is!

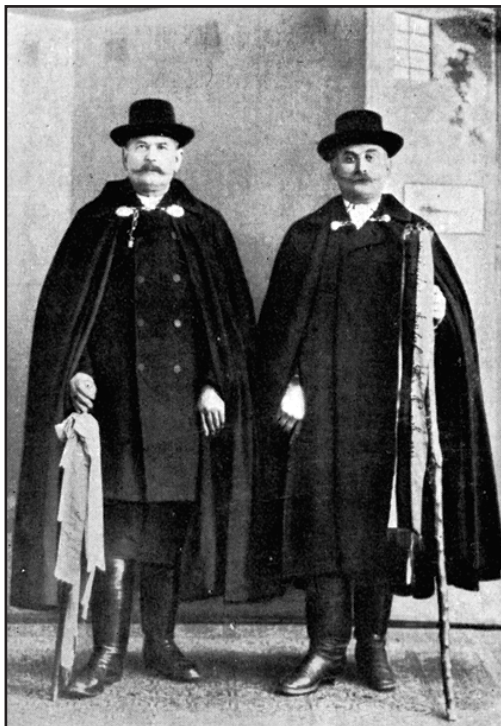
¹⁴ Pál Péter polgármester 2012-es adventi üzenete Csíkszentlélek polgárainak

Tizesház Csíkszentgyörgyön (2006)

A csíkszentmiklósi közbirtokosság tájháza, 2013. (András Róbert felvétele)

Kocsis Bernát és Siller Imre,
az egri Maklár II. negyed fertálmesterei az 1930-as években.

Hegedüs Lajos utca kapitány. Hódmezővásárhely, 2013

VÁROSDIAGNOSZTIKA

Úgy vélem, a mai városfejlesztési terveket néhány urbánus értelmiségi állítgatja össze valóságtól elrugaszkodott elképzelésekből, vágyálmokból és fél-információkból. A további balképzetek és melléfogások kiküszöbölése végett van szükségünk egyfajta városdiagnosztikai rendszer létrehozására. Ez a mindenkori, egységesített városfejlesztési tervezet, városstratégiai program része.

A város fejlesztése csak akkor lehet hatékony, ha a feladat ellátására jó szakemberekből álló előkészítő csoport a mértéktartó fejlődés szellemében egységesített városdiagnosztizálási módszert alkalmaz, s az arra alapozott fejlesztést összehangolja a majdani tizesek érdekében végzendő és ellátandó feladatokkal. A közösségi szempontokat, a városlakók érdekeit mindenek felett képviselő városfejlesztésnek a tizesekre kell építenie, ám nyilvánvalóan érvényesítenie kell a lefektetett elvekből eredő, a sajátosságoknak megfelelően alkalmazható fejlesztési módszereket.

Pécs korábbi mennyiségi fejlesztése helyett nekünk, nemzetben gondolkodóknak, a minőségi városfejlesztésre kell összpontosítanunk. A minőségi városfejlesztést viszont ne tévesszük össze a manapság oly divatos, az urbánus közgazdászok által úton-útfélen szajkózott növekedés, versenyképesség és egyebek erőltetésével, vagy az ún. városmarketinggel. (Még kimondani is rossz!) Pécs minőségi városfejlesztése a város ősi történelmén, hagyományain, a város adottságain meg természetesen leendő negyedmesterségei képességein kell nyugodjék, és nem idegenek meg antihuniták sanda elképzelésein.

Városunk minőségi fejlesztését szolgálhatná a jövőben a pécsi városdiagnosztikai rendszer (rövidítve: a PEDIR) létrehozása. Fontosnak tartom a városi közösségek és a városfejlesztés szempontjából azt, hogy tudjuk: miféle elvek, szempontok, értékelési tényezők lehetnek azok, amik segítik a tervezőket és a tizesek munkáját. Ehhez az adatokon és a leírásokon túl még szakértői

becslésen nyugvó diagnosztikai-minősítési rendszer is szükségeltetik. Viszont létre kell hozni előzetesen Pécs város információs rendszerét is (PEVIR), amit mindig karban kell tartani, bővíteni, javítani és fejleszteni kell. Ez az alapja a városdiagnosztikai rendszernek, illetőleg a városfejlesztésnek.

A városdiagnosztikai rendszer komolyan hozzájárulhat a pécsi fejlesztési célok megfogalmazáshoz, meghatározásához, a helyzetértékeléshez, az egységesített fejlesztési tervezethez, a hatásos módszerek megválasztásához, a városfejlesztési közösségek kialakításához. A fejlesztési diagnosztika alkalmazása abban is segít, hogy a pécsi szakemberek helyesen tudják megállapítani, értékelni, minősíteni a város fejlettségi állapotát, fejlesztési irányait, képesek legyenek mérlegelni a fejlesztés várható hatását.¹

A városdiagnosztikai információs rendszer alrendszerei lehetnek például az állapot- és folyamatdiagnosztika, differenciáldiagnosztika, történeti és fejlesztési diagnosztika. A rendszert különféle hasznos minősítésekre, helyzet-elemzésre, előrejelzésre, kockázatbecslésre, hatásvizsgálatra, problémák megelőzésére stb. készíthetjük fel. E feladat igen komoly tudományos elmélyülést kíván a tervezőktől. A rendszer akkor válik használhatóvá, amikor a városi információs rendszer (PEVIR) készen, illetőleg folyamatos fejlesztés alatt áll, és belőle a diagnózisok készítéséhez adatok hívhatók le. Tehát a PEVIR, a pécsi városi információs rendszer, a PEDIR elődje.

A PEVIR célja. Szakértők által összeállított, folyamatosan karbantartott, bővíthető, táblázatosan vagy „kockában” nyilvántartott adatállomány és adatok térképi, térinformatikai ábrázolása; alapvető információk biztosítása a városdiagnosztikai rendszer számára, valamint az állapotfelmérés-helyzetértékelés, a városrehabilitáció, a fejlesztési tervezet, az integrált városfejlesztési stratégia elkészítéséhez és az évközi javítások, felújítások elvégzéséhez.

A PEVIR elemei. Pécs természeti és társadalmi viszonyaira, kultúrájára, tudományára, oktatására, bányászatára, iparára, mező- és erdőgazdaságára, kereskedelmére, környezeti állapotára, idegenforgalmára, családjainak boldogságára, a közterületek, épületek, parkok minősítésére, a foglalkoztatottságra, a közlekedésre, a szomszédsági közösségek működésére, a mentális (élmény) és kognitív térképre stb. vonatkozó adatok.

¹ Erre nem voltak képesek pl. az ún. EKF-nél sem. Sok fejlesztési elképzelés a hibás tervezés miatt nem valósult meg, viszont megint rengeteg pénzt herdáltak el.

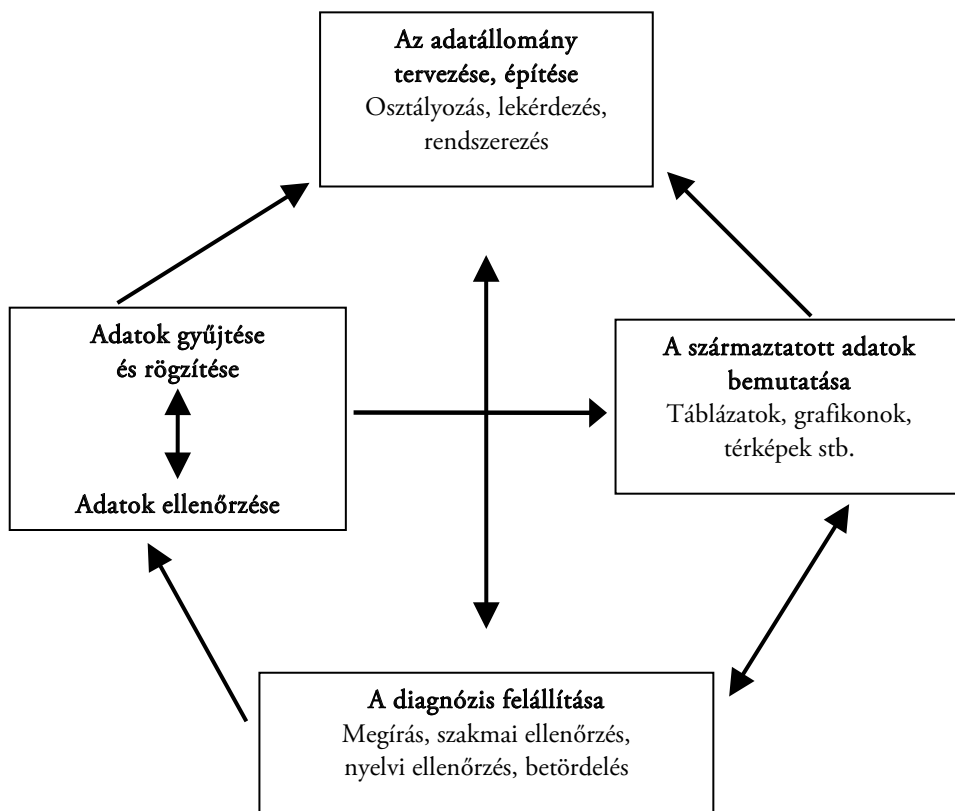
A PEVIR szerkesztése. Az e különleges feladatra kiképzett informatikusok és adatrögzítők a tervezők kérései alapján készítik el a legkülönbébb adatállományokat, adatosztályokat. A PEVIR folyamatosan fejlesztett és karbantartott adatállományaikból állítják elő és rendszerezik az információkat, vagyis ama ismereteket, amiket a diagnoszták majd felhasználnak.² A PEVIR címszavakból, a címszavakhoz tartozó ábrákból, fényképekből, számsorokból, mérési eredményekből, levezetett adatokból (számításokból, ábrákból, táblázatokból) és a csoportosítást (lekérdezést, kimutatást) lehetővé tevő, különféle azonosítókból (kódokból) áll. A szerteágazó adatrendszert adatállományokat kezelő programok ún. OLAP-kockákban³ tárolják, az adatok alkalmas programokba (Microsoft Access, Excel, SPSS⁴) behívhatóak, ezekben szerkeszthetők. Az Accesst programozhatjuk például úgy is, hogy a címszavak és a származtatott adatok lekérdezésre megjeleníthetők legyenek, ill. az ábrázolhatóakat diagramokba, térképekbe, ábrákba szervezhessük.

Az adatok leíró és valószínűségi statisztikai vizsgálata SPSS programmal könnyen elvégezhető, ábrázolásuk pedig az Excel vagy az SPSS diagramkészítőjével vagy egyéb alkalmas diagramkészítőkkal, ill. a MapInfo és MindManager programmal, illetőleg más, ábrázolásra alkalmas programokkal megjeleníthető, akár térinformatikai ábrák is készíthetők. Ez utóbbiak a városfejlesztési tervezetknél igen hasznosak.

² Bár a köznyelvben összemossódik jelentésük, különbséget teszünk adat és adatállomány, ill. információ és információ-állomány között. Az adat közönséges jel, az adatállomány közönséges, érdektelen jelsorozat. Az információ viszont minőségi jel, minősített adat, az információ-állomány pedig minősített jelsorozat, vagyis az adatok tömegéből valamilyen szempont alapján kiválogatott, a diagnoszták számára hasznos jelsorozat. Matematikailag: az információ valamilyen adatkészletből előállítható jelsorozat halmazán értelmezett függvény. Az adatok minden ember számára érzékelhetők, az információ viszont csak bizonyos vonatkoztatási rendszer (értelmezési, dekódolási keret) birtokában értelmezhető. Ugyanazon jelsorozat (adatkészlet) az egyik embercsoport számára információ (tehát jelentéssel bíró, hasznos ismeret), míg mások számára csak értelmetlen adatsor.

³ OLAP: *online analytical processing*, kapcsolt elemző feldolgozás. Az OLAP-kocka adatállományt vizsgáló eljárás, amit számítás végzése helyett csoportosításra (osztályozásra, rendszerezésre, kimutatás készítésére) használunk. Itt az adatok nem síkban (táblázatszerűen), hanem éppenséggel „térben” (kockában) tárolódnak a számítógép memóriában.

⁴ Statistical Package for Social Sciences: társadalomtudományi statisztikai programcsomag

1. ábra. Adatból információ, információból diagnózis. Vázlatos megközelítés

A PEDIR célja. Megmutatni a tervezeteket, a stratégiákat készítő szakembereknek és az öngazgatási közösségeknek azt, hogy városunk egy eltelt időtartam után önmagához képest miben fejlődött, miben lett jobb, illetve hol áll a települések sorrendjében; továbbá tervezési információkat, szempontokat szolgáltatni a városfejlesztéshez; és még Pécs fejlesztési diagnózisainak bizonyos időközönként való felállítása a PEVIR-ből szerzett információk alapján. A diagnózisokat, minősítéseket a polgármesterség által felkért városdiagnoszták és az adott városrész negyedmestere és utca kapitányai, bevonva, megkérdezve természetesen a tizesbírókat is, bizonyos időközönként, illetve szükség szerint elkészítik (a tizesbírókon keresztül lényegében a város összes családja véleménye).

nyez, ami alapvetően helyes!); a minősítési táblázatokat, a pontozási kártyákat, amik szerint a választott negyedmesterek, utcakapitányok és tizesbírók az egyes városi tárgyak állapotát, jelenségek minőségét pontozzák, besorolását végzik, minősítését skálázzák, nyilvánvalóan szakemberek — városdiagnoszták — állítják szorgos munkával össze.

A PEDIR elemei lehetnek: a városdiagnosztika különféle módszereinek, eljárásainak szakmai protokolljai szerint készített anyagok, pl. szakértői becsléseken alapuló módszerek, követelményre (eszményi állapotra) vagy normára (eloszlásra) irányuló összehasonlítások, skálák, kérdőíves módszerek, képviseleti mintán alapuló felmérések, értékelési tényezők pontozása súlyozással, városi események bekövetkezési valószínűségének számszerűsítése, kockázatok becslése, értékelése, páros összehasonlítás, kölcsönhatások becslése, előny–hátrány, siker–kudarcc, esély–kockázat becslések, egy-egy értékelési tényező mérési módja, BiVEL-tábla⁵, valószínűségi statisztikai modellek, pontozótáblák, mentális és tematikus térképek stb.

A szakértői becslésen alapuló diagnosztizálási módszerek mindegyikének van valamilyen, kisebb-nagyobb hiányossága, hátránya vagy előnye a többi módszerrel összevetve. Hangsúlyozom ezért, hogy egy módszer nem módszer. Vagyis egy-egy jelenséget, egy-egy értékelési tényezőt lehetőleg többféleképpen kell vizsgálnunk, több szemszögből kell megközelítenünk. Ezért a városfejlesztési diagnózisok készítése, a diagnosztikai besorolások megállapítása, a minősítések megszövegezése minden esetben csak és kizárólag nagy tudású, komoly felkészültségű szakértők együttműködésével valósítható meg.

Szükségesnek látom ezért hát azt is, hogy kimunkáljuk a városdiagnosztika tantárgyat, és hozzáfogjunk a Pécsi Tudományegyetem Földrajzi Intézetében földrajztanári, geográfus, építész- vagy építőmérnök stb. alapképzettséggel bíró város- vagy településdiagnoszták kétéves posztgraduális képzéséhez.

A városdiagnosztika — éppen különleges képzettsége révén — nem feltétlenül azonos a városfejlesztővel, ám nincs kizárva, hogy a két képzettséget egy személy is bírja.

⁵ BiVEL-tábla: egyszerű tervezési eljárás, a bizonytalanságok, veszélyek, erősségek, lehetőségek feltérképezésére szolgáló négyezős tábla. Az angol nyelvű szakirodalomban SWOT-analízis gyanánt ismert.

Városdiagnózis statisztikai adatokból. Diagnosztikai példa

Kiindulás	gyakorisági adatokból értékelési tényezők
Képessége	tapasztalati eloszlások meghatározása és ábrázolása
Vizsgálat	pécsi családok és háztartások
Szemlélete	leíró statisztikai megközelítés
Alapadatok	gyakorisági és százalékos eloszlások
Adatok előállítás	KSH-táblázatokból
Eredmény értékelése	szakértői írásos jelentés

A származtatott információk természetesen bekerülnek a városi információs rendszerbe, a PEVIR-be, ami minden egyes vizsgálattal célirányosan bővül. A diagnózis felállításához abból indulunk ki, miszerint kívánatos, előnyös, kedvező jelenség az, ha a településen

- a lakosság jóval nagyobb hányada él családban, mint egyedül;
- magas az egy családra eső családtagok száma;
- jóval magasabb a nagyobb, mint a kisebb taglétszámú családok aránya az összes család számához viszonyítva;
- sok a többenmzedékes nagycsalád az összes családhoz viszonyítva;
- kevesebb lakóépület van, mert nagy létszámúak a családok;
- magas az egy magánháztartásra jutó személyek száma;
- alacsony az intézeti háztartások aránya az összes háztartáshoz viszonyítva.

Az e kedvező jelenségek adataiból számított eloszlások és viszonyszámok előnyösebb pont- vagy súlyszámot, illetve jobb besorolást hoznak a településnek a diagnózisban.

Fogalmak

A vizsgálat eredményének bemutatása előtt ismertetem a fontosabb használatos fogalmakat a Központi Statisztikai Hivatalnak a 2011-es népszámláláshoz kiadott módszertani füzeté alapján. *A családok és a háztartások adatai a népszámlálási lakónépességen alapulnak!* A családban és a háztartásban élők száma tehát nem tartalmazza azon személyeket, akik az összeírás helye szerinti településen nem tartoztak a népszámlálási lakónépességbe. Például ha egy ház-

tartás egy házaspárból és egy nőtlen gyermekből áll, és az egy másik településen tanul és ténylegesen is ott lakik, akkor ő az összeírás helyén nem, hanem a másik településen tartozik a népszámlálási lakónépességbe, ezért az összeírás helyén sem a családban élők, sem a háztartásban élők között nem szerepel.

Lakónépesség. A népszámlálási lakónépességbe azok a személyek tartoznak, akiknek egyetlen lakóhelyük az összeírás helye, illetve ha több lakóhellyel rendelkeznek, az összeírás helyét tekintik életvitelszerű lakóhelyüknek, éjszakai pihenésüket általában, a hét nagyobb részében ott töltik. A hazánkban élő külföldiek akkor tartoznak bele a lakónépességbe, ha legalább 12 hónapja életvitelszerűen Magyarországon élnek, vagy szándékoznak élni. Nem tartoznak a lakónépességbe a 3 hónapnál rövidebb ideje Magyarországon tartózkodók. A hajléktalanok annak a településnek, budapesti kerületnek a lakónépességébe tartoznak, ahol a népszámlálás során számba vették őket. Az átmenetileg — 12 hónapnál rövidebb ideig — külföldön tartózkodó magyar állampolgárok a lakónépesség részét képezik.

Átmenetileg külföldön tartózkodó személy. Az, akinek Magyarországon van az állandó otthona, de a népszámlálás eszmei időpontjában külföldön tartózkodott, és távolléte teljes időtartama nem érte el a 12 hónapot.

Jelenlévő népesség. Az eszmei időpontban az összeírás helyén tartózkodó népesség.

Állandó népesség. Az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek adatait tartalmazza, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk). E csoportba tartoznak azok a személyek is, akik valamely okból (munka, tanulás, diplomáciai, kereskedelmi, tudományos megbízás teljesítése stb.) az eszmei időpontban átmenetileg külföldön tartózkodtak, de bejelentett lakóhelyük (lakásuk) az adott területen volt.

Család. Házas társi vagy élettársi, illetve vérségi kapcsolatban együtt élők legszűkebb köre. Két fajtája van. *Párkapcsolaton alapuló család.* Házaspár vagy élettárs pár nőtlen, hajadon gyermekkel vagy gyermek nélkül. *Nem párkapcsolaton alapuló család.* Egy szülő (apa vagy anya) nőtlen, hajadon gyermekkel.

Házaspár. Egy férfi és egy nő tartós, anyakönyvezett kapcsolata család fenntartására.

Élettársi kapcsolat. Egy férfi és egy nő tartós, a házassági anyakönyvbe nem bejegyzett kapcsolata család fenntartására.

Háztartás. Együtt lakó személyek, akik a létfenntartás költségeit részben vagy egészében közösen viselik. A háztartásnak két fajtája van: magánháztartás és intézeti háztartás.

Magánháztartás. Azoknak a népszámlálási lakónépességbe tartozó személyeknek a csoportja, akik együtt élnek családtagjaikkal vagy másokkal, és a létfenntartás költségeit részben vagy egészében közösen viselik.

Intézeti háztartás. Azoknak a népszámlálási lakónépességbe tartozó személyeknek a csoportja, akik intézetben (pl. kollégiumban, idősök otthonában, gyermekotthonban, börtönben) élnek, és ott közösségi elhelyezést, vagy elhelyezést és ellátást kapnak.

Közös háztartás. Azon együtt lakó személyek csoportja, akik egy lakásban vagy annak egy részében laknak, és a létfenntartás költségeit részben vagy egészében közösen viselik.

Külön háztartás. Azon együtt lakó személyek csoportja, akik ugyan együtt laknak, de a létfenntartás költségeit az egyes csoportok vagy a személyek külön-külön viselik.

Családháztartás. A háztartás egy vagy több családból áll.

Egycsaládos háztartás. A háztartás egy családból áll, a család és a háztartás azonos. Az egycsaládos háztartás a családtól abban különbözik, hogy a családdal együtt élő rokon vagy nem rokon személyeket (ideértve például a családdal élő állami gondozott gyermekeket is) a családtagok száma nem, a háztartás tagjainak száma viszont tartalmazza.

Többcsaládos háztartás. Több család vezet közös háztartást. A két vagy több családból álló háztartások tagjainak száma — hasonlóan az egycsaládos háztartásokhoz — a háztartást alkotó családok tagjain kívül magába foglalja a családokkal élő, de külön családot nem alkotó személyek számát is.

Nem családháztartás. Háztartás, amit nem család alkot. (Pl. intézeti háztartás.) A nem családháztartásnak két fajtája van: egyszemélyes háztartás és egyéb összetételű háztartás.

Egyszemélyes nem családháztartás. A háztartást egyetlen személy alkotja.

Egyéb összetételű nem családháztartás. Családot nem alkotó személyek élnek együtt, úgymint *a)* rokon személyek (pl. testvérek vagy az egyik nagyszülő bármilyen családi állapotú unokájával), *b)* nem rokon személyek háztartása (pl. barátok), *c)* rokon személyekből és a velük élő nem rokon személyekből álló háztartás (pl. két testvér a barátjukkal).

Értékelési tényezők, mutatók, viszonyszámok

Az eszményi, a kívánatos, a kedvező, a kellemes, más településekkel szemben „versenyelőnyt” nyújtó állapot az lenne, ha a település minden egyes lakója családban élne, mégpedig többenmzedékes nagycsaládban, és a családok mindegyike egy háztartást, azaz családháztartást alkotna, és nem lenne szükség — kivéve persze a kollégiumi háztartásokat — intézeti háztartásokra (öregek otthona, gondozóház, félutas ház stb.).

Végezzük el a vizsgálatokat, számolásokat, képezzünk mutatókat! Nézzük meg, miképpen teljesülnek elvárásaink Pécs és a trianonizált Magyarország néhány, Pécshez hasonló fekvésű megyei jogú városa esetében! (1. táblázat) Az utóbbi adatosztályra azért van szükségünk, hogy városunk mutatóit legyen mihez viszonyítanunk, mérnünk, arányítanunk, legyen mivel összevetnünk; egyébként azok „a levegőben lógnának”, nehézkesen vagy éppen sehogyan se lennének értelmezhetőek.

A képzett-számított adatok a 2011-es népszámlálás egységesített, a területi adatok között szereplő *Településfajtankénti adatokon* (3) belüli *Háztartások, családok* (3.2) adatcsoport részét képező *A háztartások háztartás-összetétel, a háztartástagok száma, korösszetétel, az időskorú személyek száma és gazdasági*

aktivitási összetétel szerint, 2011 táblázataiból (3.2.1.1) származnak. Nem minden adatból képeztünk értékelési tényezőket (bár lehetne), a diagnózis felállításához kiválasztott értékelési tényezők az alábbiak:

1. egy családból álló családháztartásra jutó háztartástag
2. több családból álló családháztartásra jutó háztartástag
3. egy családháztartásra jutó háztartástag
4. egy háztartásra jutó háztartástag
5. az egy családból álló háztartás aránya a családháztartásokban
6. a több családból álló háztartás aránya a családháztartásokban
7. a családháztartás aránya a háztartásokban
8. az intézeti háztartás aránya a háztartásokban
9. a nagycsaládos háztartás aránya az egycsaládos háztartásokban
10. a családháztartásban élők aránya a háztartásban élők között

Ezen értékelési tényezőket alkalmasnak tartom arra, hogy a település családjairól és háztartásairól tételeket, feltevéseket fogalmazzunk meg, minősítsük őket, az értékekből következtetéseket vonjunk le, majd felállítsuk a diagnózist, illetve javasoljuk a vele kapcsolatos tennivalókat.

Szemponatok, tételek a diagnózisok felállításához

A nemzeti közösségen belül a legszentebb közösség a család. Ez annál értékesebb közösség, minél több nemzedéket fog egybe és minél több tagja van. Hajdanában ötnemzedékes, 40 fős családok is voltak a Kárpát-medencében, ezek egy kenyéren éltek (egy telken, egy házban, egy háztartásban). Miért jó, miért kívánatos ez? A család nemcsak fogyasztási egység, amint azt az urbánus közgazdászok képzelik, hanem legelőször is az egymás iránti szeretet, bizalom közössége. Többnemzedékes nagycsaládban könnyebb az idősek és a kicsik gondozása, ápolása, felügyelete; e nagycsalád könnyebben tartja fenn magát, tagjai együttműködnek a feladatok elvégzésében, lényegesen olcsóbb a mindennapi élet, a háztartás, nagyobb a szaporulat stb.

Az alábbi tételek különféle térfelosztási rendszerekre érvényesek: igazgatási területekre (állam, statisztikai nagytérség [régió], megye, járás, város/község) és működési területekre (ország, nagytérség [régió], táj, körzet, település) is.⁶

1. *tétel.* Minél nagyobb a családok létszáma, annál jobb a mutató értéke.
2. *tétel.* Minél kevesebb a családok száma a lakossághoz viszonyítva, annál jobb a mutató értéke.
3. *tétel.* Minél magasabb a nagy létszámú családok aránya a családban élők számához képest, annál jobb a mutató értéke.
4. *tétel.* Minél nagyobb a többnemzedékes nagycsaládok aránya a családok számához képest, annál jobb a mutató értéke.
5. *tétel.* Minél több háztartástag van a családháztartásban, annál jobb a mutató értéke.
6. *tétel.* Minél kevesebb a családháztartások száma a lakossághoz viszonyítva, annál jobb a mutató értéke.
7. *tétel.* Minél magasabb a nagy létszámú családháztartások aránya a család-háztartások egészéhez képest, annál jobb a mutató értéke.
8. *tétel.* Minél nagyobb az egycsaládos háztartások aránya a háztartásokban, annál jobb a mutató értéke.

Az 1. táblázat néhány megyei jogú város szerint besorolt mutatóinak alaposabb szemrevételezésekor máris sok furcsaságot vehetünk észre!

Egy családból álló családháztartásra jutó háztartástag mindegyik városban igen alacsony. Mivel családháztartásról van szó, ezért a háztartástagok száma megegyezik a családtagok számával. Döbbenetes, hogy az átlagos családnagyság nem éri el a 3 főt! Ebből már arra következtethetünk tapasztalataink és előzetes ismereteink alapján, hogy feltehetőleg

- magas ezekben a városokban a felosztott házasságok száma,
- sok a csonka család (az apa vagy ritkábban az anya hiányzik a családból),
- a családok döntő többsége legfeljebb kétnemzedékes,
- nagyszülők nincsenek a családokban,

⁶ E térfelosztás Tóth József professzor úrtól származik. Lásd Tóth József: Kell nekünk régió? *Iskolakultúra*, 2004/11., 48–68. Megjegyzem, hogy az igazgatási térfelosztás jobbára a főhatalom akarata révén keletkezik, a működési (funkcionális) térfelosztást pedig inkább a társadalmi-gazdasági vonzásoképesség hozza létre és alakítja.

ÉRTÉKELÉSI TÉNYEZŐ	MEGYEI JOGÚ VÁROS								ÁTLAG
	PÉCS	Szekszárd	Veszprém	Szombathely	Sopron	Salgótarján	Eger	Miskolc	
Egy családból álló családháztartásra jutó tag	2,88	2,84	2,89	2,90	2,90	2,84	2,83	2,91	2,87
Több családból álló családháztartásra jutó tag	5,68	5,35	5,58	5,39	5,35	5,42	5,51	5,94	5,53
Egy családháztartásra jutó háztartástag	2,91	2,87	2,92	2,93	2,93	2,86	2,85	2,95	2,90
Egy háztartásra jutó háztartástag	2,15	2,24	2,25	2,30	2,29	2,16	2,16	2,23	2,22
Az egycsaládos háztartás aránya a család-háztartásokban	0,99	0,99	0,99	0,99	0,99	0,99	0,99	0,99	0,99
A többcsaládos háztartás aránya a család-háztartásokban	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
A családháztartás aránya a háztartásokban	0,58	0,64	0,63	0,65	0,64	0,60	0,60	0,60	0,62
Az intézeti háztartás aránya a háztartásokban	0,42	0,35	0,36	0,34	0,35	0,39	0,39	0,39	0,37
A nagycsaládos háztartás aránya az egycsaládos háztartásokban	0,07	0,05	0,06	0,06	0,07	0,06	0,05	0,07	0,06
A családháztartásban élők aránya a háztartásban élők között	0,79	0,83	0,83	0,84	0,83	0,80	0,80	0,81	0,82

1. táblázat. A családok és háztartások egyes mutatói Pécsen és néhány megyei jogú városban

- egyéb vérrokonok (felmenők, egyenesági, oldalági rokonok) nincsenek,
- pocskolás van a háztartásvezetésben (több kis háztartás fenntartása fajlagosan drágább, mint egy nagyobb háztartásé),
- sok fölösleges lakóépület van a városokban (nagyobb alapterületű lakásokban kevés ember lakik),
- sok a pszichoszomatikus panaszokkal és kórképekkel jelentkező páciens (amit egészségügyi statisztikai adatokkal lehetne alátámasztani),
- az ifjúság neveltsége, teljesítménye feltehetőleg sok kívánnivalót hagy maga után...

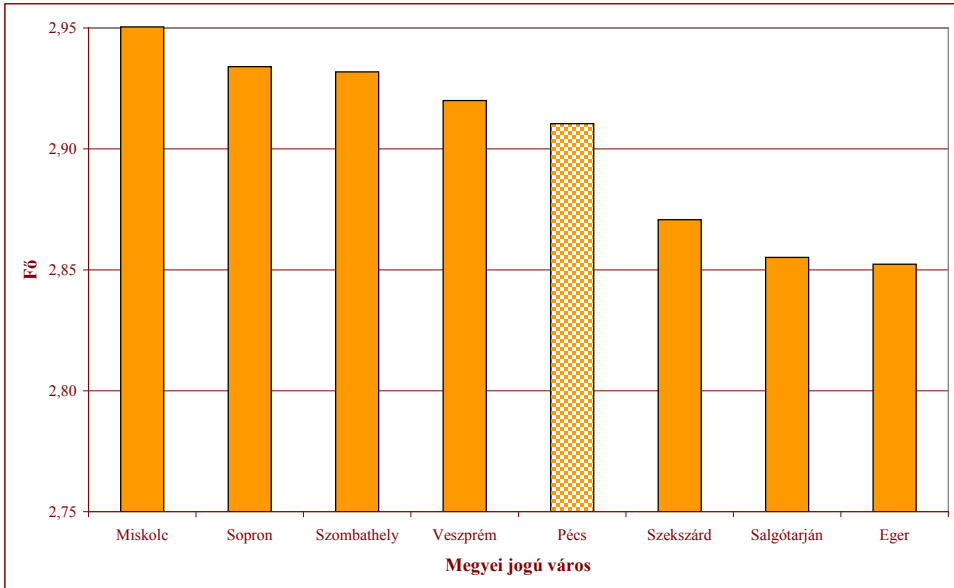
Szerfölött sajnálatos, hogy a nagycsaládos háztartás aránya az egycsaládos háztartásokban egyik város esetében sem éri el az 1%-ot! Az intézeti háztartás aránya a háztartásokban Pécsen a legmagasabb (42%), ami adódhat részben abból is, hogy Pécs iskolaváros, itt van az ország legnagyobb egyeteme, emiatt sok hallgató él intézeti háztartásban (vagyis kollégista). De más magyarázatok is vannak. Nyilvánvalóan, minden feltevést bizonyítékokkal kell megerősíteni ahhoz, hogy egy nagy biztonságú kijelentés lehessen belőle. Hasonlóképpen elemezzük végig az értékelési tényezőket.

Vajon mi lehet az értékelési tényezőkkel leírt jelenségeknek az oka? Ekkor kezdődik a városdiagnoszták nyomozó munkája; annak a kiderítése, milyen hatások állnak a jelenségek hátterében, miképpen értelmezhetőek a jelenségeket létrehozó folyamatok. Mindezek miatt fontos ezen értékelési tényezők, e városdiagnosztikai mutatóknak az ismerete.

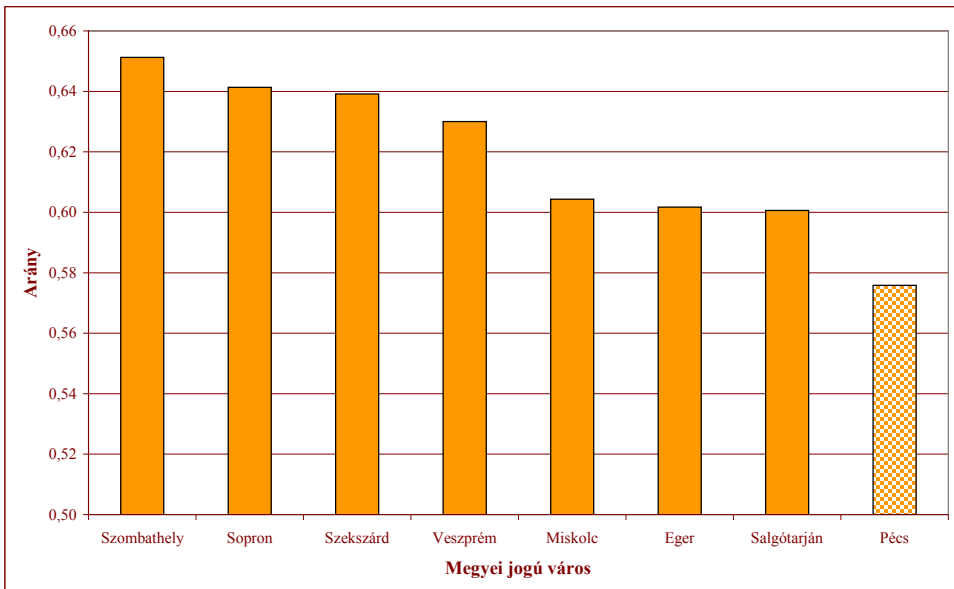
Diagnózis. Pécsre a kis létszámú, kétnemzedékes családok és a kis létszámú háztartások jellemzőek.

Városfejlesztési következmények. Mi adódik a várostervezők számára a diagnózisból? Nyilván törekedniük kell a kívánatos állapotok elérésére, vagyis ki kell tűzniük azt a nemes célt, miszerint növelni kell az egy családra eső családtagok számát, tehát a nagycsaládok és a többnemzedékes nagycsaládok számát. Ehhez komoly felkészültségű szakembereknek — sok egyéb más tényezőt, diagnózist is figyelembe véve — kell a városfejlesztési stratégiát elkészíteni, a „hogyan”-okra, a módszerekre és az eljárásokra javaslatot tenni.

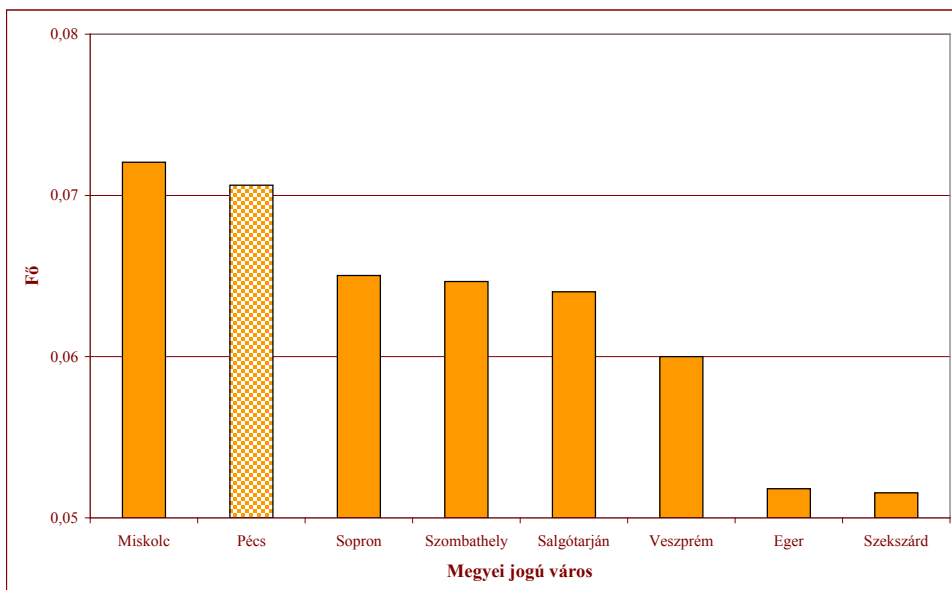
Grafikusan is megjelenítettem néhány értékelési tényezőt.

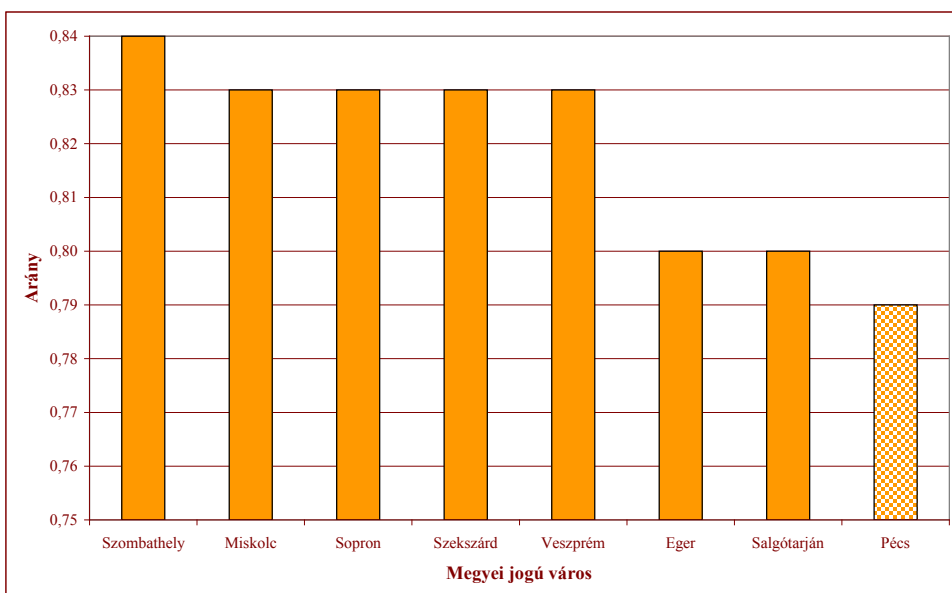
1. ábra. Egy családháztartásra jutó háztartástag Pécsen és néhány megyei jogú városban

2. ábra. A családháztartás aránya a háztartásokban Pécsen és néhány megyei jogú városban

3. ábra. A nagycsaládos háztartás aránya az egycsaládos háztartásokban

4. ábra. A nagycsaládos háztartás aránya az egycsaládos háztartásokban

Hasonlóan készítenénk, megfelelő szakmai protokollok szerint, a többi diagnózist. Még egyet röviden ismertettek. Ez bizonyos városi események kölcsönhatásának a valószínűségi becslése. Az értékelési tényezők mint események kölcsönhatásainak a becslésénél azt a kiindulási tapasztalatot használjuk fel, miszerint az egymással kölcsönkapcsolatban álló események rendszerében valamely esemény bekövetkezése módosíthatja a többi esemény bekövetkezésének a valószínűségét. A becslési algoritmus megadja, hogy az egyes események bekövetkezésének mekkora a valószínűsége az eseményrendszerben lévő kölcsönhatások figyelembevételével.

E becslési eljárással meghatározhatjuk a városfejlesztési eseményrendszerben (vektortérben) több, egymással összefüggő esemény együttes bekövetkezési valószínűségét, vizsgálhatjuk egyes események bekövetkezése (vagy be nem következése) tovaryűrűző hatását, továbbá kiküszöbölhetjük az egymással kapcsolatban álló eseményekre vonatkozó előrejelzések közötti ellentmondást. Természetesen itt is, mint mindegyik diagnosztizálási szakmai protokoll futtatásában, rendszerszemléletű megközelítést alkalmazunk.

Az alapadataink az esemény kezdeti valószínűsége, legnagyobb és legkisebb valószínűsége, esemenypárok közötti kapcsolat. Az adatok előállítás a PEVIR-ből közös vagy egyedi szakértői becsléssel történik. Az eredményt szakértők írásos, egyeztetett jelentésében értékelik.

Családföldrajz a városdiagnosztikában

Fölöttébb alkalmas a családföldrajz arra, hogy eredményeit a városdiagnosztikában felhasználjuk. A csíki öngyilkosságok kutatása kapcsán jutottam ama felismerésre, hogy egy-egy település térszerkezete és térszerveződése, valamint időszerkezete és időszerveződése hatással vannak a családok tagjainak viselkedésére, ennél fogva a közösség jövőjére. E jelenségek földrajzi módszerekkel is vizsgálhatóak.⁷ A családföldrajz új tudományos és kutatási lehetőségként felkeltheti még a társadalomföldrajz, a néprajz, a demográfia, a szociológia és a többi társtudomány művelőinek érdeklődését a közeljövőben, hisz az elsődlegesen és többségükben még mindig családokba, családi közösségekbe szerve-

⁷ Térbeli-helyzeti állapotok és változások leírása, ill. időbeli-fennállási viszonyok és időbeli-történeti változások feltárása, törvényszerűségek megfogalmazása.

zöldő emberek csoportjainak földrajzos nézőpontból történő vizsgálata immáron időszerűvé és egyben fölöttébb szükségsszerűvé is vált. Hiszen például a nemzet fogyása a kiscsaládok halódása révén lett először a tudomány, majd a politika tárgya... s a kiscsaládok halódásának okát pedig a földrajzi környezetben, jobbra a társadalmi-térbeli, közte a szellemi-lelki-erkölcsi környezet megváltozásában, tkp. romlásában kell keresnünk.

A családföldrajz — mivel létjogosultsága megteremtődött, kutatási lehetőségei és eszközei megvannak — lassan elfoglalja a helyét a tudományok rendszerében. Ismeretes, hogy a mai, már önállósult tudományágak valaha (éppen úgy, amiképpen manapság a családföldrajz) szintén gyerekcipőben jártak, s keletkezésük körül esetleg csak ötlet, feltevés, kutatási irányzat gyanánt léteztek; és hogy egy mostani elmélet vagy módszer majdan önálló tudomány lehet; s a valamilyen okból pedig önállósulni mégsem képes ismerethalmaz mégis módosíthatja egy-egy tudomány jellegét, szerepét, s befolyásolhatja egy-egy ismeretágnak a tudományok hatalmas épületében elfoglalt helyét.

A családföldrajz fő kutatási célja a földrajzi környezetnek a családfajtákra ható jelenségei térbeli megnyilvánulásainak értelmezése, magyarázata, a családfajták elterjedtsége térbeli jellegzetességeinek a leírása, törvényszerűségeinek a feltárása. Feladata, hogy a családfajtákra és mindennapi életükre vonatkozó helyzetfeltárással hozzásegítse a szakembereket és az érdekelt feleket az adott földrajzi térségben élő családok életminőségének a megőrzése és javítása érdekében szükséges intézkedések meghozatalához, a családok közérzetének javításához, illetve romlásának megelőzéséhez. Előnyös az is, ha ismerjük, hogy a családok életvezetése összefüggésbe hozható-e az adott földrajzi környezettel, vagy az pusztán a véletlen függvénye, ill. máshonnan származó hatások eredője. Így a családföldrajz a városdiagnosztika, ill. a városfejlesztési tervezetek készítéséhez sok-sok információt adhat hozzá.

A családföldrajzi kutatásban a családfajták földrajzi környezete függvényében vizsgáljuk a családi állást, a háztartások létfeltételeit, a család működési zavarait, az állami vagy a települési családpolitikát és a területi családügyi ellátást, a családok települési környezetét, a városiasodásnak a családokra kifejtett hatásait, a gazdasági mozgásfolyamatoknak a családfajták mindennapi életére kiható következményeit, az egészség-betegség családfajtákon belüli okait, a családtagok gyakori betegségeit, a jellegzetes devianciák előfordulását, a tizeseken, utcakapitányságokon, negyedmesterségeken belüli családokat,

szomszédságokat. A családnak mint a földrajzi környezetbe ágyazódott folytonos emberi létezőnek a meghatározásából indulunk ki, és a családfajtáknak a földrajzi környezetben való létezésére, életfeltételeire összpontosítunk.

A családföldrajz a társadalomföldrajz része. Ám a szerteágazó kapcsolatrendszeréből következik, hogy a családföldrajz által tanulmányozott jelenségek, problémák jelentős részét más tudományágak is vizsgálják. Így az azokban feltárt törvényszerűségek, tények, összefüggések a családföldrajz számára forrásul szolgálhatnak. Egy-egy családföldrajzi problémára csak több tudomány eredményeinek az összefogásával, rendszerezésével lehet felelni. Egy jól kidolgozott és karbantartott földrajzi információs rendszer pedig nagymértékben támogatja a környezeti folyamatok és a családfajták közötti közvetlen és közvetett kapcsolatok megértését (felosztott házasságok, csonka családok, halódó kiscsaládok, jellegzetes betegségek a családokban, családi megélhetési nehézségek térben és időben stb.). Természetes, hogy a családföldrajz és a városdiagnosztika számíthatnak egymásra.

A családföldrajzot Sárfalvi Béla néhai professzorom és Tóth József néhai pártfogóm emlékének ajánlom.

Pécs könyve, Pécs Város Ismerettára, városi és megyei értéktárak

A PEVIR felépítéséhez máris rengeteg adatom van, ugyanis 1999 óta gyűjtöttem azokat az általam tervezett négykötetes *Pécs lexikon* szócikkeihez. Aztán 2012 júliusában Garai Ildikó történész szerkesztővel felújítottuk a *Pécs lexikon* 1999-ben megkezdett, aztán pénzhiány miatt leállított, majd 2005–2008-ban Lantos Gábor tudós szerkesztővel kiegészülve tovább folytatott és lelkiismeretlen pécsiek által megakasztott szerkesztését. Az új sorozatnak most *Pécs könyve* a címe, megvan a szilárd alapja is: a hatalmas mennyiségű anyag a *Pécs lexikon* készítése idejéből maradt meg nekünk. Úgy gondoltam, nem hagyom veszni a fáradságos munkával összegyűjtött sok-sok adatot.

Tudvalevő, hogy 2007. július 31-én konzorciumot alakítottunk a négykötetes *Pécs lexikon* kiadására. Ám akiket meghívtam a Pécs Lexikon Konzorciumba, rútotl becsaptak és kijátszottak bennünket. Elorozták tőlünk a *Pécs lexikon* ötletét, szerkesztési és kiadási tervzetét, és határozott tiltásunk ellenére ki merészelték adni *a mi Pécs lexikonunkat*. Ráadásul súlyos erkölcsi és mintegy 45 millió Ft-os anyagi kárt okoztak nekünk. *Pécsi lexikonorzók* c. készülő

könyvemben dolgozom fel az erkölcstelenség eme égbekiáltó pécsi esetét — okulásul a jövő nemzedékeinek.

A 2010 decemberében megjelent *Pécs lexikon* egy átgondolatlanul, kapkodva összeállított, szakmai és tipográfiai hibákkal teli szótár lett. Mi, korábbi szerkesztők, nagyon is jól tudtuk, hogy miután a lelkiismeretlenek elorozták tőlünk a *Pécs lexikon* ötletét, szerkesztési és kiadási tervezetét, nem lesznek képesek rendesen megszerkeszteni a *Pécs lexikont*, mivel nem értenek hozzá. A teljesen kidolgozott szerkesztési tervezetünk nem került a lexikonozókhoz, s nem lett az övüké az akkor (2007-ben) 12 000 címszót tartalmazó adatállományunk és a 7000 darabos képtárunk sem. Pedig nagyon is szerették volna ezeket is megszerezni! Mindenféle cselfogással próbálkoztak, hogy kicsalják tőlünk a 12 000 címszót és a 7000 képet. (Megjegyzem, ma már 20 000 címszavunk van!) Egyébiránt a rosszul összeállított *Pécs lexikonból* az alapos szerkesztési tervezet hiánya és a kapkodás miatt kimaradt sok érdemes pécsi személy s egyebek is. Az engedélyünk nélkül kiadott *Pécs lexikon* mindössze 4700 címszót jegyez, ezzel szemben egyedül a mi névtárunkban jelenleg 6500-nál is több a felsorakoztatott személyek száma, s ez csak gyarapodik.

A *Pécs könyve* sorozat kiválóan illeszkedhetik a PEVIR-hez. 13 kötetesre tervezzük. Ebből hét kötet B/5-ös formátumú, egyenként 30-35 ív terjedelmű (480–560 oldal kötetenként). Elsősorban kellemes, rácsodálkozó olvasásra szánjuk őket. A másik hat kötet B/4-es formátumú, 20-25 ív (320–400 oldal kötetenként). Mivel ezek szakkönyv-atlaszok lesznek, tartalmuk főleg elmélyült tanulmányozásra való. Műfajilag szemelvény, szakkönyv, szöveggyűjtemény, enciklopédia, adattár, értelmező szótár, képtár, atlasz gyanánt jellemezhető a készülő csodálatos mű.

Az első három kötet a *Szemelvények*, amikben Pécsről (és részben Baranyáról) szóló régi szövegeket közlünk, képekkel, ábrákkal — tárgykörönként, azaz fejezetekbe szedve (pl. korabeli helyiratok, lexikonok, tudományos művek, szépirodalmi alkotások, egyéb tanulmányok, újságok, folyóiratok stb. kivonatai vagy teljes szövegű utánközlések).

A IV–V. kötet jeles pécsi vagy Pécshez valamiképpen kötődő személyek és családok adattára. E kötetekben szócikkek vannak.

A VI. kötet értelmező szótárakat tartalmaz (pl. latin, török és német szakszavak értelmező szótára; egyházi, közigazgatási, várepítészeti stb. értelmező szótárak).

A további kötetek már *szakkönyv-atlaszok*, B/4-es nagyságúak.

A VII–VIII. kötetben Pécs történelme sorjázik majd (időrendi táblázatokkal, ábrákkal, térképekkel, fényképekkel, rajzokkal bőségesen illusztrálva), közterületek, épületek, intézmények, vállalatok, újságok, helyek, egyesületek, alapítványok, szobrok stb. bemutatásával. E rész történelmi enciklopédia. Itt az író munkatársak hosszabban fejthetik ki tárgyukról az olvasóknak szánt tudnivalókat.

A IX–X. kötet Pécsnek és közvetlen környékének a természeti viszonyait rögzíti (földrajzi helyzet, földtan, kőzetek és ásványok, földalaktan, vízrajz, talaj, éghajlat, időjárás, a csillagos égbolt Pécs felett, flóra és fauna stb., stb.). Ez a természettudományi enciklopédia, természetesen gazdagon díszítve.

A XI–XII. kötetben Pécs népesedési, társadalmi-gazdasági, vallási, kulturális, oktatási, néprajzi, tudományos stb. viszonyait taglaljuk időbeli rendezettségben. Ezt is enciklopédikusan írjuk meg, az oldalakat ábrákkal, fényképekkel kellőképpen illusztrálva.

A XIII. kötet — ismét B/5-ös formátumú — összehasonlító statisztikai táblákat, név- és tárgymutatót, irodalomjegyzéket, képjegyzéket, földrajzi és egyéb érdekességeket tartalmaz.

Persze a kötetek száma, sorrendje, beosztása, tartalma, terjedelme — változni fog annak függvényében, ahogyan a munkatársakkal haladunk előre, s látjuk, mi fontos és mi nem; illetve ahogyan a tárgykörök egymáshoz viszonyított arányát alakítgatjuk. Hatalmas mennyiségű anyagunk van. Reméljük, lesznek tudós munkatársaink, akikkel megoszthatjuk nemes feladatainkat, és kapcsolódhatunk a pécsi városi információs rendszerhez.

Tudnunk kell azt, hogy egy-egy könyv-atlaszban a tárgykörök alatt mekkora címtartalmat fejthetünk ki. (Az első hat kötetet és a XIII.-at [mert más a jellegük a könyv-atlaszokénál] figyelmen kívül hagyva.) A tárgykörök szabatos levezetése egy-egy kötet terjedelme miatt fontos, még a digitális kiadásban sem léphetjük át a terjedelmi korlátot. Egy-egy tárgykörön belüli tartalomra *általában* 5-6 B/4-es oldal áll rendelkezésre (illusztrációkkal együtt). Kivételek azonban lesznek, ilyen például a Székesegyház vagy a Széchenyi tér bemutatása, ami 10-12 oldalt is elvisz majd.

A szakkönyv-atlaszok — amint azt az elnevezés is sugallhatja — az atlasz-szerű megjelenés mellett szakkönyvek is egyben, bőven tartalmazznak majd szakszövegeket is, és a világon egyedülálló alkotások lesznek, amelyek éppúgy

szolgálják majd a családi, a közösségi és az egyéni szórakozást, mint az iskolai oktatást, az otthoni tanulást és a városdiagnosztikát. A könyv-atlaszokban Pécs történelmi korszakait a város természeti viszonyaival, kultúrtörténetével és régészetével, gazdasági életével és közlekedésével, tudományos, művészeti életével és híres oktatási intézményeivel együtt, irodalmi idézetekkel, ábrákkal, képekkel stb. kísérve dolgozzuk fel. Térképészeti, oktatási és tipográfiai szempontból is úttörő kiadványok lesznek.

Újszerűségüket az iskolai oktatásban az adja meg, hogy több tantárgy között teremtenek bensőséges kapcsolatot, egységes egésszé gyúrva a térben és időben közeli-távoli eseményeket, adatokat, összefüggéseket, ám megtartva azok sokszínűségét, sajátosságait. A szerkesztőink által didaktikusan rendszerezett ismeretanyag a térképek, ábrák, fényképek, rajzok, képző-, iparművészeti és építészeti alkotások, szépirodalmi idézetek, táblázatok egységes szerkezetével átfogó képet nyújt Pécs egy-egy korszakáról. Bár a könyv-atlaszok az iskolai és egyetemi tankönyvektől részben függetlenek lesznek, mégis kiválóan használhatják majd őket a diákok és a hallgatók, akár egyénileg, akár a családdal, a barátokkal együtt, illetve a városdiagnoszták. Szép kivitelükkel méltán arathatnak figyelmet a könyvbarátok és a -gyűjtők körében is.

Toborozzuk a *Pécs könyve* sorozat szerkesztőit, munkatársait, a szakmai és nyelvi lektorokat és a nyomdászokat (nyomdai grafikusokat, tördelőket, korrektorokat). A nyomda is megvan már.

A szerkesztőségen túl megalakítunk még egy ún. szerkesztőbizottságot. Ez amolyan erkölcsi grémium, védnöki testület a kiadás segítésére. E bizottságba felkérendők: polgármester, rektor és volt rektorok, dékánok volt dékánok, akademikusok, kiemelkedő pécsi tudósok, egyházi vezetők, közéleti személyiségek, a közgyűjtemények igazgatói (megyei-városi könyvtár, egyetemi könyvtár, levéltár, múzeum), híres pécsi sportolók, iskolaigazgatók, Kossuth-díjasaink, díszpolgáraink, egyéb önkormányzati intézmények vezetői, íróink, képzőművészeink, építészeink, jelentősebb gazdasági társaságok igazgatói és így tovább. A szerkesztőbizottság elnökének jelenlegi kiváló polgármesterünket kérem fel. Örökbecsű művek készülnek 13 kötetben! (Vagy még több lesz!)

A célunk most az, hogy álljon fel a szerkesztőség (15-20 fő) és a munkatársi gárda (100-120 fő) — földrajzosok, régészek, történészek, néprajzosok, művelődés-, művészet- és sajtótörténészek stb., stb., és a szerkesztőbizottság (100-120 fő). *A Pécs könyve munkálatait addig nem kezdjük el, amíg a munka-*

társak tiszteletdíjára szánt pénzüsszeg nincs a számlánkon. Pusztán csak összehasonlításként: a 2013-as ún. pécsi színházi fesztivál 130 millió Ft-ot emésztett fel, ehhez a pécsi polgármesterség 65 millió Ft-tal járult hozzá. Ha nekünk is megszavaz legalább ennyit a közgyűlés, elkészülhet a *Pécs könyve* digitális kiadása.

A *Pécs könyve* sorozatot először digitálisan jelentetjük meg. A digitális kiadás könnyen javítható, átdolgozható, felújítható, bővíthető, bizonyos időközönként újra és újra kiadható és a PEVIR-rel összefűszülhető. Nyomtatásban akkor jövünk ki a kötetekkel, ha lesz rá pályázati pénzünk. (Nem lesz mindig erkölcsi és pénzügyi válság!) S nem egyszerre jelentetjük meg a *Pécs könyve* sorozatot a viszonylag magas eladási ár miatt (4 ezer Ft egy-egy B/5-ös kötet; 8 ezer Ft egy-egy szakkönyv-atlasz), hiszen az elszegényített pécsiek nem tudnák egyben megvásárolni a sorozatot, hanem félővenként lehet kijönni egy-egy hagyományosan előállított kötetel.⁸

A *Pécs Város Ismerettára* viszont digitális adat- és információtár, az előbbieken fölül készülhet, a *Pécs könyve* szerkesztésétől, digitális és/vagy nyomdai megjelenésétől függetlenül lehet megalkotni tudós és szakavatott szerkesztők részvételével, akik a pécsi városi információs rendszert is szerkesztik. Az ismerettárat az interneten mindenki olvashatná. Ehhez is komoly költségvetés kell, akárcsak a *Pécs könyvéhez*. E feladatot sem lehet befejezni (csak abbahagyni). Nemzedékeken át készülhet, az ismerettárat állandóan kell fejleszteni, bővíteni, javítani. Hiszen az adatfolyam végtelen. Az adatokat célszerűen válogatni és rendezni kell ahhoz, hogy felhasználhatóak legyenek az ismerettárban. Ha megindul a szerkesztése, a *Pécs Város Ismerettára* a világon egyedülálló és más települések által követésre méltó tervezet lesz.

A városi és a hasonló elvek alapján készítendő megyei ismerettárunk összekapcsolódhatik a városi információs rendszerrel, a városdiagnosztikai rendszerrel és az ún. városi és megyei értéktárral is. Ezáltal is lehetne pénzeket megtakarítani a városi és a megyei önkormányzatnak is. Tehát megfontolandó javaslatom!

⁸ A *Pécs könyve* sorozat szerkesztési elveiben, kialakításában más lesz, mint a Pécs Története Alapítvány által eddig megjelentetett és ezután kiadandó kötetek.

Pécsi senyvesztőtelepek.
Itt aztán volna mit diagnosztizálni a városfejlesztési tervezethez...

VÁROSFEJLESZTÉSI ALAPELVEIM

Pécs fejlesztésének is a lakosság foglalkoztatottságának a növelése, a jövedelmek tisztességesen elvégzett munka révén történő folyamatos gyarapítása, az életszínvonal emelése és az életminőség javítása, a családok elégedettségének, boldogulásának a jobbítása. E nemes célok megvalósításában maguk az öngazgató közösségek lehetnek a fejlesztés eredményeinek az ösztönzői, létrehozói és kedvezményezettjei egyben.

Az én egyes számú alapelvem a hagyományos nemzeti öngazgató közösségek helyreállítása, és egybeszervezése a polgármesterséggel. Ez tehát igazi paradigmaváltás (amit oly sokan kívánnak!), és erre lehet a város sikeres fejlesztését ráépíteni. Ha nem ekképpen állítandó össze a legújabb városfejlesztési tervzet, pusztán hasonló tartalmú szöveg lesz belőle, mint a korábbi tervzetekből, amelyikben egyikében sincs semmiféle paradigmaváltás.

Tehát az I. számú alapelvem: a tizesek, utcakapitányságok negyedmesterségek visszavezetése Pécs mindennapi életébe, és ezek mindennapi működésének az egybeszervezése a polgármesterséggel. A negyedmesterségekkel kell elkezdni a város lakossága öngazgató közösségeinek a megszervezését. (130-nál is több településrész van a városban! Ami nem jelenti azt, hogy 130-nál több negyedmestert kell megválasztanunk. Amint említém, 20-21 negyedmesterséget lehet kialakítani Pécssett.)

A II. számú alapelvem: az öngazgató közösségekkel együtt, azok révén szervezni, véghezvinni a megújulást, a város felemelését úgy természeti és épített környezetében, mint társadalmában, gazdaságában és egyebekben.

A III. számú alapelvem: a használható nemzeti hagyományok újjáélesztése a városban.

A IV. számú alapelvem: a többenemzedékes nagycsaládok fokozatos visszavezetése, visszaszervezése a nemzet életének mindennapjaiba, így Pécssett is.

E fejlesztési alapelvek átültetésének vannak folyamányai, kiegészítő elvei és alapértékei.

Alapértékek

Hunor–Magyar-féle erkölcsi értékrend, hagyományaink és adottságaink; rendszeres önkéntes munka; a természeti és a társadalmi környezet védelme; a pécsi lakosság elégedettségi mutatójának a szakadatlan javítása; nagytérsegi szerepünk erősítése; a leendő negyedmesterségek fejlettségi különbségének kiegyenlítése; együttműködés és verseny a negyedmesterségek között; szerkezeti, mentális, intézményi, ügyintézési változások, összedolgozás más városokkal a megyében és Kárpát-medencei hazánkban; némi alkalmazkodás az európai uniós kívánalmakhoz.

Folyományok

A lakossági közösségek szétforgácsolódása helyett az öngazgató közösségek erősítése, javaslataik érvényesítése; Pécs valóban váljék olyan várossá, amelyben — Csaba Ders városi főépítész szavaival — jó élni; mennyiségi fejlesztés helyett minőségi városfejlesztés; fenntartható fejlődés helyett mértéktartó fejlődés; a természettől, a természetes rendtől eltávolodó életmód helyett a természethez, a természetes rendhez visszataláló életmód; a táj elértéktelenítése, tönkretétele helyett (lásd pl. a biomasszára alapozandó energiatermelést!) a táj helyreállítása így tovább.

Erkölcsi kiegészítő elvek

Magasztosság, mértéktartás, tisztesség, becsületesség, együttérzés, segítés egymásnak, önkéntesség, összhang, türelem és így tovább.

Gazdasági kiegészítő elvek

A lehető legnagyobb mértékű önellátás, függetlenedés ott, ahol lehet; minőségi gazdasági növekedés: *összefogás a környező falvak tizeiseivel*; adósság megszüntetése; a „kék gazdaság” működtetési elveinek a ráillesztése a tizesek szövetkezéseire; kis üzemek, műhelyek építése; helyi pénz, helyi kereskedelem, saját szállítás, egymás közötti elszámolás (csalárd bankok kiiktatása), a minőség és a mennyiség egyensúlya, arany középút és így tovább.

Ajánlott fejlesztéseim és egyebek

Pécs-Baranya Tájkert¹ létrehozása, a tettyei reneszánsz palota újjáépítése, ipari kisüzemek, szövetkezetek, tizesműhelyek, feldolgozóüzemek, konyhakertek, gyümölcsösök, a pécsi pincesor megépítése Bálics, Donátus, Ürög vagy az Aranyhegy környékén egy szép és alkalmas helyen, energia- és élelmiszerbiztonság, különféle önkéntes munkaközösségek szervezése a negyedekben, sport, természetjárás, idegenforgalom. Viselkedés köztereken, buszon, városi rendezvényeken, iskolában. Építőtáborok egy-egy negyedmesterségben; sport- és egyéb versenyek, vetélkedők a negyedmesterségek között. Fontos a negyedmesterségek, utca kapitányságok járőrszolgálatának a beindítása; a tizesbírók és az utca kapitányok képesek megszüntetni a falfirkálást, rongálást, rendetlenséget, a bűnözést és az egyéb erkölcstelenségeket, mi több, a hajléktalanságot is mérsékelhetik, megszüntethetik, valamint gátat vetnek a nemi fogyatékoságok terjedésének, a gyermekek molesztálásának; segíthetik az iskolai nevelést.

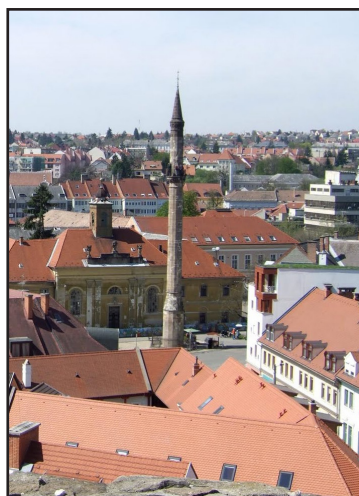
Városdiagnosztika

A városdiagnosztikai rendszer megtervezése, felépítése, a szakmai protokollok és mutatók kidolgozása, elégedettségi mutatók mérése, felmérések fél-évente a leendő negyedmesterségekben, összehasonlítások más városok teljesítményével, Zwicky-skatulyák a tervezésben, BiVEL-táblák, problémaazonosítók és egyebek.

Eger és Pécs testvérvárosi kapcsolata

Azt javaslom Eger és Pécs vezetőinek és polgárainak, hogy legyünk egymás testvérvárosa! Mily szép lenne! Mivel egyébként is sok hasonlóság volt és van köztünk (földrajzi fekvés, középhegység mögöttünk, folyó hiánya, szőlőkultúra, borvidék (jellegzetes fajták: Bikavér, Cirfandli), vár, városfal, török uralom, minaret, barokk építészet, püspökség/érsekség, ferences barátok, betelepített német lakosok, jogakadémia, püspöki/érseki tanítóképző, felsőoktatás, kedves utcák, gyönyörű panorama stb.). És a két leendő testvérváros segítse egymást a jövőben egyben s másban az ősi Hunor–Magyar erkölcsi értékrend szerint.

¹ Bővebben lásd a következő oldalakon.

Eger — leendő testvérvárosunk?

Pécs-Baranya Tájkert

1. Miért jó, miért hasznos nekünk a Pécs-Baranya Tájkert?

A pécsi járásban a nyilvántartott munkanélküliek aránya a legmagasabbak között van. *Mintegy 3000 (!) munkahelyet teremthetünk a Pécs-Baranya Tájkert kiépítésével.* Nem kell külföldi befektetőkre várnunk a város gazdaságának fejlesztésére, hanem mi magunk teremtjük meg a feltételeit *a saját kétkézi munkánkkal.*

Bemutatjuk megyénk paraszti kultúráját, a pécsi és a baranyai polgárok életét a XVIII. század elejétől fogva; terjesztjük a többnemzedékes nagycsaládoknak a nemzet életébe való visszavezetésének a gondolatát, az önkéntes lakossági szerveződések (főképpen a Pécsi Tizes Szervezet) fontosságát, a természethez közeli, egészséges közösségi életmódot, felmutatjuk a nemzet kulturális örökségét, bemutatjuk a jövőendő ökoházait, műveljük a lakosságot, reményt öntünk a szívekbe.

2. Hol hozzuk létre a Pécs-Baranya Tájkertet?

Pécs város déli közigazgatási határain belül és a pécsi járás déli területein. Az építkezés folyhat szakaszosan, kezdve Pécs déli részén, majd áttérve a pécsi járás déli területeire. A tájkert építési területeit a pécsi önkormányzat és a falvak önkormányzata a rendelkezésünkre bocsátja. Ehhez az érintett falvak és Pécs együttműködésére van szükség. És nemcsak ebben, hanem a tájkert jövőbeli fenntartásában, a munkaerő toborzásában, a tárgyak gyűjtésében, a termelés beindításában, az idegenforgalom szervezésében stb.

I. LEHETŐSÉG	II. LEHETŐSÉG	III. LEHETŐSÉG	IV. LEHETŐSÉG
A Malom-völgyi tó közvetlen környéke	Pellérd	Pogány	Nagykozár
	Aranyosgadány	Pécsudvard	Bogád
	Gyód	Kozármisleny	Romonya
	Keszü	Szemely	Ellend
	Kökény	Lothárd	Magyarsarlós

1. táblázat. A Pécs-Baranya Tájkert lehetséges helyszínei

3. Miben több a Pécs-Baranya Tájkert egy hagyományos skanzennél?

Nemcsak a múlt baranyai paraszti kultúráját mutatjuk be, hanem a múltbéli pécsi városi életet is. Ezenfelül Pécs testvérvárosainak néhány jellegzetes épületét és az abban folyó életet, valamint a baranyai falvak testvérfalvaiét is. Továbbá felépítjük a jövőendő többnemzedékes nagycsaládjainak különféle, ún. ökoházait is. Tehát nem hagyományos skanzent építünk, hanem nagy kiterjedésű tájkertet, és ebben még felépítjük tágabb hazánk, a Kárpát-medence és külön még Baranya domborzatát is. Arborétumot, fűvészkertet, földtani kertet is létrehozunk. A *Pécs-Baranya Tájkert* nem csupán látványosság, hanem ún. *élő múzeum* és gazdasági vállalkozás lesz, amiben az ott élő lakosok mindennapi élete zajlik.

Bemutatandó, felépítendő, létrehozandó tehát:

- a) a hagyományos baranyai paraszti kultúra,
- b) a hagyományos pécsi városi kultúra és a pécsi vár,
- c) a testvérvárosok és -falvak kultúrája,
- d) a jövőendő többnemzedékes nagycsaládjainak az ökoházai,
- e) Baranya és a Kárpát-medence domborzata,
- f) földtani kert, bányajáratok,
- g) arborétum, fűvészkert, génbank
- h) kis üzemek, szövetkezetek
- i) stb.

4. Milyen népcsoportok életét mutatja be a Pécs-Baranya Tájkert?

Német, cigány, bosnyák, sokác, horvát, rác, zsidó, görög, bolgár, magyar és a testvérvárosok, -falvak népeinek az életét.

5. Kik tervezik, fejlesztik a Pécs-Baranya Tájkertet?

Idevalósi néprajzosok, mezőgazdasági mérnökök, emlékező paraszt-emberek, pénzügyi szakemberek, jogászok, építészek stb., és a külföldi testvérvárosok, testvérfalvak szakemberei. A szakmai háttér megvan (néprajzi múzeum, egyetem, könyvtár, építész irodák...).

6. Hogyan kezdődik az építkezés a Pécs-Baranya Tájkertben?

Tájégségek szerint, mindegyiknek van tervezési és kivitelezési felelőse.

Ormánság	Szigetvidék
Drávaszög	Sárköz
Geresdhát	Kelet-Mecsekalja
Hegyhát	Völgység
Baranyazug	Közép-Baranya

2. táblázat. Baranyai tájegységek

A pécsi jellegzetességek és a jövőendő többnemzedékes nagycsaládjai ökoházainak építésénél hasonlóképpen, és ugyanúgy az arborétum, a földtani kert, a Kárpát-medence vagy Baranya domborzatának stb. elkészítésénél, ill. a külföldi testvérvárosok és -falvak esetében.

7. Mibe kerül a Pécs-Baranya Tájkert létrehozása?

Pécs város, Baranya megye és a magyar állam eleinte, az első néhány esztendőben, évente 500 millió Ft támogatást biztosítana (1,5 milliárd Ft/év), később ez — a bevételek növekedésével — csökken. A tájkert hosszú évtizedeken keresztül fejleszthető, bővíthető. A foglalkoztatási alapból úgy pályázunk a munkahelyek létesítésére, ahogy a tájkert épül, bővül.

8. A Pécs-Baranya Tájkert bevételei

Két-három év múlva komoly bevételekre tehetünk szert idegenforgalomból, falusi turizmusból, szállásbiztosításból, népi tanfolyamokból, a megtermelt és előállított házi készítésű áruk eladásából, gyermekeknek és fiataloknak szervezett nyári és téli táborokból, üdültetésből, kiadványokból, raktározásból, konferenciák rendezéséből stb. Tárgyi és pénzübeni felajánlásokat is fogadunk, ill. pályázunk.

9. Miket termelhet, ill. állíthat elő a Pécs-Baranya Tájkert?

Növényi és állati termékeket termelhetünk hagyományosan (tejtermékek, hentesáru, méz, gyümölcsök, zöldségek, virágok, facsemeték, magok, gyógynövények, aszalt gyümölcsök, félkész termékek...), ill. szőtteket, szőnyeget, szöveteket, ruhákat, bábokat, játékokat, edényeket, bútorokat, kovácsoltvas tárgyakat, szerszámokat... állíthatunk elő. Növényi és állati génbankot is alapítunk. Elkészítjük a régi arató- és cséplőgépeket, egy-egy Hoffer-traktort, gőz-

mozdonyt, vasúti kocsikat, „erdei” vasutat stb. A termékek tárolása saját hűtőházakban, górékban, raktárakban történik. A lehetőségek szinte korlátlanok, ötlet van bőven.

10. A házi termények, termékek, áruk értékesítése

Saját bolt- és üzlethálózaton keresztül.

11. Milyen gazdasági elvek szerint működik majd a Pécs-Baranya Tájkert?

A tájkertet és a vállalkozást a „kék gazdaság” és a permanens mezőgazdasági kultúra elvei szerint működtetjük a megye parasztságának sok-sok tapasztalatát is felhasználva, teljes termelési-értékesítési láncot létrehozva.

12. Mi épül meg a Pécs-Baranya Tájkertben?

Házak, templomok, kocsmák, fonó, szél- és vízimalom, vasútvonal, kisvasút, vasútállomás, bakterház, falusi népszínház és mozi, fogadók, sátoztábor, strandfürdő, raktárak, kovácsműhely, pékség, mészárszék, istállók, „állatkert”, vízisínház, előadóterem, állandó és időszakos kiállítási terem, különféle kézműves műhelyek, nyomda, borpincészet, konferencia- és bálterem, különféle kisüzemek, parkoló és így tovább. Az épületek nem díszek, azokban a tájkert munkatársai életvitelszerűen laknak és dolgoznak.

13. Kik építik fel a Pécs-Baranya Tájkertet?

Pécsi és megyei vállalkozók, és számítunk a megye lakosságának, különösen ifjúságának az önkéntes munkájára, azaz építőtáborokat szervezünk nyaranta, telente, ill. hétvégeken is biztosítunk önkéntes munkára lehetőséget a lakosságnak. Ezáltal olcsóbbá tesszük a kivitelezést. Meg aztán hatalmas erőket terelünk jó útra!

14. Kulturális-oktatási foglalkozások a Pécs-Baranya Tájkertben

Tanfolyamok, tárlatvezetés, különféle műhelymunkák iskolásoknak és felnőtteknek, aratás, aszalás, befőzés, eltevés, sütés-főzés, háztartásvezetés, állattartás, fogathajtás, lovaglás-lóápolás, íjászat, baranta, rovásírás, állattartás és állatgondozás, kovácsolás, batikolás, tojásfestés, fafaragás, szövés-fonás, népi gyógy módok, népzene, mesemondás, regölés, kosárfonás, bőrzés, gyertyaöntés, szappanfőzés...

15. Rendezvények a Pécs-Baranya Tájkertben

Esküvő, mise, kiállítások, népi versenyek, konferenciák, filmvetítés, felvonulások, búcsú, népi ünnepélyek, halottbúcsúztató, jeles napok, aratóbál, vurstli, szüret és szüreti bál, gyermekjátékok, sportesemények... Minden héten, minden hónapban az éves terv szerint zajlanak a rendezvények.

16. Tájékoztató

Elektronikus honlapot, kisebb, színes kiadványokat, digitális és nyomdai megjelenésű könyveket készítünk, tájékoztató központot, helyi rádiót és TV-t, kutatóintézetet hozunk létre.

17. Összefogás a Pécs-Baranya Tájkert létrehozásáért

A tájkert összehozza a megye lakosságát. Pécs város, Baranya megye és a falvak anyagilag és szellemi ráfordítással is támogatják a tájkert működését. A testvérfalvak és testvérvárosok a házaikat saját maguk építik fel, a tárgyaikat felajánlják. Az ökoházak fűtését-hűtését bemutató cégek szintén hozzájárulnak anyagilag a berendezésekhez.

18. A Pécs-Baranya Tájkert bővítése

Egy-két évtized múltán a tájkertet az egész Kárpát-medence tájaira is kibővíthetjük. Ötleteket a bővítésre a baranyaiaktól és a pécsiektől is várunk.

19. A Pécs-Baranya Tájkert mint a megye legnagyobb munkáltatója

A városunk nem fog a fejlődésben megrekedni, hiszen a tájkert építése hosszú évtizedekre ad gazdasági és kulturális fejlesztési lehetőséget a pécsi és a baranyai lakosoknak, munkát a lakosságnak, bevételeket hoz a környéknek, segíti az egészséges, a természetes életmódhoz való visszatérést.

A *Pécs-Baranya Tájkert* megépítését, fejlesztését bele lehet foglalni a város településfejlesztési tervébe is. A további részleteket pedig alaposan ki kell dolgozni megfelelő képzettségű szakemberekkel.

Szép kezdeményezés a tájházak működtetése is

A mecseknádasdi tájház

A XVIII. század elején a Rajna mellékéről, Hessenből érkező németek építészetét, lakáskultúráját, egykori életmódját mutatja be

ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZATOK

Ha az öniszervező közösségek, a tízesek, utcakapitányságok, negyedmesterségek elterjedtek lennének Pécsen, gyökeresen megváltoznának a város mindennapjai — jó irányba, kedvezően. Az alábbi táblázatokban *néhány* tényezőt, jelenséget hasonlítok össze azok várható állapotára, helyzetére nézve, két szempontból: 1. ha nem történik semmi, azaz Pécs mégsem lesz az öniszervező közösségek városa, e szempontból szervezetlen marad a város és 2. ha a városfejlesztési koncepcióba mégiscsak belevesszük az öniszervező közösségek fokozatos kiépítését, a város életébe való visszaszervezését.

Felhívom az Olvasó figyelmét: statisztikai jelenségeket becsülök anélkül, hogy számszerűsíteni, bizonyítani tudnám a leendő öniszervező közösségekben megtörténendő kedvező minősítésű események, esetek bekövetkeztét. Ezért a két különféle állapot összevetésére a „gondolatkísérlet” marad. Ez a természet-tudományokban, különösen az elméleti fizikában, általánosan elfogadott módszer. Én most a pécsi öniszervező közösségek jövőbeli szerepének, a visszaszervezésük után várható igen kedvező állapotoknak, folyamatoknak a megítélésére alkalmazom. A minősítéseim, előrejelzéseim, jóslataim persze megkérdőjelezhetőek, vitathatóak — kinek-kinek a vérmérséklete, a tárgykörrel való előzetes ismerete, tudása, képzelete szerint.

Egy dologban azonban senki sem kételkedhet. És ez a *szülővárosom iránti hűségem*, fejlődése és lakói boldogulása iránt érzett elkötelezettségem, felelősségem és tenni akarásom. De mindannyiunknak együtt, közösen kell eltüntetnünk az antihuniák 65 éves, 1945 és 2010 közötti esztendőkből hátrahagyott dicstelen, a szakértelmet ugyancsak nélkülöző, ám a rontást, rombolást, a város kifosztását, eladását, a lakosság betonlyukakba, senyvesztőtelepekre, méltatlan életkörülmények közé kényszerítését annál nagyobb lendülettel végző tevékenységének undorító nyomait.

GONDOLKODÁSMÓD		
Tényező, jelenség	Ha szervezetlen marad a város	Ha lesznek tizes közösségek
Erkölcsei állapot	problémás	javul
Vallási élet	teng	megerősödik
Lakossági összetartozás	alig	felderősödik
Pszichológiai zavaripar	terjed	visszaszorul
Gondolkodási tartalmi zavarok	terjednek	megszűnnek
Idegen hatások	terjednek	visszaszorulnak
Törvénytiszteltet	senyved	természetes
Tágabb közösségi kapcsolatok	alig vannak	felderősödnek
...

CSALÁDI ÉLET		
Tényező, jelenség	Ha szervezetlen marad a város	Ha lesznek tizes közösségek
Gyermekszám	csökkenő	növekvő
Családnagyság	2–4 fő	10–15 főnél több is lehet
Gyermeknevelés	hiányos, nem törődöm	lényegesen javul
Felnőtté válás	problémás	jelentősen javul, rendes
Művi vetélés	jelenlegi szinten marad	csökken
Munkamegosztás	a teher az anyára hárul	természetes és képességek szerint
Családi gazdálkodás	sorvad	erősödik
Az anya túlterhelése	megmarad	a feladatok eloszlanak
Családon belüli erőszak	növekszik	elhal
Gyermekbántalmazás	növekszik	elhal
Idősek a családban	nincsenek	együtt élnek a gyermekeikkel
Rokonok a családban	nem számottevő	együtt élnek a többivel
Hagyományok	alig vannak	megerősödhetnek
„Népi kultúra”	sorvad	erőre kap
Szomszédsági együttműködés	alig	növekszik
Csonka családok száma	növekszik	csökken
Válások száma	növekszik	csökken
Individualizmus	növekszik	csökken
Hajléktalanok	többen lesznek	számuk csökken
...

TÁRSADALMI DEVIANCIÁK		
Tényező, jelenség	Ha szervezetlen marad a város	Ha lesznek tizes közösségek
Bűnözés	növekszik	mérséklődik, csökken
Kábítószer-fogyasztás	növekszik	mérséklődik, csökken
Prostitúció	növekszik	mérséklődik, csökken
Korrupció	növekszik	mérséklődik, csökken
Alkoholizmus	növekszik	mérséklődik, csökken
Homoszexualitás	terjed	megszűnik
Pedofília	terjed	megszűnik
Dzsenderizáció	terjed	megszűnik
Homoszexualizáció	terjed	megszűnik
Egyéb nemi fogyatékoság	terjed	megszűnik
Szexuális szabadosság	terjed	visszaszorul
Pornográfia	terjed	visszaszorul
Ízléstelen sajtó, TV	terjed	visszaszorul
...

EGÉSZSÉGI ÁLLAPOT		
Tényező, jelenség	Ha szervezetlen marad a város	Ha lesznek tizes közösségek
Szív- és érrendszeri betegségek	növekszenek	csökkennek
Rákos betegségek	növekszenek	csökken
Emésztőrendszeri fekélyek	növekszenek	csökkennek
Allergiafajták	növekszenek	csökkennek
Immunrendszer	romlik	javul
Nemzőképesség	csökken	növekszik
Mentális állapot	romlik	jelentősen javul
Pszichopatók	számuk nő	számuk csökken
Öngyilkosság	ismét lassú növekedés	csökken
Gyógyszerfogyasztás	növekszik	csökken
„Varázsszerek” fogyasztása	növekszik	csökken
Szülési rendellenességek	növekszenek	csökkennek
Szexuális problémák	növekszenek	csökkenhetnek
Táppénzes napok száma	növekszik	csökken
Egészségbiztosítási kassza	hiányos	elégleges
Egészséges életmód	romlik	javul
...

VÁROSFEJLESZTÉS		
Tényező, jelenség	Ha szervezetlen marad a város	Ha lesznek tizes közösségek
Fejlődés, növekedés	topog, alacsony	biztonságos, elviselhető
Munkanélküliség	hullámzóan változó	csökken
Környezet	romlik	javul
Családháztartások száma	növekszik	csökken
Intézeti háztartások száma	növekszik	csökken
Lakások száma	növekszik	csökken
Kis ipari üzemek	alig vannak	telepíthetők
Családi gazdaság	alig van	megerősödik
Mezőgazdaság	sorvad	megerősödik
Kertgazdálkodás	alig	újra feléledhet
Földtulajdon	sok marad műveletlen	művelésbe vonva
Szövetkezés	alig	erőre kap
Építőipar	pang	felfut
„Ökoházak”	nem számottevő	kíváncs
„Kék gazdaság”	nincs	megvalósulhat
Városdiagnosztika	nincs	könnyen megvalósítható
...

ISKOLAÜGY, NEVELÉS		
Tényező, jelenség	Ha szervezetlen marad a város	Ha lesznek tizes közösségek
Pedaszténiás tanulók	számuk nő	számuk csökken
Magatartászavaros tanulók	számuk nő	számuk csökken
Hiperaktív tanulók	számuk nő	számuk csökken
Közösségi magatartás	alig észlelhető	jelentősen javul
Tanulmányi teljesítmény	silány	növekszik
SNI a-, b-s és BTMN-es gyerek	számuk nő	számuk csökken
...

A táblázatos összehasonlításokat lehet még bővíteni, kiteljesíteni, a városdiagnosztikai rendszer számára szabványosítani. Itt csak a figyelemfelhívás volt a szándékom.

AZ ANTIHUNITÁKRÓL

Nos sane bella non cupimus,
oblata tamen respuere nequimus,
hoc gentis honos, hoc lesa jura nostra,
hoc denique malevolorum exposcit intentio.¹

Mi igazán nem kívánjuk a háborút,
mégsem tudjuk megtagadni, mert azt
nemzetünk becsülete, jogaink sérelme,
végül pedig rosszakaróink szándéka parancsolja.

*Mátyás király levele Julius Pomponius Laetusnak,
egy itáliai humanistának. Buda, 1471. szeptember 13.*

Egyetlenegy európai nemzetnek sincs annyi bel- és külföldi ellensége, mint az Atilla nagykirály által a Kárpát-medencei őshazába visszavezetett magyar nemzetnek. Ellenségeink neve: antihuniták. Jelentése: magyarelles, sőt magyargyűlölő (személy, csoport, intézkedés, rendelet). Az *antihunitizmus* meg: magyarellenesség, magyargyűlölet. És az ördögtől való. Azért kell szólnom e sunyi népségről — az antihunitákról —, mert a demokrácia jelszava mögé bújva tevékenykednek a magyar nemzet ellen. Tetszik, nem tetszik, Pécssett is megtalálhatóak: számosan vannak, műveletlenek, félrevezetettek, de városunk kárát látja munkálkodásuknak.

De hát kik is ők valójában?

Az antihuniták a mi bel- és külföldi ellenségeink. Ám nem pusztán egyszerű ellenségek, akik nem kedvelnek, nem szeretnek bennünket. Igazi magyargyűlölők is vannak köztük. Erkölcsi értékrendjük a *káinista*, ami azt jelenti: ha valaki jobb nálad, pusztítsd el! Nyilvánvaló, hogy az igen ősi, a szittyai időkből származó *Hunor–Magyar-féle erkölcsi értékrend* megátalkodott ellenségei. Ha tehetnék, tényleg el is pusztítanának, ki is irtanának bennünket, magyarokat.

¹ Teleki József: *Hunyadiak kora Magyarországon*. XI. kötet. Pest, 1855, Emich Gusztáv Könyvnyomdája, 454–455.

A magyar nemzet Szent Koronája

Talán Atilla királyunkat is beavatták vele az uralkodásba.

A Szent Korona — mindenféle rosszindulatú híresztelés ellenére — ma is működik.

A csonka-magyarországi antihuniták a 2010-es országgyűlési választások — az áprilisi *nemzeti rendszerváltoztatás* — után a külföldi antihunita elvtársaik háta mögé bújva, de azokkal együtt, kartácstűzet zúdítottak az ősi magyar nemzetre. Természetesen a külföldi antihunita elvtársak mocskos pénzén. Azóta is fenyegetnek, támadnak bennünket, rágalmaznak minket (akárcsak 1919-es, megérdemelt vereségük után) Bécsből, Berlinből, Párizsból, Brüsszelből, Londonból, Washingtonból, New Yorkból... no, és persze Budapestről. Sunyi és aljas manipulációkkal, igaztalan szavakkal, hazugságokkal. (Attól persze nem válnak igazzá az antihuniták hazugságai, hogy az antihunita tömegtájékoztató rendszeresen bizonyítottként számol be róluk.)

Szemérmetlenül és lelkiismeret-furdalás nélkül avatkoznak be az általuk 1920-ban első ízben trianonizált országunk politikai életébe, összeesküvést szőnek, áskálódnak, szövetkeznek ellenünk (lásd pl. George Soros USA-beli tőzsdei spekuláns, másokból élő, nyerészkedő üzér legalább negyedszázada tartó szer-

vezekedését a magyar nemzet ellen; vagy a németországi, ausztriai és francia sajtó nemtelen, antihunita hazugságokra alapozott támadásait; aztán az Együtt-PM mozgalmat, ami szintén USA-beli, antihunita pénzügyi köröktől kap százmillió dollárokat a magyar nemzet elleni felforgató tevékenységéhez; meg a Haza és Haladás Alapítványt, ami az antihuniták egyik, nemzetinek álcázott búvóhelye). Betolakodnak, befurakodnak, belopódnak a nemzet intézményeibe (közigazgatás, honvédség, információs szolgálatok, rendvédelem), egyetemeinkre, akadémiánkra, a tömegtájékoztatásba, vállalatok vezérkarába és természetesen a pénzintézetekbe... de kapálni még egyetlenegy sem láttam közülük, se favágót, se bányászt.

„Aki a magyarság újkori történetét megírja, arra kell felelnie, hogy süllyedt »bennszülött«-té ez a nagy középkori nemzet tulajdon országában. Ha a színesekre gondolkodnak, tudják, mit értek bennszülöttön. Állami életét idegenek vezetik; ha vannak is véréből való nagyjai, azok csak maharadzsák; gazdaságilag kizsákmányolják; idegen civilizációk selejtje ellen nincs védelme; erkölcsében és testében nyomorodóban van” — fogalmazott Németh László, nemzetünk egyik legnagyobb írója, 1943-ban, Balatonszárszón.²

1943. augusztus 23–28-a között *Püski Sándor* — a híres budapesti nemzeti könyvkiadó — Magyar Élet-tábor szervezett nemzeti sorskérdéseink megvitatására a Soli Deo Gloria református diákmozgalom balatonszárszói üdülőjében. A megbeszélések tárgya a magyar nemzet állapota és a háború utáni jövője. Írók, politikusok, diákok, munkás- és parasztfiatalok egyaránt a résztvevők között voltak. Az ismertebb előadók: Németh László, Kodolányi János, Veres Péter, Karácsony Sándor, Féja Géza, László Gyula, Szabó Pál, Jócsik Lajos, Nagy István, Szabédi László — mind nagyjai a nemzetnek. A legnagyobb érdeklődést persze Németh László „harmadik út” elképzelése váltotta ki, ami a kapitalizmus és az ún. szocializmus meghaladása volt — természetesen nemzeti alapon. A résztvevők döntő többsége ezt óhajtá, és elveté az antihuniták forгатókönyvét. A II. világháború után aztán az antihuniták sajnos másodszor is győzni tudtak felettünk — de csak a magyar nemzettel szemben sokszoros túlerőben lévő, elnyomó orosz hadsereg támogatásával.

² Részlet Németh Lászlónak a Püski Sándor által szervezett II. szárszói konferencián, 1943. augusztus 25-én elhangzott előadásából. Lásd Németh László: Második szárszói beszéd. In uő.: *Sorskérdések*. Budapest, 1989, Magvető Kiadó – Szépirodalmi Kiadó, 725–738.

Az antihuniták a Kárpát-medencei ősi hun–magyar hazát a helytartóik és a kollaboránsok — a magyar nemzet patás árulói — segítségével a hódoltsági területükévé akarják változtatni. Az ősi haza kincseit: ügyes, okos és szorgalmas lakóit szolgásgorba szorítanák; zsíros termőföldjét, tetemes felszíni édesvíz készletét, hatalmas felszín alatti gyógyvíz tartalékát, erdeit-mezeit stb. a saját kizárólagos hasznukra akarják elorozni tőlünk... és aljas játszmáikhoz az Európai Unió butakratáit is felhasználják. Nagy kedvvel és vehemenciával ártanak nekünk ott, ahol csak tudnak. Valamennyien igen kártékonyak.

Sokféle alakban jelennek meg: nyakunkra ültetett idegen szívű királyok és szürke eminenciások, régi (Habsburg, orosz) és mai (brüsszeli, washingtoni) birodalmi bürokraták és kizsákmányolók, helytartók és urbánusok, kozmopoliták és globalisták, nácik (szocialisták) és internácik (komonisták), liberálisok és hazaárulók, mammonisták (pénzimádók: bankok fő- és alvezérei, pénz- és kötvénypiaci kereskedők, pénzügyi spekulánsok, tőzsdei üzérek, pénzbehajtók, hitelminősítők, kamatszédők, uzsorások) és másféle fehérgalléros bűnözők, másokból élők, burbánusok, butelidek, bukoliberek, mabeszidek,³ trianonisták, idegen politikusok, uszítók és egyéb hazudozók.

Az antihuniták csodafegyverei: elhallgatás, agyonhallgatás, elhallgattatás; a nemzet történelmének, irodalmának, nyelvének a meghamisítása; megbélyegzés (pl. nacionalista, sovinizta, magyarkodó, rasszista, fasiszta, náci...); tiltás, tűrés, hátrányos megkülönböztetés; leszólás, lekicsinylés, kirekesztés, megtagadás, kifigurázás, személyeskedés; elhatárolódás, gyűlöletkeltés, kiátkozás, gyilkosság; kifelejtés-elfelejtés, kitörlés-eltörlés, tárgyak megsemmisítése, kihagyás (pl. összefoglaló művekből), indexre tevés (az alárendelt, alacsonyabb rendű magyaroknak mi mondjuk meg a tutit!), könyvégetés; kitartó és módszeres hazudozás, kontraszelekció, korrumpálás stb.

Csodafegyvereikkel az antihuniták arra törekszenek, hogy nemzetünk ősi műveltségét, jelképeit, hagyományait, családi szokásait, viseletét, a teremtetett értékekhez igazodó, szakrális Hunor–Magyar-féle erkölcsi értékrendjét eltüntessék, és helyükbe az ők gyökértelen szellemiségüket (zavaros filozófiájukat, félrevezető pszichológiájukat, beteges művészetüket...), sivár lelkeségüket

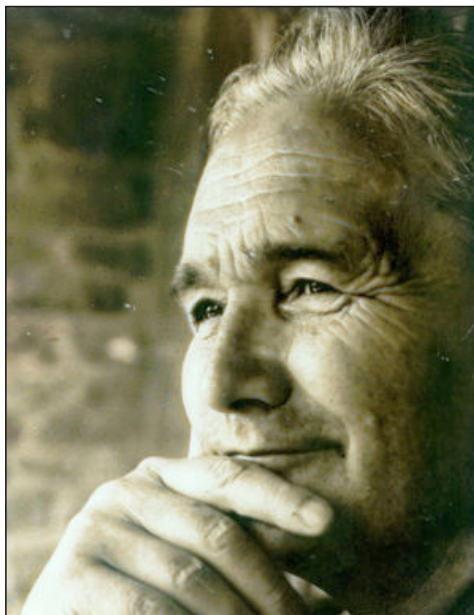
³ *Burbánus*: buta-pesti urbánus értelmiségi. *Butelid*: Budapestre betelepült idegen. *Bukolibér*: buta-pesti komonista-liberális. *Mabeszid*: a Magyar Királyságba és a trianonizált országba beszivárgó idegen.

(kozmpolitizmus, globalizmus, liberalizmus, koedukáció, homoszexualizáció, dzsenderizmus, alkohol- és drogabuzus...) a magyar nemzet szittya múltjából fennmaradt mindennapi életébe átültessék, a magyar nemzetre ráerőltessék.

Az antihuniták még azt is megkövetelik a magyar nemzettől, hogy szeresse elnyomóit, kizsákmányolóit, hóhérait, gyilkosait... vagyis hogy szeressük őket, magukat az antihunitákat.

Hát ilyesféle az antihuniták demokráciája! Ami tkp. az Európai Unió butakratáinak neoliberális diktatúrája (az igazi irányítók a háttérben Mammon sunyi főpapjai, a bankárok). A kezükben lévő tévékkel, rádiókkal, újságokkal, internetes felületekkel az antihuniták félre akarják vezetni, be akarják csapni a Kárpát-medence és a világ magyarságát, tudatosan akarják elfojtani bennünk a kézfogás bátorságát. Az antihuniták mammoni társadalma sátáni hazugságokra épül, a sátán lánca meg a pénz.

A mi legtöbb gondunknak az előidézője az antihuniták kezében lévő tömegtájékoztatói eszközök nárcisztikus munkatársai által terjesztett, szaporított, gerjesztett hibás tudás és hazugságözon, amiket az antihuniták vezérei gyártanak, s emiatt már-már nemzeti kultúránkat is elvesztettük. Szerfölött jól látták ezt Németh Lászlóék, a Soli Deo Gloria református diákmozgalommal közösen rendezett *Magyar Élet*-tábor 1943-as szárszói találkozóján részt vett népi írók. „A polgári kultúráról elég lenne annyi is, hogy általa jutottunk el a mai áldatlan szellemi állapotba és az ugyanilyen mértékben áldatlan társadalmi, gazdasági és politikai állapotba is. A jobban érthetőség kedvéért mégis szólnunk kell arról, hogy a polgári kultúrában legkifogaszolhatóbb, hogy *felbontotta a népi kultúra egyik legnagyobb eredményét — a természetes közösségi szellemet.*

Németh László,
a XX. század egyik legnagyobb
magyar gondolkodója és írója

Szellemi termékeivel túlzottan egyénies polgári szellemet alakított ki. Amivel elérte azt a célját, hogy az emberek egymással egészséges viszonyban ne élhessenek és egymást kiegészítve ne haladhassanak magasabb céljaik felé. Így sikerült is neki megfelelően elválasztania az egyik embert a másik embertől. [...] A polgári kultúrájú egyén érzelgős, érzelmeskedő, és érzéki élete éppen

Az 1943-as híres szárszói konferencia hallgatósága

ezen keresztül elferdült, egészségtelen. — Ez pedig önmagában is végzetes akadálya az egészséges közösségalkításnak.”⁴ „...az emberek egy törpe töredéke, a beszélő s a nyomtatás, a rádió fölött hatalmat birtokló csoportja — s ez

⁴ Muharay Elemér: Népi kultúra, közösségi kultúra. In Pintér István (szerk.): *Szárszó, 1943. Előzményei, jegyzőkönyve, utóélete. Dokumentumok*. Budapest, 1983, Kossuth Könyvkiadó, 309–310. Átvéve a *Szárszó. Az 1943. évi balatonszárszói Magyar Élet-tábor előadás- és megbeszéléssorozata* (Budapest, 1943, Magyar Élet kiadása) c. kötetből.

a csoport, természetesen, azonos a politikai, társadalmi, gazdasági s egyéb hatalmat gyakorlók csoportjával — mint valami megőrült vajákos, hadarja indulatában s rettegő hatalom-imádatában a szavakat, mint valami varázsló, zengi, dörgi, suttogja, recsegi búvölő szavai tömegét éjjel-nappal, hogy így akarata alá énekelje az ellenszegülő, szabadságát s emberségét megőrizni vágyó

Püski Sándor az 1943-as szárszói Magyar Élet-tábor 50. évfordulójának tiszteletére
1993. augusztus 24-25-én jubileumi találkozót szervezett.

Ezen jelen volt maga Püski Sándor, aztán Csurka István, Bíró Zoltán
és még számos, nemzetben gondolkodó magyar.

tömegeket. »Ismételj egy hazugságot tízszer, százszor, ezerszer és végül igazság lesz belőle« — írta a német nemzetiszocializmus egyik tekintélye. Sajátítsd ki a gondolkozás és a gondolatközlés eszközeit, sőt teremts új eszközöket, s a szavak inflációját zúdítsd rá a tömegekre. Végül mindent elfogad, amit adsz neki, s mindent odaad, amit kívánsz tőle. Íme a modern mágia. [...] Mi nem

hazudhatunk magunknak. De azt sem engedhetjük meg, hogy nekünk hazudjanak. Szemünket éjjel-nappal, jóban-rosszban magunkon és az örökkévalóságon kell tartanunk. *Ha nem követelünk magunknak örökkévalóságot, elvesztjük a más is.*”⁵

A belső antihuniták „nemzeti” politikai programja negyed század óta mit sem változik. Céljuk az idegen „befektetők bizalmának” a visszaszerzése, ami, ha megint megkaparinthatná csalárd demokráciájuk révén a politikai hatalmat, egyet jelent Csonka-Magyarország gyarmatosításával, a magyar nemzet külső antihunitáknak történő kiszolgáltatásával, a nemzet további elnyomorításával — és persze az idegen befektetők kockázat nélküli gazdagodásával. (Lásd pl. a Velencei-tó mellé tervezett kaszinójukat, ami a prostitúció, a pénzmosás és a kábítószer-kereskedelem büntanyája lett volna!)

Nekünk gondosabb választójogi cenzuson alapuló köztársaság kell, erősített rendeleti kormányzással, s nem az elfajult demokrácia⁶ (ha nem a Magyar Királyság visszaállítása⁷). Mert az öngazgató közösségekből választódnak majd ki azon erkölcsös államférfiak, akik a nemzetünket felemelhetik, dicső múltját a fényes jövőjébe segíthetik! *Múltunkat a jövőnkbe!* — ez a mi jelszavunk, magyarok jelszava. Egészséges nemzeti fejlődés (kultúra, tudomány, oktatás, családi élet, szaporulat stb.) ott létezhet, ahol az öngazgató közösségek együttműködése elsöpri a fenntarthatatlan fenntartható fejlődést hirdető, önző és sunyi pénzügyi-kereskedői-tudatipari háttérhatalom mammonista uralmát és az antihunitizmust. És az öngazgató közösségek: a tizesek, utca kapitányságok és negyedmesterségek együttműködése felszámolja a társadalmi devianciákat.

Ha élni akarunk — Európa közepén — el kell ismét kezdenünk az öngazgató szomszédsági közösségek kialakítását a településeinken. És e közösségekre meg a nemzet életébe visszavezetett többenmedékes nagycsaládokra építve be kell indítanunk az egészséges nemzeti fejlődést a településeinken, ősi Kárpát-medencei hazánkban. És itt nincs helye személyeskedésnek, netán gyűlölködésnek, de nem lehet szó mellébeszélésről vagy szépítgetésről sem!

⁵ Kodolányi János bevezető előadása a második szárszói konferencián. I. m. 187.

⁶ Arisztotelész is elfajult államformának írta le a demokráciát *Politika* c. művében.

⁷ „A királyi méltóság Magyarország valamennyi lakosa előtt oly szent volt, hogy arról soha egyetlen tréfa, egyetlen élc nem hangzott el.” Fenyő Ervin (szerk.): *„Diszharmónia és vakság”*. Széchenyi István utolsó napjainak dokumentumai. Budapest, 1988, Helikon Kiadó, 47.

Az antihuniták által üldözött Püski Sándor bácsi,
a legendás hírvé magyar könyvkiadó és hűséges társa, Ilus néni

Vagyis nem engedhetünk az antihuniták ördögi mesterkedéseinek! Az antihuniták makacsul vonakodnak beletörődni abba a számukra nyilvánvalóan kínos ténybe, hogy az ők gyökértelen, nyavalygó urbánus kultúrájuk előtt bizony létezett „magas kultúra” e tájon, s virul még ma is a lelkekben; ez pedig az ősi szittyá–hun–magyar kultúra. Ne hagyjuk e felbecsülhetetlen kincsünket veszni! A magyar nemzet csak akkor lehet erős, ha sokkal többen vannak benne azok, akiknek a nemzet szakadatlan és áldozatos szolgálata százszor és ezerszer fontosabb, mint a nemzetet idegenek pénzével és idegen ideológiákkal bomlasztó antihunitákhoz való elvtelen dörgölődés.

Ne feledjük: 70 esztendeje volt a szárszói találkozó! Vannak dolgok, amikről nem illendő, másokról nem ajánlatos, megint másokról egyenesen tilos beszélni. Ám vannak olyanok, amelyekről szólni feltétlenül szükséges, mi több: nemes és magasztos kötelesség! Mert ha nem, tovább folytatódik az antihuniták történelemhamisítása, amivel átitatódott már eddig is a nemzet egy részének a tudata és a lelke. Ideje van hát a szólásnak...

Antihuniták — királyként — a magyar nemzet nyakán:
I. Lipót, Mária Terézia és II. József

VÁROSFEJLESZTÉS, AVAGY LÉLEK- ÉS KÖRNYEZETROMBOLÁS?

Pécs több városrészének, negyedének, utcájának és közterének a képét a II. antihunita időszakban (1945–2010) a „szakemberek” tönkretették (Szigeti út és környéke, Mecsek-oldal, Nagy Lajos király útja, Széchenyi és Kossuth tér, Búza tér környéke, Balokány környéke, Gyárváros...), illetve az általuk tervezett és megépített új, avagy felújított városrészek meglehetősen silányra, egyhangúra sikeredtek (Meszes, Uránváros, Megyeri Kertváros, Árpádváros...). Olyan épített környezetet hoztak létre az antihunita időszak építészei és az ők mekk-mesteri terveit engedélyező antihunita párthivatalnokok, amely idegen, ronda, sivár, egysíkú és méltatlan Pécs emelkedett, ősi lelkületéhez. Ugyanis „a mély, az igazi városszépség a város életének, belső törvényeinek összhangzása a külső formákkal, a város térbeli megnyilvánulásaival, a tartalom építészeti megnyilvánulásaival.”¹ De hát éppen e városszépség eszmény nem érvényesülhetett a hál’ istennek tán végérvényesen mögöttünk hagyott durva antihunita időszakban, mert szikes lelkek voltak a vezetői, a fejlesztői, az építészei... és hát a város lakói is.

2010-ben Pécs Európa *egyik* kulturális fővárosa lett. Ám az e cím elnyeréséhez szükséges, állítólag szakemberek által készített fejlesztési elképzelések nem hozták meg városunknak a kívánt és remélt eredményeket. Ráadásul épített környezetünkbe építészeti förmedvényeket, építészeti szörnyszülötteket kaptunk az állítólagos szakemberektől. A város antihunita urainak meg lényegében semmi sem számított az egyéves fővárosi létre való fölkészüléskor, csak a város kasszájából — a felelősségteljes és kiemelkedő munkájukért (!) — jutalomként felvett tízmilliók. Az *Európa kulturális fővárosa* program ürügyén az állítólagos szakemberek százmilliókkal csapolták meg Pécs költségvetését

¹ Dercsényi Dezső – Pogány Frigyes: *Pécs*. Budapest, 1956, Műszaki Könyvkiadó, 93.

(a város kasszájára rászerelt EKF-es pénzszivattyú igen jól működött), és száz-milliók, milliárdok vándoroltak érdemtelenül (ám bizonyára jogszerűen!) buta-pesti tervezők és más érzéketlen építészek, szervezők, fejlesztők zsebébe. Ám az *építészeti fekélyek* — az ők mekk-mesterkedéseinek „ékes” nyomai — évtizedekig csúnyálkodnak majd a város ősi testén.

Vajon kik a felelősök Pécs több városrészének, utcájának, terének, építészeti együttesének a tönkretételéért? A korszellem? Az antihuniták?

Városfejlesztési tanulmányomban rámutattam néhány, az antihunita időszak városfejlesztői által elkövetett súlyos, ismétlődő hibára. Ámde korántsem az összesre! Hisz azokat összegyűjteni és megbírálni igen időigényes feladat lenne. E függelékben az internetről másolt fényképekkel szemléltetem a felsorolt kifogásaimat.

Egy efféle igényes esztétikai színvonalat a mai építészek nem képesek elérni

Az első pécsi urbánus kősvatag

Egy város központja lakóinak a lelkületéről is árulkodik. A Széchenyi tér jellege a XIX. században érlelődött ki. Ám a késő eklektika és a szecesszió építészete nem tett mindenben jót a tér egységes megjelenésének. A 2010 előtti képét az 1930-as években kezdték kialakítani. Ez meglehetősen jól illeszkedett a város lelkületéhez, megszoktuk. Viszont az 1956-ban felállított Hunyadi-szobor már nem illett bele a tér szerkezetébe. Ám azt is megszoktuk.

2008-ban azonban valóságos istencsapása volt a városért aggódó, pécsi lelkületű lakosok számára a Széchenyi tér „átalakítása”: urbánus kősvatagot kaptunk 2010-re az állítólagos szakemberektől, akik feltehetőleg meg voltak győződve arról, hogy korszakos alkotást hoztak létre, világraszóló művel gazdagították Pécsét. *Ezt a nyomorúságos képét azonban mi nem akarjuk megszokni!* (Nyáron például elviselhetetlen a hőség és a szellőzetlenség a Széchenyi téren az urbánus kősvatag miatt. A város egyébként is hősziget, egy-két fokkal melegebb a léghőmérséklete, mint ama tájnak, amelyiknek a város az eleme.)

Az őseink által ránk hagyott kedves Széchenyi tér „átalakítása” nemcsak óriási pénzpocsékolás, hanem szorgos őseink alkotásának gátlástalan tönkretétele, halottaink nyugalmanak a megzavarása és Pécs mostani lakóinak a megálázása, a semmibevétele is. Most már hiába tesznek ki bödönökben fákat, virágokat a Széchenyi térre a „városüzemeltetés” alkalmazottai, hogy szépítsék valamelyest az antihuniták urbánus kősvatagának a csúf látványát, csillapítsák a nyomasztó sivársága által előidézett érzelmi zűrt... A hatalmas lelki és esztétikai károkat nem képesek enyhíteni.

Az okozott kár óriási! Vajon nem lehetett volna megelőzni?

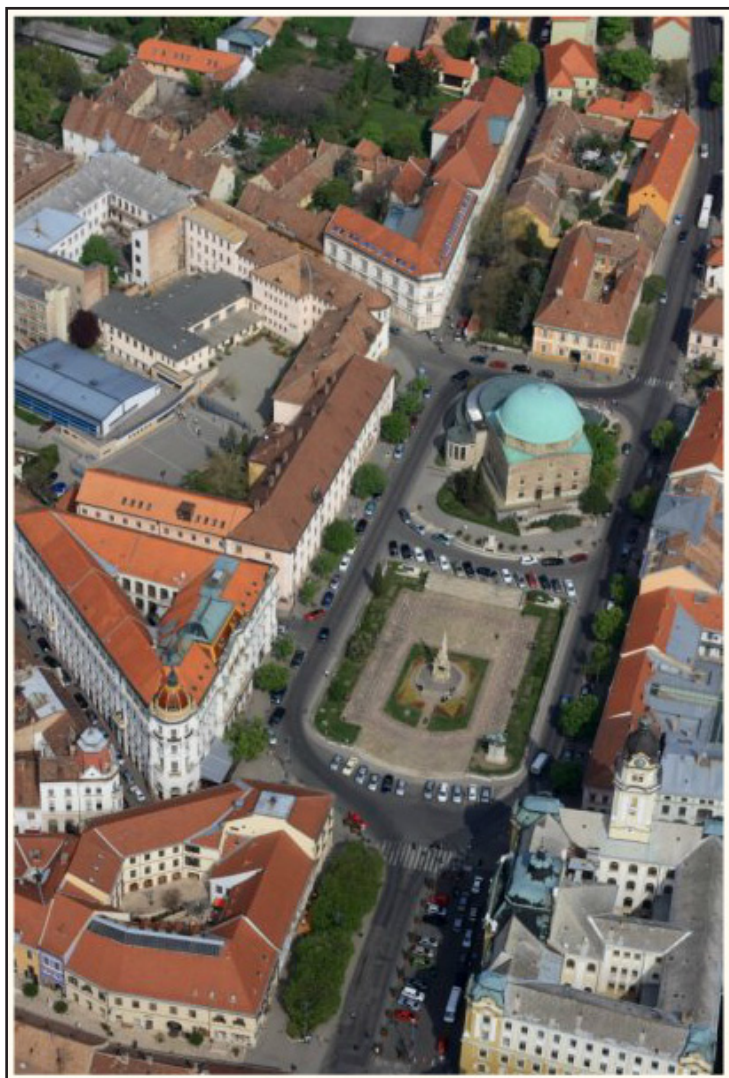
Ki a felelős a mi Széchenyi térünk szétrombolásáért? Kik a felelősök ezért?

Ahogyan évtizedeken át szerettük... Az őseink által ránk hagyott Széchenyi tér 1961-ben

A Széchenyi tér DK-i része a 2008-as rombolás előtt

A tér a magasból a 2008-as EKF-es rombolás előtt

A Hunyadi-szobor körül is fű volt!

A Szentháromság-szobrot virágok ölelték körül!

Bokrok és fák a tér K-i oldalán is...

Mikor lesz megint ennyi fa és bokor a téren?

A hajdani tér a megyei önkormányzat erkélyéről

A Széchenyi tér az 1990-es években. Egyszerűen gyönyörű volt!

Az EKF-es rombolás előtt élvezhető volt a tér...

Az EKF-es rombolás előtt mecseki vörös homokkő borította...

Az EKF-es rombolás előtt...

Virágok, fák...

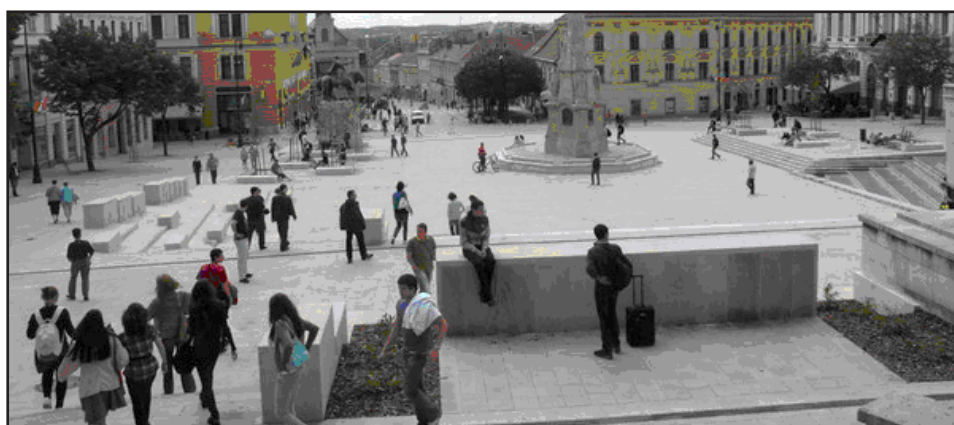
Színes, mozgalmas, a városhoz méltó...

Az urbánus kősvatag a magasból

És egy másik nézőpontból

Szerencsétlen pécsek az urbánus kősvatagban

Az urbánus kősvatag Ny-i oldala ÉK felől

Az urbánus kősvatag Ny-i oldala DK felől

Az urbánus kőszivatag DNy felől

Az urbánus kőszivatag D felől

Az urbánus kősvatag ÉNy felől

EKF, 2010: hol vannak ősünk sírkövei?

EKF, 2010: sivárság ülte meg a város lelkét

EKF, 2010: neki már mindegy?

EKE, 2010: hol van a pázsit, hol vannak a virágok, a galambok...?

„Modern” temető a Városháza előtt

A jótékony tél elfedi az urbánus kőszivatagot, és azt hihetjük:
minden olyan a Széchenyi téren, amilyen volt...

Múltunkat a jövőnkbe!

**Állítsuk vissza
a mi Széchenyi terünket úgy,
ahogyan őseink reánk hagyták!**

A Majláth, majd Kossuth térből urbánus félsivatag lett

E kedves terünkben is EKF lett, vagyis *európai kulturális förmedvény*, 2010-ben. Ámbátor nem urbánus kősvatag, hanem csak urbánus félsivatag.¹ Némi zöld felület ad valami reményt az arra sétálóknak, enyhet a szemnek.

A tér az 1910-es évek elején. Mikor lesz megint ilyen szép?

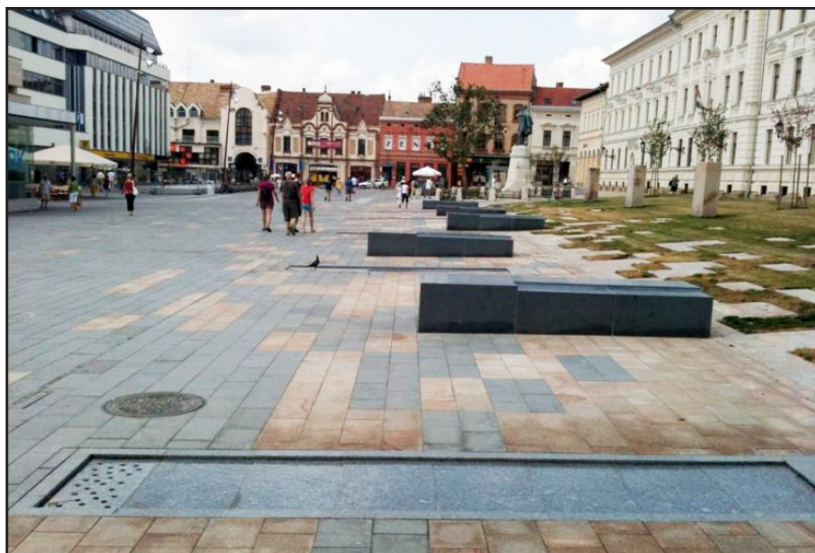
¹ Az urbánus félsivatagnak sincs köze Pécs vízháztartásához. A félsivatag ugyanis olyan száraz terület, ahol az évi csapadék mennyisége 150–300 mm között van. Pusztán metaforikus kifejezés annak érzékeltetésére, hogy a városnak e területe sivár, kietlen, csúnya, kopár, barátságtalan, egyhangú, unalmas.

Az EKF-es agymosás előtt ilyen fás-virágos volt Kossuth apánk körül a tér...

És ilyen kiüresítet lett az EKF-es agymosás után...

Az urbánus félsivatag K felől nézve — egyetlenegy árva galambbal

Az urbánus félsivatag DK felől

A Hal tér elsivatagosítása

Se fű, se fa, se virág... beton, beton minden mennyiségben...

...és kő, kő — sehol egy virágágás

Köszívtag lett a Jókai térből is

A Jókai teret már 2001-ben elsivatagosították Pécs önkormányzatának antihunita urai. A tér burkolata az átadás után szinte azonnal málladozni kezdett, és bokatoró felületté vált. Ma így néz ki:

A tervezője ugyanis nem volt birtokában ama titkos pécsi tudásnak, miszerint a mészkő az időjárásnak (a hőmérséklet ingadozásának, a csapadéknak, főleg a savas esőnek) való kitettség miatt viszonylag gyorsan aprózódik, törmelékesedik, mállik. Most mintegy 300 millió Ft-jába kerülne a balesetveszélyes burkolat cseréje a pécsieknek. Vajon kik a felelősök a silány tervezésért?

A Jókai téri hamada

Az élettelen kősvatag K felől

Három urbánus fürmedvény a vádi környékén.
Ha a feltűnési viszketegség még fájna is, bizonyára üvöltöznének
Pécs város közterein azok az agyment urbánusok,
akik e csúfságokat kitették a Jókai térre.
Meg akik a kihelyezésüket engedélyezték.

Pécsi Tudományegyetem

A gyönyörű épületegyüttes — a volt Pius főgimnázium — DNy-i sarkába dús képzeletű építészeink odarondítottak egy csúf fehér kockát...

Tényleg ronda...

PTE Pollack Mihály Műszaki és Informatikai Kar
Csak nem itt képezik a „modern” kor „modern” építészeit?

Ez vajon falfirka, himbás olajkút,
avagy egy „modern” épület tervrajza?

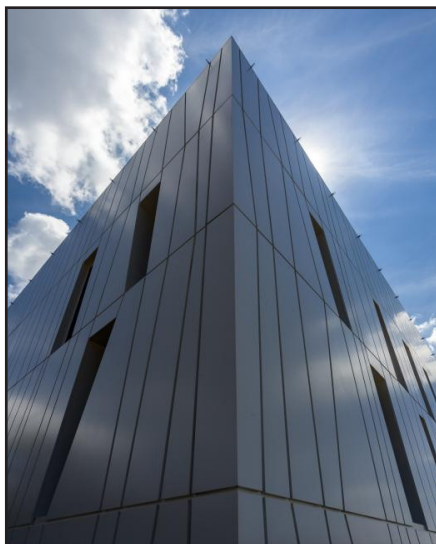
A PTE Szentágotthai János Kutatóközpont épületei
tökéletesen beleillenek a környezetükbe

Ez vajon a kutatóközpont agya?

Fölöttébb elegáns megjelenés...

Sic itur ad astra...

Kodály Központ, Tudásközpont

A torz Kodály Központ és a korcs Tudásközpont
túlszárnyalják a köztük álló sivár kollégiumot

Innen nézve is taszító...

E silánysáért kár volt milliárdokat elherdálni...

Így sem szebb...

A fenntarthatatlan építészet jellegzetes terméke

Akárhogy is, ronda és sivár

A mai építészek okulására is

Pécsnek a nemzet történelme II. antihunita időszakban (1945–2010) készült épületei éppenséggel olyanok, mint amilyen a zavaros korszellem maga. A liberálisoktól a fegyelmetlenséget, szabadosságot, vallástalanságot, ideológiai zagyvaságot, önimádatot, a családok és a bensőséges közösségek szétverését; a kozmopolitáktól az elnemzetlenítést, kifejezéstelenséget, modernitást és hazaárulást; az antihunitáktól terrort, gyilkos diktatúrát, nemzeti hagyományaink eltiprását, történelmünk és irodalmunk beszennyezését és meghamisítását, őseink becsmélését, nemzeti álmaink meggyalázását kaptuk.

A XX. század második felétől a gondolkodás elszegényedett, az életszemlélet egysíkúvá vált, az érzelmek elszikessedtek, a keresztény erkölcs háttérbe szorított, az emberi kapcsolatok kiüresedtek. A kozmopoliták hazug demokráciája korlátozta a nemzeti királyságokat, vagy mammonista „köztársaságot” léptetett azok helyébe. Nekünk a II. antihunita időszakban „népköztársaság” jutott, „szocialista” demokráciával fűszerezve.

Csodálkozunk hát azon, hogy az építészeink képtelenek kocka és téglá helyett épületet tervezni? Csak rá kell nézni a „szocialista senyvesztőtelepekre”, a hajdani POTE Szigeti úti elméleti tömbjére, a 400 ágyas klinikára, a PTE műszaki karának épületeire, a Tudásközpontra, a Kodály Központra és a közötük lévő egyetemi kollégiumra, a PTE Szentágothai János Kutatóközpontra... no, meg egy-két borzalmas pécsi köztéri szoborra!

A korszellem korcsosulásának, a magasztosság és a nemeslelkűség kiveszésének a szomorú példája az anyanyelv fertőzöttsége is. De hogy kerül a csizma az asztalra? Hát úgy, hogy az anyanyelv silányulása jelzi a mentális elszikessedést, a szellemi sivárságot, az erkölcsi elfajulást, az idegen hatások — különösen az amerikanizálódás — érvényesülését. Az építészetben is! Az önimádat társadalmának nárcisztikus egyénei nyelvhasználat, főképpen a buta-pesti urbánusoké, egyenesen borzalmas: hibás mondathangsúlyozás, a beszéd ütemének indokolatlan felgyorsulása, negédesség, idegen szavak tömkelege, pongyola beszéd, nyafogás-nyavalygás, rossz helyesírás, káromkodás, istenkáromlás, trágárság, nyelvi infantilizmus. A helyesírás, a stílus, a nyelvhelyesség és a vizu-

ális vezérlés romlása a nyomtatványokban, könyvekben, szórólapokon, hirdetésekben, internetes honlapokon jól nyomon követhető.

Ha cégtáblát nézünk a városban, azt hihetnénk, hogy nem is a trianonizált Magyarországon, nem is Csonka-Magyarországon vagyunk, hanem valahol a még betegebb, jellegtelen, kozmopolita Nyugaton. Példák: Star Finance, Téglá Center, Shopping Center, Kovács-Filter, King Nuts, Top Clean, Onehead Consulting, Risk Management Center, Pécs2010 (sic!) Menedzsment Központ, Kulturális Innovációs Kompetencia Központ, Pszicho-Sapiens Management Consulting és egyéb szörnyűségek. Csak úgy sorjáznak az elborzasztó idegen elnevezések, édes anyanyelvünket ellepi a nyugati idegenektől érkező szenny. Gyönyörű nyelvünket — Európa legősbibb nyelvét — szétzilálják a túlzottan is magabiztosnak mutatkozó, valójában azonban önbizonytalan és műveletlen üzletemberek, üzleti tanácsadók, akik azt gondolják, ha idétlen elnevezéseket adnak a vállalkozásuknak, akkor az különleges, érdekes és sikeres lesz.

Aztán magyar keresztneveket szinte már nem is kapnak a gyermekek a szüleiktől. Hol van már az Ajtony, Álmos, Baján, Egyed, Elemér, Gejza, Horka, Jutocsa, Karcsa, Levedi, Magor, Nimród, Ond, Réva, Szecső, Taksony, Ügyek, Vajk stb. És a gyönyörű női nevek: Ágocska, Bejke, Emese, Édua, Harmat, Illangó, Künde, Lelle, Minka, Ondvér, Réka, Sarolt, Szemőke, Tűzinke, Villő stb.

Helyettük a Lara, Ivett, Roxána, Alexandra, Zsanett, Evelin, Dzszenifer, Bianka, Klaudia, Vivien, Mirella, Nikolett, Szimonetta, Ramóna, Mercédesz, Vanessza, Szidónia, Febrónia, Evengalina, Delfina, Tiara stb., és a fiúgyermekek körében a Dominik, Patrik, Kevin, Richárd, Rikárdó, Rokkó, Roland, Enriko, Rinaldó, Valentin, Klód, Krisztián, Norbert, Dávid, Noel, Róbert, Robertó, Dante, Mohamed, Ramszesz, Horáciusz, Maximusz, Ernesztó, Főnix, Bohumil, Brájen, Robinzon stb. idegen keresztnév-borxadályok terjednek a magyar emberek (főképpen az anyaországi városiak körében), akiknek a nemzeti tudata jól összefüggő, az ősei elfelejtendő, a hagyományai elvetendő; és akik persze „megmodernizálандók”, akik „európai” polgárrá, azaz kozmopolitává züllesztendő. Saját kultúrájukban persze ezek a nálunk idegen keresztnévek természetesen. De mifelénk?!

És a magyar névhasználatról ismételtelen csak idegen, USA-beli, kettős keresztnév-használat is kezdett terjedni: Brigitta Csilla, Tamara Roxána, Anita Szilvia, Tímea Magdolna, Beáta Eszter; és Árpád Richárd, Attila Roland, Tamás

Krisztián, Erhard Antal, Klód Norbert, Roland Norbert és hasonló förmedvények. A Nyugat által tudatosan előidézett „identitásválság” miatt, mert azért az zavaró, vegyél magadnak új identitást, de persze azt, amit mi kínálunk neked a kozmopolita piacon. Nehogy eszedbe jusson nemzetit venni!

Megdöbbszentöök eme undormányok is: *egy picit, márkafüggetlen, krém-könnyű, tudásalapú, érzelemgazdag, környezetbarát, napi szinten, sejt szinten, költséghatékony, teljeskörű, abszolút érdekes, fater, muter, vazze; a csapadék eső formájában érkezik; írásai könyv formájában jelennek meg; a támogatást pénz formájában kapják; lássuk azokat a hibákat, amely hibából...; ezt elrontották ezt a gyereket; ezt a filmet ezt megnézzük; többet tudunk a II. világháború tekintetében; mennyire fordulnak bizalommal az iskolarendőrhöz; öt óra magasságában; olyan vállalkozások is csaltak, akik...; riöl tájmban hallják a beszélgetést; mostan már lájtosabb telek vannak; a bevállal, bezsarol, bealszik, beájul, bepróbál, beerősödik, bepánikol; lekövet, lekövetkeztet, felvállal, lemenedzsel...; a filíng, lúzer, kúl, eksön, kasztíng, só, ródsó, abszolút, prezentáció, sztájliszt, szló fud, dizájn, hedlájn, projekt (vagy prodzsekt), í-lörning, szoftver, vörksop, marke-ting, méjnsztrím, féjsz tu féjsz, velkám drink, föszt lédi, váó, menedzsment, imidzs, brend, holdíng, velnessz, helóvin, sztendáp kámedi, spa, lájkol, dzsender, trendi, politiköl korrekt, evörgrín, áfter parti, off program, lászt minit kedvezmény, turisztikai desztináció; a keltezésben a 2010. 04. 09., a 19. század, a Világ-bajnokság 2013 és egyéb szörnyűségek.*

Az anyanyelv romlása a nemzet tagjai mindennapi és hitbeli elbizonytalanodásának a kifejeződése, az antihuniták háttérben történő ellenünk való szervezkedése és a kezükben lévő tömegtájékoztatási eszközök kimódolt befolyásolásának az akadálytalan terjedése a műveletlenné, „amerikaivá”, kozmopolitává korcsosítandó nemzet körében.

A magukat újságírónak nevezők nagy része, a liberálisok, a feministák, a szocialisták, a dzsenderizációt, a homoszexualizációt, a globalizációt hirdetők és az antihunitizmust terjesztők mentális szennyezése, nemzetellenes tevékenysége ellen hatékonyan csak a nemzetbe visszavezetendő többnemzedékes nagycsaládok, a sok-sok visszaszervezendő nemzeti közösség és az ébredő falvak lesznek képesek védekezni. Az antihunitáknak a lelkünket még mindig bénító maradványdiktatúráját le kell ráznunk magunkról!

De térjünk vissza — e kis kitérő után — a pécsi épületekhez.

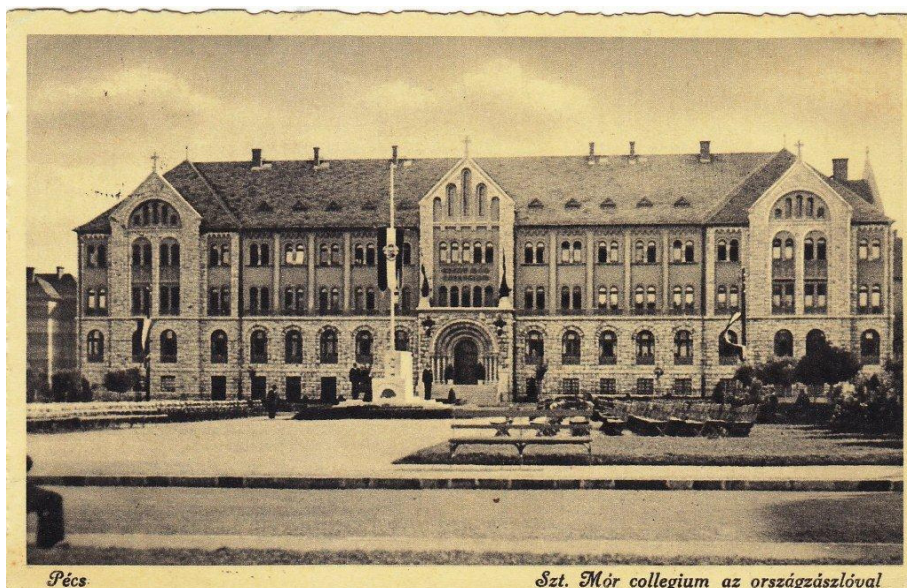
Építészek, városfejlesztők, ébresztő!

Az alábbi oldalakon látható régebbi pécsi középületekre a tetszetős, művészi megjelenés, az ötletes tervezés, a szép külső és belső kialakítás, az elemek arányos eloszlása, ritmusa, egymáshoz való illeszkedése, gazdag formakincs, a minták és színek változatossága, kecsesség és könnyedség, nem hivalkodó díszítés, visszafogott mozgalmasság, összhang és nem utolsó sorban egyediség jellemző. Ilyen magas esztétikai színvonalú épületeket a mai kor építészei képtelenek tervezni. Épületeik ismertetői: kocka, téglatest, sáv, dísztelenség, sivár, rideg, egysíkú homlokzatok, szintelenség, ízléstelenség...

Ébresztő, pécsi építészek, városfejlesztők!

Tud-e ma az építészek közül valaki ilyen szép épületet tervezni?

Vesd össze a hajdani Erzsébet Tudományegyetem Szent Mór Kollégiumának az épületét a PTE új kollégiumainak épületeivel. Döbbenetes a különbség!

A Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Szülészeti Klinikája

A M. Kir. Erzsébet Tudományegyetem hajdani központi épülete

A pécsi jezsuiták volt főgimnáziuma, a Pius épülete

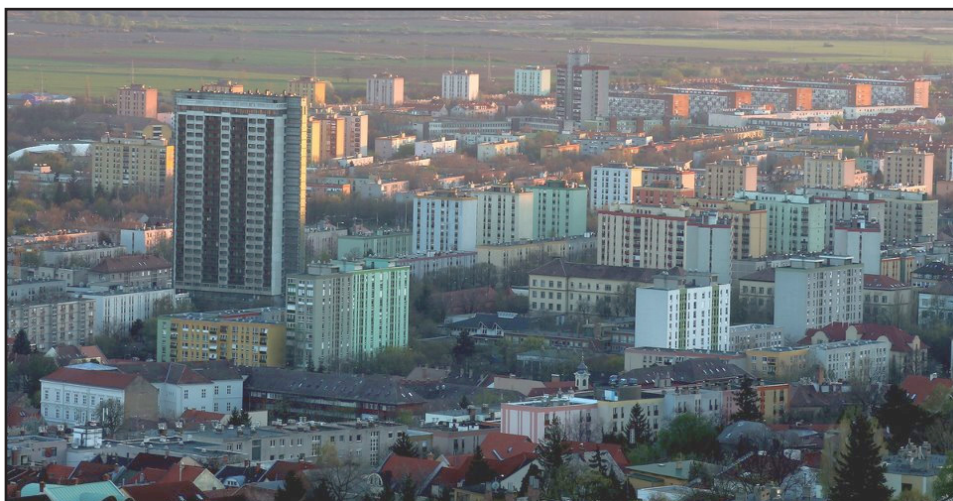

A hajdani takarékpénztár, ma a megyei önkormányzat épülete.
Balra fent Pécs szégyene csúfítja a városképet

A koložvári állomás is hasonló a pécsihez...

Fenntarthatatlan építészet Pécsen

Nesztek, pécsek, ez mind a tietek!

Ezt is az antihunitáktól kaptátok...

A kertvárosi senyvesztőtelep É-i része a magasból. Szédületes...

UTÓSZÓ

Köszönetet mondok lektoraimnak, *Szilágyi László* üzemmérnöknek és *Vajda László* építésmérnöknek a kézirat gondos átolvasásáért, tanácsaikért, buzdításukért.

Hasonlóképpen *Hajna Jánosné* mérnök-szakközgazdásznak, *Helschtáb Klára* közgazdásznak és Pomona szolgálóleányának, *Kustos Irmának*, akik, akár csak lektoraim, felismerték a hajdani öngazgató közösségeknek Pécs város életébe való visszaszervezése jelentőségét, és lelkesen szóltak tervezetemről.

Külön hálával tartozom *Réthy István* agrármérnöknek, aki már évekkel ezelőtt átlátta a többnemzedékes nagycsaládoknak és a szomszédsági közösségeknek — a tizeseknek — a nemzet életébe való visszavezetése hallatlan fontosságát, és rendszeresen támogatta kutatásaimat.

A tizes közösségek szellemiségéhez nagyon jól illeszthetők a „kék gazdaság” elvei, amiknek *Kiss Tibor* közgazdász a legkiválóbb hazai képviselője, s ha ő segítene nekünk ötvözni a két elméletet, és azt átültethetnénk a város gazdaságába, az igen jelentős fejlődési lehetőséget biztosíthatna Pécsnek.

Felajánlom szolgálataimat a pécsi városfejlesztési tervet elkészítésében, a városdiagnosztikai és -fejlesztési információs rendszer felépítésében, a Pécsi Tizes Szervezet kialakításában, a Pécs könyve, Pécs Város Ismerettára és Értéktára elkészítésében *Páva Zsolt* polgármester úrnak, *Hoppál Péter* frakcióvezető úrnak, *Nagy Csaba* és *Csizi Péter* alpolgármester uraknak, *Kövári János* bizottsági elnök úrnak és *Csaba Ders* főépítész úrnak.

Vallom, hogy a magyarság boldogulása a többnemzedékes nagycsaládokban van, településeinek fejlődése pedig az öngazgató szomszédsági közösségekben rejlik.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Ambrus Tünde: *A székely falutízesek. Egy sajátos településrendszer mint a társadalmi-gazdasági tevékenység kerete*. Pécs, 2010, PhD-értekezés.
2. Andrásfalvy Bertalan: *A Sárköz és a környező Duna menti területek ősi ártári gazdálkodása és vízhasználata a folyószabályozások előtt*. Budapest, 1973, Vízügyi Történeti Füzetek.
3. —: *Duna mente népének ártári gazdálkodása Tolna és Baranya megyében az ármentesítés befejezéséig*. Szekszárd, 1975, Tolna Megyei Tanács Levéltára. (Tanulmányok Tolna megye történetéből, VII.)
4. —: *Hagyomány és jövő. Népművelési tanulmányok*. Lakitelek, 2004, Antológia Kiadó.
5. Balázs Béla – Hetesi Zsolt: Ember és természet fenntartható holisztikus rendszerben. In Turchany, Guy (szerk.): *A fenntartható fejlődés holisztikus megközelítése*. Budapest, 2012, Magyar Professzorok Nemzetközi Szövetsége, 55–64.
6. Barabási László: *A székely rendtartás*. Pilisszentiván, 2006, Fríg Kiadó.
7. Angyal Lajos: *Beszámoló az 1941. február 9-én tartott fertálymesteri eskütételi ünnepélyről és az egri negyedmesteri testület díszközgyűléséről*. Eger, 1941, k. n.
8. Balassa Iván – Ortutay Gyula: *Magyar néprajz*. 2. kiad. Budapest, 1979, Corvina Kiadó.
9. Bartali Ágost: Adatok a székelyföldi tízesek megismeréséhez. *Csiki Lapok*, 1934/21., 1939/21.
10. Bárh János: *Szállások, falvak, városok. A magyarság települési hagyományai*. Kalocsa, 1996, Kalocsai Múzeumbarátok Köre.
11. —: *Az eleven székely tízes. A csíkszentgyörgyi és a csikbánkfalvi tízesek működése a XVII–XX. században*. Kecskemét, 2007, Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Múzeumi Szervezete.
12. —: *Hídközösségek Csíkszentgyörgyön*. In Ujváry Zoltán (szerk.): *Az Alföld vonzásában. Tanulmányok a 60 esztendő Novák László Ferenc tiszteletére*. Nagykőrös–Debrecen, 2007, Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, 153–157.
13. —: *Kapuközösségek Csíkszentgyörgyön*. In Veres Gábor: *Agria, XLIII.* (Az egri Dobó István Vármúzeum Évkönyve) Eger, 2007, Dobó István Vármúzeum, 157–162.
14. Bárh Dániel – Bárh János: *Egyház és népszokás Erdélyben a XVII–XX. században, különös tekintettel a székely falvakra és szóróványtelepülésekre*. Munkabeszámoló. OTKA, 2009.
15. Blazovich László: *Szeged rövid története*. 2. jav., bőv. kiad. Csongrád Megyei Levéltár, Szeged, 2007.

16. Bodor György: Az 1562 előtti székely nemzetiségi szervezetről. *Történelmi Szemle*, 1983/2., 281–305.
17. —: *A székely nemzetiségi szervezet*. Csíkszereda, 2003, Pallas–Akadémia.
18. Botár István: Falvak, szegek, tízesek. Megjegyzések Csík középkori településtörténetének kérdésköréhez. In *A Csíki Székely Múzeum Évkönyve, VII.* Csíkszereda, 2011, Csíki Székely Múzeum – Pro-Print Könyvkiadó, 11–26.
19. Breznay Imre: *Az egri fertálymesterségről*. Eger, 1939.
20. Connert János: *A székelyek intézményei a legrégibb időktől az 1562-iki alakulásig*. Kolozsvár, 1901.
21. Csizmadia Andor: A kolozsvári tizedesek. *Nép- és családvédelem, az országos szociális felügyelőség közleményei*. II. évf., 1942/8. sz.
22. —: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig*. Budapest, 1976, Akadémiai Kiadó.
23. —: Fertálymesterek és tizedesek szerepe a magyar városok gazdasági és szociális életében. *Szociális Szemle*, III. évf., 1942/4–6. sz., 77–81.
24. —: *Népi közigazgatásunk tizedesi és fertálymesteri intézménye. A győri had-nagyok, tizedesek és fertálymesterek*. Győr, 1983, Győri Tanulmányok, V. köt., 45–73.
25. —: *Tizedesek a régi Kolozsváron*. Kolozsvár, 1942, Kolozsvár thj. sz. kir. város kiadása.
26. —: Tizedesek és fertálymesterek. *Dunántúli Szemle*, 1942/1–2. sz., 4–20.
27. Csortán Márton: A Kolozsvári Tízes Szervezet. In Záhony Éva (szerk.): *Hitel*. Kolozsvár, 1935–1944. Tanulmányok. Bethlen Gábor Könyvkiadó, 1991, 164–177.
28. Dercsényi Dezső – Pogány Frigyes: *Pécs*. Budapest, 1956, Műszaki Könyvkiadó.
29. Ecsedi István: Az utcakapitányok Debrecenben. *Népünk és nyelvünk*, II. 1930., 191–194.
30. Endes Miklós: *Csik-, Gyergyó-, Kászon-székek (Csík megye) földjének és népének története 1918-ig*. Budapest, 1938, a szerző kiadása.
31. Fenyő Ervin (szerk.): „Diszharmónia és vakság”. *Széchenyi István utolsó napjainak dokumentumai*. Budapest, 1988, Helikon Kiadó.
32. Garda Dezső: *A falutörvénytől a közbirtokosságig: Gyergyóújfalu monográfiája*. Csíkszereda, 1998, Status Könyvkiadó.
33. —: A nemzetiségi szervezet maradványai Gyergyóban. A székely tízesek és a székely identitás. In Eperjessy Ernő – Krupa András (szerk.): *Nemzetiség – identitás*. A IV. Nemzetközi néprajzi nemzetiségkutató konferencia előadásai, Debrecen, 1991, 189–192.
34. —: *A székely közbirtokosság. I–II.* Csíkszereda, 2002, Status Könyvkiadó.
35. —: *A törvénykező örmény közösség. I–III.* Csíkszereda, 2010, Status Könyvkiadó.
36. —: Életmód és communitas. *Korunk*, 1983. május.
37. —: *Munkarend és hagyományörzés a székely faluközösségben. 1–2.* Csíkszereda, 2003, Status Könyvkiadó.
38. —: *Székely hadszervezet és faluközösség*. Gyergyószentmiklós, 1994, Mark Hause Kft.
39. Gyórfy György: *A tízes és százas szervezet*. MTA Filozófiai és Történettudományi Osztályának Közleményei, 22. (1973), 57–64.
40. Hajdú Farkas-Zoltán: *Csíki kaláka*. Csíkszereda, 1993, Pro-Print Kiadó.
41. Imreh István: *A rendtartó székely falu. Faluközösségi határozatok a feudalizmus utolsó évszázadából*. Bukarest, 1973, Kriterion Könyvkiadó.

42. —: A természeti környezet oltalmazása a székely rendtartásokban. In R. Várkonyi Ágnes (szerk.): *Európa híres kerije. Történeti ökológiai tanulmányok Magyarországról.* Orpheusz Kiadó, Budapest, 1993, 122–141.
43. —: *A törvényhozó székely falu.* Bukarest, 1983, Kriterion Könyvkiadó.
44. —: *Erdélyi hétköznapiak 1750–1850.* Bukarest, 1979, Kriterion Könyvkiadó.
45. —: Kolozsvári fertályok, tizedek. *Korunk*, 1999/12. 5–7.
46. —: *Székelyek a múlt időben.* Budapest, 1987, Magvető Könyvkiadó.
47. Jakab Elek: *Kolozsvár története. II. Újabb kor. Nemzeti fejedelmi korszak. 1540–1690.* Budapest, 1888. Kiadja szabad királyi Kolozsvár város közönsége.
48. Kajtár István: A városigazgatás demokratizmusa Pécsen. 1780–1848. In Sándor László (szerk.): *Tanulmányok Pécs város történetéből.* Pécs, 1982, Baranya Megyei Levéltár, 105–111.
49. —: Önkormányzati élet Pécsen (1848–1918). *Baranya. Történelmi és honismereti folyóirat.* III. évf., 1990/2. sz., 61–74.
50. —: *Magyar városi önkormányzatok, 1848–1918.* Budapest, 1992, Akadémiai Kiadó.
51. Kapusi Krisztián: Fertálmesterek Miskolcon. In Veres László – Viga Gyula (szerk.): *A Herman Ottó Múzeum Évkönyve, XLIV.* Miskolc, 2005, Herman Ottó Múzeum, 631–640.
52. Kemény Bertalan: A területi autonómia elemi egységének történeti modellje: a tizedesi intézmény. In Köles Sándor – Varga Csaba (szerk.): *A helyi cselekvés.* Budapest, 1988, Magvető Könyvkiadó, 48–61.
53. Kiss András: Kolozsvár településrendszere a XVI. században: fertályok, tizedek. In Dáné Tibor Kálmán – Egyed Ákos – Sipos Gábor – Wolf Rudolf (szerk.): *Kolozsvár 1000 éve.* Kolozsvár, 2001, 29–37. (Egyidejűleg, jegyzetek nélkül megjelent a Helikon XII/2001. 23.(347.) – december 10-i számában is. 16–18.
54. *Kolozsvár Thj. Sz. Kir. város közjóléti szövetkezete Tízes Szervezetének szervezési szabályzata.* Kolozsvár, é. n., k. n.
55. László Gyula: *A honfoglaló magyar nép élete.* 2. kiad. Budapest, 1944, Magyar Élet kiadása.
56. Milleker Rezső: *A székely tízesek.* Debreceni Szemle, XIII. évf., 1939. január, 1. (128.) szám, 1–40.
57. Nagy Géza: *Új élet az ősi falak között: a kolozsvári Tízes Szervezet.* Kolozsvár, 1944, k. n.
58. Nemes Lajos: Adalékok az egri fertály mesterség történetéhez. In Csiffáry Gergely (szerk.): *Historia est... Írások Kovács Béla köszöntésére.* Eger, 2002, 341–357.
59. Orbán Balázs: *A Székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népművészeti szempontból.* Budapest, 1986, Helikon Könyvkiadó. (hasonmás kiadás)
60. Ortutay Gyula (főszerk.): *Magyar néprajzi lexikon.* I–V. Budapest, 1977–1982, Akadémiai Kiadó.
61. Pálné Kovács Ilona: *A városi kormányzás és a tervezés megújítása. Pécsi kihívások. Tézisek.* Kézirat. Pécs, 2011. augusztus 11.
62. Petercsák Tivadar: Az egri fertálmesterek feladatainak változása a 18–20. században. In Geréb Sándor et al. (szerk.): *Történészként a katedrán. Tanulmányok Nagy József 80. születésnapjára.* Eger, 2009, Líceum Kiadó, 170.

63. —: Fertálymesteri tablók a Dobó István Vármúzeumban. In Veres Gábor (szerk.): *Agria, XLVI. Annales Musei Agriensis*. Eger, 2010, Dobó István Vármúzeum.
64. Puskás Lajos: *Kolozsvári Thj. Sz. Kir. város tízes szervezetének szervezeti szabályai*. Kolozsvár, 1944, k. n.
65. —: Önéletrajz. *Korunk*, 1996/4. sz., 107–117.
66. —: *Tizedesi egyéniség: tizedes és tizede*. Kolozsvár, 1943, Tizes Szervezet.
67. —: *Tizedesség és a kolozsvári tizedesek*. Kolozsvár, 1942, k. n.
68. Sági Lajos: *Utcakapitányság területi felosztása Debrecenben a 16–19. században*. Debreceni Déry Múzeum Évkönyve, LVIII, 1978, 229–240.
69. Sik Endre: *Az „örök” kaláka*. Budapest, 1988, Gondolat Kiadó.
70. Szádeczky Kardoss Lajos: A székely székek. In: Ódon Erdély. *Művelődéstörténeti tanulmányok. I. Magyar Hirmondó*. Magvető Kiadó. Budapest, 1986. 133–150. o.
71. Tarisznyás Márton: *Gyergyó történeti néprajza*. Bukarest, 1982, Kriterion Könyvkiadó.
72. Tizedek, fertályok, autonóm utcák. In Balassa Iván (szerk.): *Magyar néprajz. IV. köt.* Budapest, 1997, Akadémiai Kiadó, 50–57.
73. Trócsányi András – Stefán Klára: A pécsi fiatalok városképe és reprezentációja mentális térképek alapján. In Tóth József – M. Császár Zsuzsa – Hasanović-Kolutác Andrea (szerk.): *Társadalomföldrajzi kutatások makro-, mezo- és mikrotérségekben*. Pécs, 2009, PTE Földtudományi Doktori Iskola – Publikon Kiadó.
74. Török Damascenus: *Önnön gyilkosságáról – észre vételek a józan észnek és a keresztény erkölcsi tudománynak úttyán*. Miskolc, 1818, k. n.
75. Vadas Gyula – Veress Albert: *Az ördög cimborája. A felcsíki öngyilkosságokon túl...* Csíkszereda, 2012, Státus Kiadó.
76. Vadas Gyula – Garai Ildikó (szerk.): *Tizesek, utcakapitányságok, negyedmesterségek*. Pécs, 2013, Pécsi Lokálpatrióta Szövetség. (megjelenés előtt)
77. Vámszer Géza: *Életforma és anyagi műveltség. Néprajzi dolgozatok, gyűjtések, adatok. 1930–1975*. Bukarest, 1977.
78. —: *Csik vármegye településtörténete*. Csíkszereda, 2007, Pallas–Akadémia.
79. Vincze Gábor: Puskás Lajos és a Kolozsvári Tizes Szervezet. *Korunk*, 1996/4. sz., 100–106.
80. Zoltai Lajos: Debreceni utcakapitányok, tizedesek és tízházgazdák. *Debreceni Szemle*, XII. évf., 1939/3. sz., 101–113.

KÉPEK JEGYZÉKE

oldalszám szerint

Elülső borító: <http://vendegvaro.utazom.com/szechenyi-ter-pecs>

6. [http://pecs2u.eu/hu/2009/12/the-city-hall -of-pecsa-pecsi-varoshaza/](http://pecs2u.eu/hu/2009/12/the-city-hall-of-pecsa-pecsi-varoshaza/)
18. 1. <http://lapszemle.hu/tanyavilag/Tanyavilag17.html>; 2. <http://www.youtube.com/watch?v=pPT6c9dzre8>
30. http://www.sff.hu/10330.kep.fenntarthatat_lan_fejlodes
36. <http://www.ize.hu/click.php?id=23563&url=http%3A%2F%2Fwww.origo.hu%2Fitthon%2F20130131-magyarorszag-elfeledett-helyei.html>
41. A Várkonyi György főkapitány uram által küldött fényképgyűjtemény egyik darabja.
48. http://hu.wikipedia.org/wiki/Puskás_Lajos_pedagógus
57. Petercsák Tivadar: Fertőlymesteri tablók a Dobó István Vármúzeumban. In Veres Gábor (szerk.): *Agria, XLVI. Annales Musei Adriensis*. Eger, 2010, Dobó István Vármúzeum, 257.
66. <http://cseke.ro/kozepecsik-honismeret/>
69. 1. <http://www.panoramio.com/photo/5090317>; 2. http://csikszentmiklos.blogspot.hu/2013_07_01_archive.html
70. 1. Petercsák Tivadar: Az egeri fertőlymesterek feladatainak változása a 18–20. században. In Geréb Sándor et al. (szerk.): *Történészként a katedrán. Tanulmányok Nagy József 80. születésnapjára*. Eger, 2009, Líceum Kiadó; 2. http://www.delmagyar.hu/hodmezovasarhely_hirek/nem_besugok_az_utca kapitanyok/2320798/?utm_source=hir_kereso&utm_medium=feed&utm_campaign=hirkereso
92. 1. http://fugaradio.blog.hu/2013/02/08/a_fortepan_ujabb_1200_kepe; 2. <http://www.panoramio.com/photo/23906642>; 3. <http://aprod.hu/hirdetes/pecs-kertvaros-ingatlanlakas-IDW2ZZZ.html>
96. <http://travelguidehungary.com/portfolio/eger-tour/>
102. http://www.mecseknapasd.helyinfo.hu/gss04/alpha?do=12&st=11&pg=55&m101_doc=493&m99_act=3
108. http://hu.wikipedia.org/wiki/Szent_Korona
111. <http://www.kultusz.com/cikk.php?id=853>
112. <http://www.puskikiado.hu/cegtortenet>
113. <http://hu.wikipedia.org/wiki/Balatonszárszó>
115. <http://www.puskikiado.hu/cegtortenet>
116. 1. http://hu.wikipedia.org/wiki/I._Lipót; 2. http://hu.wikipedia.org/wiki/Mária_Terézia; 3. http://hu.wikipedia.org/wiki/II._József

A *Városfejlesztés, avagy lélek- és környezetrombolás?* c. fejezetben található összes kép szintén internetes lapokról származik.

ELŐKÉSZÜLETBEN,

avagy a *Pécsi Lokálpatrióta Szövetség* gondozásában
a közeljövőben megjelenő könyvek

Vadas Gyula: *Tizeskönyv*

Vadas Gyula – Garai Ildikó: *Tizesek, utcakapitányságok, negyedmesterségek*

Vadas Gyula – Szilágyi László: *A Pécsi Tizes Szervezet*

Vadas Gyula – Garai Ildikó: *Pécs könyve, I–II–III.*

Vadas Gyula: *Családföldrajz*

Vadas Gyula: *A tanár úr. Mihalik Zoltán élete és pedagógiája*

Vadas Gyula: *Jövönk: a többenemzedékes nagycsalád*

A *Sétatér Alapítvány* gondozásában jelenik meg

Vadas Gyula: *A pécsi lexikonorzók. Jogi krimi*

Digitális kiadás
A kiadásért felel
a Pécsi Lokálpatrióta Szövetség elnöke

A kézirat lezárásának az ideje 2013. október 23.

A borító, a tipográfia és a tördelés a szerző munkája

Megjelent B/5-ös alakban
Terjedelem 10,5 (B/5) ív

ISBN 978-963-08-7381-9

